

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

65. vuosikerta

28. helmikuuta 2022

Sisältö

I Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot

PÄÄTÖSLAUSELMAT

Alueiden komitea

Interactio – hybridikokous – AK:n 147. täysistunto, 1.12.2021–2.12.2021

2022/C 97/01	Päätöslauselma Euroopan komission työohjelmasta 2022 ja Euroopan alueiden komitean vuoden 2022 poliittisista painopisteistä	1
2022/C 97/02	Euroopan alueiden komitean päätöslauselma Euroopan nuorison teemavuotta koskevasta ehdotuksesta	7

LAUSUNNOT

Alueiden komitea

Interactio – hybridikokous – AK:n 147. täysistunto, 1.12.2021–2.12.2021

2022/C 97/03	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Parempaa sääntelyä: yhteistyöllä parempaa lainsäädäntöä”	10
2022/C 97/04	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n syöväntorjuntasuunnitelma”	17
2022/C 97/05	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano”	21
2022/C 97/06	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Asunnottomuuden poistaminen Euroopan unionista – paikallinen ja alueellinen näkökulma”	26
2022/C 97/07	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Luonnonmukaista maataloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma”	30
2022/C 97/08	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kestävä sininen talous ja vesiviljely”	36
2022/C 97/09	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen: vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten”	43

2022/C 97/10	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kilpailupolitiikkaa koskeva Euroopan komission kertomus 2020”	50
2022/C 97/11	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Sukupuoliulottuvuus rakenne- ja koheesiorahastoissa kaudella 2021–2027, painopisteenä toimenpideohjelmien valmistelu”	56

III *Valmistelevat säädökset*

Alueiden komitea

Interactio – hybridikokous – AK:n 147. täysistunto, 1.12.2021–2.12.2021

2022/C 97/12	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Tekoälyä koskeva eurooppalainen lähestymistapa ja tekoälysäädös” (tarkistettu lausunto)	60
--------------	---	----

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 147. TÄYSISTUNTO, 1.12.2021–2.12.2021

Päätöslauselma Euroopan komission työohjelmasta 2022 ja Euroopan alueiden komitean vuoden 2022 poliittisista painopisteistä

(2022/C 97/01)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon

- Euroopan komission työohjelman vuodeksi 2022,
- helmikuussa 2012 Euroopan komission kanssa tehdyn yhteistyöpöytäkirjan,
- AK:n päätöslauselman painopisteistään vuosiksi 2020–2025 ⁽¹⁾,
- AK:n päätöslauselman ehdotuksista Euroopan komission vuoden 2022 työohjelmaa silmällä pitäen ⁽²⁾ ja
- AK:n päätöslauselman EU:n vuotuisesta alue- ja kuntabarometristä 2021 ⁽³⁾,

1. kehottaa Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota ottamaan huomioon tähän päätöslauselmaan sisältyvät näkemykset ja ehdotukset yhteisessä julistuksessa EU:n lainsäädännön päätavoitteista vuonna 2022 ja on valmis osallistumaan sen täytäntöönpanoon.

2. muistuttaa komission sitoumuksesta huolehtia Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin ehdotusten jatkotoimista. Komitea pitää vuorovaikutteista monikielistä digitaalista alustaa ja kansalaispaneeleja mahdollisina välineinä EU:n laajuiselle mekanismille, jolla voidaan käydä jatkuvaa vuoropuhelua kansalaisten kanssa, ja on valmis ottamaan keskeisen roolin tässä prosessissa.

3. suhtautuu myönteisesti Euroopan nuorison teemavuoteen 2022 ja on sitoutunut tekemään tiivistä yhteistyötä muiden EU:n toimielinten ja kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa nuorten osallistumisen edistämiseksi kaikilla tasoilla.

Tuodaan unioni lähemmäs kansalaisia

4. toistaa komissiolle esittämänsä kehotuksen sisällyttää alueellinen ja paikallinen ulottuvuus Euroopan demokratia-toimintasuunnitelmaan sisältyvien lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden soveltamisalaan ja korostaa, että on tärkeää turvata paikallis- ja aluevaalien luotettavuus ja voimaannuttaa paikallisyhteisöjä syrjinnän ja disinformaation torjuntaan.

5. vaatii, että tulevassa lainsäädäntöaloitteessa tiedotusvälineiden vapauden suojelemiseksi otetaan huomioon paikallisten ja alueellisten tiedotusvälineiden tilanne.

⁽¹⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA

⁽²⁾ COR-2021-02507-00-00-RES-TRA

⁽³⁾ COR-2021-03857-00-00-RES-TRA

6. tukee komission keskittymistä oikeusvaltioperiaatteen tehokkaan soveltamisen takaamiseen, mukaan lukien EU:n oikeuden ensisijaisuuden periaate, joka on yhtäläisten oikeuksien ja oikeusvarmuuden edellytys yhteisten toimintapolitiikkojen harjoittamisessa.
7. huomauttaa, että ponnisteluja tasa-arvon unionin luomiseksi on jatkettava muun muassa ehdottamalla uusia toimenpiteitä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, ja odottaa siksi, että komitea otetaan mukaan uuden toimielinten yhteisen EU:n eettisen elimen suunnitteluun.
8. on täysin sitoutunut ”toissijaisuusperiaatteen aktiivisen toteuttamisen” käsitteen täytäntöönpanoon ja toistaa kehoituksensa hyödyntää järjestelmällisesti toissijaisuusperiaatteen toteutumista koskevaa arviointitaulukkoa komission ehdotuksia laadittaessa.
9. kannattaa aikomusta vähentää kansalaisten ja yritysten hallinnollista taakkaa soveltamalla ”yksi sisään, yksi ulos” -lähestymistapaa. Komitea odottaa kuitenkin, että tässä toiminnassa noudatetaan EU:n taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristönormeja ja että siinä tukeudutaan näyttöön perustuvaan lähestymistapaan ja toimien toteuttamatta jättämisen kustannusten arviointiin.
10. toistaa kehoituksensa tarkistaa toimielinten sopimusta paremmasta sääntelystä sekä sääntelyn parantamisen suuntaviivoja ja välineistöä siten, että niihin sisällytetään EU:n lainsäädäntöprosessin monitasoinen ulottuvuus, kuten toissijaisuusperiaatetta tarkasteleva työryhmä on ehdottanut.
11. suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti komission sitoumukseen lisätä alueellisten vaikutusten arviointeja ja maaseutuvaikutusten arviointia, jotta EU:n eri alueiden tarpeet ja erityispiirteet voidaan ottaa paremmin huomioon. Komitea korostaa tarvetta kiinnittää huomiota myös raja-alueisiin. AK kehottaa komissiota takaamaan, että sekä alustaviin vaikutustenarviointeihin että vaikutustenarviointeihin sisältyy kunkin lainsäädäntöaloitteen mahdollisten alueellisesti eriytettyjen vaikutusten arviointi. Komitea kannattaa lisäksi komission suunnitelmia järjestää vuonna 2022 sääntelyn parantamista käsittelevä laaja konferenssi, jossa paikallinen ja alueellinen ulottuvuus otetaan erityisesti huomioon, kuten se teki Fit for Future -foorumin yhteydessä.
12. korostaa ennakoinnin kasvavaa merkitystä poliittisena välineenä näyttöön perustuvien pitkän aikavälin näkymien kehittämisessä monilla politiikan aloilla, joilla paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeisiä vastuualueita, kuten taloudellinen tuki, väestökehitys, ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista koskevat toimenpiteet, koulutus, terveydenhuolto, taidot tai infrastruktuuri. Komitea toistaa siksi olevansa sitoutunut tukemaan komissiota paikallisten ja alueellisten ennakointivalmiuksien kartoittamisessa, jotta voidaan ottaa huomioon paikalliset ja alueelliset kokemukset, erityisesti vuotuisessa strategisessa ennakointiraportissa.

Luodaan selviytymiskykyisiä alue- ja paikallisyhteisöjä

13. kehottaa järjestämään suunnitelmallisesti monitasoisia foorumeja ja vuoropuheluja, jotta paikallis- ja alueviranomaiset voivat osallistua järjestelmällisesti ja osallistavasti vihreän kehityksen ohjelman aloitteiden suunnitteluun ja täytäntöönpanoon.
14. korostaa vihreän siirtymän valtavia alueellisia haasteita mm. liikennealalle ja panee merkille autoteollisuusalueiden erityistilanteen sekä kehottaa käymään monitasoisia vuoropuhelua autoteollisuuden oikeudenmukaisesta siirtymästä.
15. tukee jatkossakin maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin vision toteuttamista sekä siirtymistä vihreämpään, älykkäämpään ja kestävämpään maatalouteen. Maaseudun toimintaohjelman laatimisen olisi muodostettava perusta maaseutualueiden hallintomekanismille, joka suojelee niiden identiteettiä ja paikallisia erityispiirteitä, ja selkeille määrällisille indikaattoreille maaseutu-ulottuvuutta varten eurooppalaisessa ohjausjaksossa.
16. kannattaa nollapäästötavoitteen priorisointia ihmisten ja ekosysteemien suojelemiseksi ja odottaa, että paikallis- ja alueviranomaiset otetaan huomioon tulevassa saasteettomuuspaketissa erityisesti perustamalla asiaankuuluva sidosryhmäfoorumi ja EU:n alueiden tulostaulu.
17. kehottaa ottamaan tulevaisuuden muovien ja kiertotaloutta koskevissa ehdotuksissa huomioon AK:n asiaa koskevissa lausunnoissaan jo esittämät näkemykset, mukaan lukien keskittyminen paikallis- ja alueviranomaisten toimivaltaan jätteiden keräyksessä ja jätehuollossa.
18. kehottaa komissiota edistämään edelleen avaruusteknologian käyttöä ja datan saatavuutta paikallistasolla, jotta voidaan torjua ilmastonmuutosta, edistää energiasiirtymää, suojella ympäristöä ja panna täytäntöön vihreän kehityksen ohjelma.
19. odottaa rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin tarkistamista, jotta rakennusten perusparannusaalto voidaan panna täysimääräisesti täytäntöön, ja kehottaa komissiota hyödyntämään AK:n kanssa käynnissä olevaa tehostettua yhteistyötä.

20. toistaa, että EU:n vihreän kehityksen ohjelman onnistuminen edellyttää energiaunionin hallintoa koskevan asetuksen perusteellista tarkistamista siten, että se kytketään YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmaan ja kestävä kehityksen tavoitteiden puitteisiin sekä monitasoisen hallinnon rakenteelliseen täytäntöönpanoon järjestelmällisten monitasoisten vihreän kehityksen ohjelmaa koskevien vuoropuhelujen avulla.
21. suhtautuu myönteisesti energian hintojen vaihtelujen hallintaan käytettävään välineistöön ja kehottaa aloittamaan tehostetuilla toimilla, joilla torjutaan energiaköyhyyttä ja haavoittuvuutta ilmastonmuutoksen vaikutuksille.
22. pitää tervetulleena, että komission työohjelmassa tunnustetaan ilmasto- ja biodiversiteettikriisien luontainen yhteys, ja vaatii, että Euroopan komissio edistää edelleen monitasoista hallintoa EU:ssa ja maailmanlaajuisesti Edinburghin julistuksen pohjalta, erityisesti tulevissa YK:n CBD COP15- ja UNFCCC COP27 -konferensseissa. Komitea kehottaa laatimaan valtamerilain, jossa paikallis- ja alueviranomaiset otetaan mukaan meriympäristön suojeluun.
23. kehottaa tehostamaan ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian täytäntöönpanoa sopeutumista koskevan mission ja sopeutumista koskevan EU:n toimintapolitiikan tukijärjestelyn pohjalta.
24. pitää myönteisenä komission tahtoa saavuttaa vuoden 2030 digitaalikompassissa asetetut tavoitteet ja kehottaa sisällyttämään taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta täydentävän digitaalisen yhteenkuuluvuuden ulottuvuuden EU:n politiikkoihin.
25. pitää valitettavana, että paikallis- ja aluetasolla ei ole asianmukaisia indikaattoreita, joiden avulla voitaisiin seurata vuoden 2030 digitaalista vuosikymmentä koskevia tavoitteita. Komitea pyrkii siksi kehittämään tällaisia indikaattoreita.
26. suhtautuu myönteisesti komission sitoumukseen hyväksyä eurooppalainen siruja koskeva säädös, jolla reagoidaan EU:n suureen riippuvuuteen kolmansien maiden huipputeknologian toimituksista.
27. suhtautuu myönteisesti ilmoitettuun lainsäädäntöaloitteeseen sisämarkkinoiden hätäapuvälineestä. Komitea kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että sen ehdotuksessa otetaan huomioon paikallis- ja alueviranomaisten rooli eturintamassa, erityisesti kun on kyse sisämarkkinoiden häiriöihin reagoimisesta alueilla, jotka ovat riippuvaisia vahvoista rajatylittävistä toimitusketjuista ja vaihdosta.
28. suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen tarkistaa EU:n kilpailupolitiikkaa. Komitea korostaa, että markkinoiden määritelmän mahdollisessa tarkistamisessa on harkittava huolellisesti, missä määrin tämä vaikuttaa EU:n eri alueiden väliseen taloudelliseen tasapainoon sekä pk-yrityksiin ja kuluttajiin.
29. pitää valitettavana, että komission työohjelmaan ei sisälly toimia, joilla puututaan perustavanlaatuisiin muutoksiin, joita vihreän kehityksen ohjelma, digitalisaatio ja hiilestä irtautuminen tuovat Euroopan teollisuudelle. Komitea suosittelee siksi, että komissio ottaa tulevassa teollisuuspolitiikassaan paremmin huomioon tulevaisuuden vaatimukset sekä huomioi kilpailukykyisistä alueellisista ekosysteemeistä saadut kokemukset, keskeisten kehitystä vauhdittavien teknologioiden merkityksen ja tarpeen löytää tasapaino kilpailukyvyyn ja avoimen strategisen riippumattomuuden välillä.
30. korostaa, että on tärkeää suojella kansalaisten perusoikeuksia tulevissa EU:n tekoälyä koskevissä asetuksissa ja vahvistaa suuririskisen tekoälyn käyttöönottoa koskevia eettisiä vaatimuksia. Komitea pitääkin myönteisenä, että Euroopan komissio on käynnistänyt julkisen kuulemisen siviilioikeudellista vastuuta koskevien sääntöjen mukauttamisesta digitaalijan ja tekoälyn erityishaasteisiin (*), ja odottaa, että kuulemistulosten pohjalta laaditaan ajantasaistettu kehys, jolla pyritään varmistamaan, että kuluttajat voivat saada korvauksia tekoälysovellusten aiheuttamista vahingoista.
31. on sitoutunut työskentelemään sellaisen kokonaisvaltaisen Euroopan terveysunionin luomiseksi, jossa noudatetaan toissijaisuusperiaatetta, ja kehottaa antamaan Euroopan parlamentille ja alueille selkeämmän roolin tulevassa EU:n terveysuhkiin varautumisesta ja siihen reagoimisesta vastaavassa viranomaisessa (HERA) sekä eurooppalaisessa terveysdata-avaruudessa. Komitea kehottaa painokkaasti ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset mukaan terveyskriisiin liittyvien toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen osana HERA-ehdotusta sekä valtioiden rajat ylittäviä vakavia terveysuhkia koskevan asetus ehdotuksen puitteissa.

(*) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12979-Civil-liability-adapting-liability-rules-to-the-digital-age-and-artificial-intelligence/public-consultation_fi

32. kehottaa komissiota ottamaan huomioon paikallis- ja alueviranomaisten roolin syövän ehkäisyssä. Komitea on valmis antamaan panoksensa tulevaan seulontasuositukseen ja osallistumaan sen täytäntöönpanoprosessiin.
33. toistaa uudesta muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksesta antamassaan lausunnossa esitetyt suositukset. Yhteisvastuuseen perustuva yhteinen maahanmuuttopolitiikka, jolla varmistetaan muuttovirtojen tehokas hallinta perussopimusten mukaisesti, voidaan toteuttaa vain siten, että kaikki hallintotasot, myös paikallis- ja aluetaso, osallistuvat siihen.
34. toistaa, että tarvitaan toimiva Schengen-alue, jolla ei ole sisärajoja. Komitea tukee jäsenvaltioiden ja komission pyrkimyksiä suojella EU:n ulkorajoja samalla oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.
35. kehottaa EU:n toimielimiä tukemaan taloudellisesti jäsenvaltioita, jotka suojelevat menestyksekkäästi EU:n ulkorajoja.
36. korostaa tarvetta vahvistaa koordinointia, yhteistyötä ja keskeisten tietojen vaihtoa paikallis- ja alueviranomaisten, jäsenvaltioiden ja lainvalvontaviranomaisten välillä, jotta voidaan puuttua tehokkaasti rajat ylittävään rikollisuuteen, erityisesti terrorismiin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.
37. odottaa, että komissio ryhtyy toimiin ottaen huomioon AK:n pyynnön, jonka mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n välistä suhdetta olisi syvennettävä alueellisesti. AK edistää osaltaan alueellisen yhteistyön helpottamista ja kehittämistä Yhdistyneen kuningaskunnan osien ja paikallis- ja alueviranomaisten kanssa, myös kauppa- ja yhteistyösopimuksen institutionaalisen kehityksen ulkopuolella.
38. kehottaa komissiota antamaan pysyvää ja järjestelmällistä tukea Länsi-Balkanin ja EU:n paikallisviranomaisten väliselle vertaisyhteistyölle, erityisesti Montenegron, Pohjois-Makedonian ja Serbian kanssa perustettujen neuvoo-antavien sekakomiteoiden ja AK:n Länsi-Balkanin työryhmän kautta. Komitea suhtautuu myönteisesti TAIEX-mekanismin Länsi-Balkanin paikallisviranomaisille antaman strategisen tuen uudelleenkäynnistämiseen.
39. suhtautuu myönteisesti komission jatkuvaan sitoutumiseen itäiseen kumppanuuteen ja erityisesti siihen, että se tarttuu AK:n ehdotukseen käynnistää itäisen kumppanuuden julkishallintoakatemia.
40. toistaa, että kaikkien EU:n toimielimien tulisi kohdella paikallis- ja alueviranomaisia keskeisinä kumppaneina kestävä kehityksen näkökulmasta uudistetussa kumppanuudessa eteläisten naapurimaiden kanssa, jotta voidaan luoda uutta dynamiikkaa hallinnonhajauttamisuudistuksille.
41. kehottaa komissiota tunnustamaan roolin, joka paikallis- ja alueviranomaisilla voi olla rauhan ja vaurauden edistämässä kolmansissa maissa Nikosian aloitteen kaltaisten hankkeiden avulla, mikä on konkreettinen esimerkki vertaisyhteistyöstä.
42. kehottaa laatimaan selkeän suunnitelman pitkän aikavälin sitoutumisesta EU:n pelastuspalvelumekanismiin ja sen välineisiin ja sen rahoituksen vahvistamisesta sekä katastrofien ehkäisyn ja niihin varautumisen että yhteisten hätäapuvaiheiden osalta. Komitea kehottaa komissiota myös sisällyttämään alueellisen ja paikallisen kokemuksen katastrofihallinnasta äskettäin perustettuun unionin pelastuspalvelun osaamisverkostoon.

Yhteenkuuluvuuden perusarvo

43. korostaa koheesiopolitiikan ratkaisevaa roolia ja vaatii siksi, että kaupungeille ja alueille annetaan mahdollisuus hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla Next Generation EU -välinettä, jotta voidaan vahvistaa pitkän aikavälin kestäviä investointeja, joita ne suunnittelevat koheesiopolitiikan puitteissa.
44. kehottaa komissiota raportoimaan paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisesta kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanovaiheeseen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa koskevassa tarkastelukertomuksessaan, jonka on määrä valmistua heinäkuuhun 2022 mennessä (elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 16 artikla). Komitea kehottaa noudattamaan tinkimättömästi kumppanuusperiaatetta ja soveltamaan sitä oikeudenmukaisen siirtymän rahastossa ja elpymis- ja palautumistukivälineessä sekä hyväksymään nopeasti kaikki kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat.
45. suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio on käynnistänyt uudelleen talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelun, ja katsoo, että on tullut aika miettiä uudelleen EU:n finanssipoliittista kehystä, jotta voitaisiin välttää julkisten investointien ja julkisten palvelujen käyttäminen jälleen joustotekijänä.
46. pitää valitettavana, että komissio ei harkinnut 100 prosentin osarahoitusosuuden pidentämistä yhdellä vuodella eikä vähämerkityksisen valtiontuen enimmäissumman korottamista koronavirusinvestointialoitteipaketin (CRII+) yhteydessä, kun otetaan huomioon alue- ja paikallisviranomaisten edelleen kohtaamat budjettirajoitukset.

47. suhtautuu myönteisesti päätökseen uudistaa EU:n strateginen kumppanuus syrjäisimpien alueiden kanssa, jotta voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon covid-19-pandemian vaikutukset ja mukauttaa EU:n tukea.

48. on huolissaan kumppanuussopimusten hitaasta hyväksymisestä jäsenvaltioissa, sillä käytettävissä olevia rakennerahastovaroja on käytetty vain vähän, ja ehdottaa tiivistä yhteistyötä alueiden ja EU:n toimielinten välillä hyväksymisprosessien nopeuttamiseksi, toimenpideohjelmat mukaan luettuina.

49. pyytää komissiota luomaan nykyisen sijoittajasuhteita koskevan verkkosivuston lisäksi Euroopan joukkolainojen liikkeeseenlaskua koskevan erityisen verkkoportaalin, joka sisältää täydelliset kootut tiedot kaikista Next Generation EU -elpymissuunnitelman puitteissa markkinoiduista joukkovelkakirjoista, velkasitoumuksista ja vihreistä joukkolainoista.

50. korostaa sellaisen EU:n politiikkakehyksen tarvetta, joka mahdollistaa tehokkaat rajatylittävät julkiset palvelut ja niiden tehokkaan hallinnoinnin. Komitea kehottaa myös laatimaan vankemman oikeudellisen kehyksen, jolla varmistetaan EU:n raja-alueiden alueellisten ja paikallisten toimijoiden välisen yhteistyön tukeminen ja turvataan rajatylittävän yhteistyön vähimmäistaso kriisitilanteissa, jotta julkisten palvelujen tarjonta pystytään pitämään riittävänä.

51. pitää valitettavana, että useita kestävä ja älykkään liikkuvuuden strategian mukaisia toimenpiteitä, jotka oli tarkoitus toteuttaa vuonna 2022, ei ole otettu huomioon komission työohjelmassa, erityisesti yhdistettyjen kuljetusten, jokitiedotuspalvelujen ja kansainvälisen rautatieliikenteen tehokkuuden osalta. Komitea suhtautuu kuitenkin myönteisesti siihen, että multimodaaliset digitaaliset liikkuvuuspalvelut sisältyvät työohjelmaan, ja korostaa, että julkisen joukkoliikenteen, jonka paikallis- ja alueviranomaiset usein järjestävät suoraan yleistä taloudellista etua koskevinä palveluina, on oltava tämän aloitteen ytimessä.

52. toistaa, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on pantava nopeasti täytäntöön. Tämä koskee myös bkt:ta laajempia tunnuslukuja, jotta voidaan mitata taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää edistystä ja helpottaa siirtymistä kestävään hyvinvointitalouteen.

53. odottaa malttamattomana suositusta vähimmäistulosta, sillä se on askel kohti köyhyyden poistamista EU:sta ja kipeästi kaivattua jatkoa direktiiville riittävistä vähimmäispalkoista.

54. suhtautuu myönteisesti asunnottomuuden torjuntaa käsittelevän eurooppalaisen foorumin perustamiseen ensimmäisenä askeleena, joka heijastaa AK:n vuosien mittaan esittämiä vaatimuksia tehokkaammasta kodittomuutta koskevasta politiikasta.

55. kehottaa komissiota ottamaan tulevassa eurooppalaisessa hoitostrategiassaan asianmukaisesti huomioon hoitajiin ja hoitoalaan liittyvät AK:n viimeaikaiset toimet.

56. odottaa kiinnostuneena komission koulutuspakettia ja korostaa, että on tärkeää varmistaa synergia ja johdonmukaisuus digitaalisten taitojen parantamista koskevien tulevien aloitteiden kanssa.

57. suhtautuu myönteisesti ehdotettuun ALMA-ohjelmaan (*Aim, Learn, Master, Achieve*) ja korostaa tarvetta varmistaa, että ohjelmaan osoitetut varat vastaavat niiden EU:n nuorten suurta määrää, jotka eivät ole työelämässä tai koulutuksessa (NEET-nuoret).

58. korostaa tarvetta tehdä eurooppalaisesta tutkimusalueesta todellisuutta tukemalla alueellisia innovaatioekosysteemejä kaikkien hallintotason strategisen ja koordinoitun lähestymistavan avulla ja odottaa kiinnostuneena alueellisten ERA-keskusten käsitteen kehittämistä yhdessä komission kanssa.

59. tukee Horisontti Eurooppa -puiteohjelman missioiden täytäntöönpanoa rohkeina askeleina yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamiseksi, mutta korostaa myös, että tarvitaan tehokas monitasoinen hallintojärjestelmä, jossa operaatiot yhdistetään paikallisiin ja alueellisiin kehitysstrategioihin, covid-19-elpymistoimiin ja innovointirahoitukseen rakennera-
hastojen kautta.

60. pitää valitettavana, että työohjelmassa ei mainita älykästä erikoistumista keskeisenä käsitteenä, jonka avulla voidaan torjua innovointia edistävien eri ohjelmien ja politiikkojen hajanaisuutta.

61. pitää valitettavana, että sen ehdotusta uudeksi Euroopan matkailustrategiaksi 2030–2050 ei mainita komission työohjelmassa 2022. Komitea kehottaa komissiota esittämään kestävästä matkailusta uuden kunnianhimoisen vision, jossa otetaan huomioon sekä covid-19:n vaikutukset että vihreä ja digitaalinen elpyminen.

62. antaa puheenjohtajansa tehtäväksi toimittaa tämä päätöslauselma Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille, EU:n neuvoston puheenjohtajavaltioille Slovenialle, Ranskalle ja Tšekille sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle.

Bryssel 1. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma Euroopan nuorison teemavuotta koskevasta ehdotuksesta

EPP-, PES-, Renew Europe-, ECR-, EA- ja Vihreät-ryhmien esittämä

(2022/C 97/02)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA, joka

— ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan nuorison teemavuodesta 2022 ⁽¹⁾,

1. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotukseen nimetä vuosi 2022 "Euroopan nuorison teemavuodeksi" ja kannattaa ehdotuksen yleisiä tavoitteita, toisin sanoen nuorten kannustamista osallistumaan demokratiaan ja kansalaistoimintaan sekä nuorten osaamisen kehittämisen ja henkilökohtaisen, sosiaalisen ja ammatillisen kehityksen tukemista vihreämmässä, digitaalisemmassa ja osallistavammassa unionissa.
2. painottaa, että Euroopan nuorison teemavuoden 2022 olisi oltava tilaisuus kannustaa nuoria osallistumaan demokratian toteuttamiseen, jotta voidaan vahvistaa sekä osallistavaa että edustuksellista demokratiaa kertomalla nuorille heihin vaikuttavista toimintapolitiikoista ja osallistamalla heidät niiden suunnitteluun, johtamiseen ja täytäntöönpanoon.
3. korostaa siksi tarvetta ottaa nuoret mukaan päätöksentekoon EU-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla, myös toimintapolitiikoissa, jotka liittyvät vihreään ja digitaaliseen siirtymään – ala, jolla on havaittavissa sukupolvien välisiä eroja. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä "lasikattoon", joka estää nuoria osallistumasta merkittävällä tavalla poliittiseen elämään. Komitea korostaa tässä yhteydessä paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia edistettäessä nuorten osallistumista paikallisdemokratiaan tai tuettaessa paikallisia nuorisjärjestöjä, nuorisoneuvostoja ja nuorisoparlamentteja.
4. tähdentää tässä yhteydessä Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin merkitystä keinona edistää eurooppalaista identiteettiä ja Euroopan kansalaisuutta yhteisten arvojen pohjalta ja vähentää demokratiavajetta EU:ssa. Komitea kehottaa Euroopan parlamenttia, EU:n neuvostoa ja Euroopan komissiota varmistamaan, että nuorten eri kanavien, kuten Euroopan nuorisotapahtuman (EYE2021), kautta antama panos otetaan kaikilta osin huomioon.
5. katsoo, että Euroopan nuorison teemavuoden pitkäkestoisen vaikutuksen varmistamiseksi ja nuorisopolitiikan monialaisen luonteen huomioon ottamiseksi teemavuoden lisätavoitteena olisi oltava nuorisonäkökulman sisällyttäminen kaikkiin EU:n politiikanaloihin unioni-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla.
6. on valmis vahvistamaan edelleen nuorten päättäjien ohjelmaa oman työskentelynsä puitteissa ja jakamaan ohjelman parhaat esimerkit muiden sidosryhmien kanssa. Komitea huomauttaa tässä yhteydessä, että AK:n paikalliset vuoropuhelut ovat tehokas väline, jolla parannetaan avointa ja kaksisuuntaista viestintää kansalaisten ja erityisesti nuorten kanssa EU:n poliittisesta asiallistasta ja välitetään heidän näkemyksensä EU:n päättäjille.
7. suhtautuu myönteisesti osallisuudelle annettuun merkitykseen ja tiedostaa, että Euroopan nuorison teemavuoden tavoitteet voidaan saavuttaa ainoastaan ottamalla huomioon kaikkien nuorten tarpeet ja toiveet heidän kaikessa moninaisuudessaan pyrkien varmistamaan yhtäläiset mahdollisuudet. Tähän kuuluvat maaseutualueiden, syrjäisten alueiden ja vähemmän kehittyneiden alueiden nuoret sekä joko sosioekonomisen taustan, sukupuolen, rodun, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen, alkuperän tai vammaisuuden perusteella sosiaalisesti monimuotoiset tai haavoittuvat ryhmät.
8. katsoo, että teemavuotta ei pitäisi rajata koskemaan ainoastaan EU:n 27 jäsenvaltion nuoria, vaan sen olisi osallistettava myös nuoret maahanmuuttajat ja laajentumismaiden nuoret.
9. katsoo, että Euroopan teemavuoden olisi annettava vauhtia sukupolvien välisen solidaarisuuden vahvistamiselle sosiaalisen, taloudellisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden sekä entistä osallistavampien yhteiskuntien edistämiseksi. Tässä yhteydessä komitea mainitsee etenevän väestörakenteen muutoksen, jolle ovat leimallisia huomattavat alueelliset erot muun muassa aivoviennin ja aivotuonnin vuoksi. Euroopan teemavuonna olisi otettava huomioon tällaisten muutosten erittäin merkittävä vaikutus nuoriin sukupolvien välistä solidaarisuutta ja työelämää sekä kaupunki- ja maaseutualueiden välistä kuilua ajatellen.

⁽¹⁾ COM(2021) 634 final.

10. huomauttaa, että covid-19-kriisi on aiheuttanut nuorille huomattavan takaiskun koulutuksen, työllisyyden, mielenterveyden ja tulojen alalla. Komitea kehottaa vahvistamaan teemavuoden yhteydessä toimia, joilla puututaan nuorisotyöttömyyteen ja nuorten epävarmoihin työoloihin ja -ehtoihin, muun muassa palkattomiin harjoittelujaksoihin, parannetaan asunnonsaantia ja luodaan nuorille uusia ja säällisiä työpaikkoja sekä käsitellään samalla tulevaisuuden vaatimukset täyttävää osaamista koskevaa ratkaisevan tärkeää kysymystä.

11. painottaa, että on tärkeää ottaa paikallis- ja alueviranomaiset sekä muut sidosryhmät, myös yksityinen sektori ja kolmannen sektorin toimijat, mukaan sellaisten toimenpiteiden toteuttamiseen, joilla varmistetaan nuorten integroiminen työmarkkinoille. Komitea katsoo, että koulutusjärjestelmissä olisi sovitettava entistä paremmin yhteen nuorten osaaminen ja työmarkkinoiden tarpeet helpottamalla nuorten kohdalla sellaisten taitojen ja valmiuksien hankkimista, joita heidän voimaantumisen ja osallisuutensa tässä prosessissa edellyttävät. Komitea tähdentää, että tämä on varmistettava erityisesti rajat ylittävillä alueilla.

12. kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota nuorten yrittäjyyteen niin, että tuetaan nuoria yrittäjiä muun muassa helpottamalla rahoituksen saantia keskittyen erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä startup-yrityksiin, koska niillä on usein ongelmia tässä suhteessa. On myös edistettävä toimenpiteitä, joilla kannustetaan yrityksiä rekrytoimaan nuoria, ja kiinnitettävä erityistä huomiota ammatilliseen koulutukseen. Komitea muistuttaa koulutuksen merkityksestä varhaisesta iästä alkaen muun muassa liittyen sellaisiin arvoihin ja taitoihin kuin yrittäjyys, innovointi, kriittinen ajattelu, päätöksenteko, epävarmuuden sietäminen, johtajuus, yhteistyö sekä onnistumisen ja epäonnistumisen hyväksyminen.

13. odottaa, että Euroopan teemavuodesta tulee merkkipaalu sille, että saavutetaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelmassa asetettu tavoite vähentää köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien lasten määrää viidellä miljoonalla vuoteen 2030 mennessä, ja että teemavuosi edistää eurooppalaisen lapsitakuun täytäntöönpanoa. Lapsitakuun kautta jäsenvaltiot takaavat tosiasiallisen ja maksuttoman pääsyn varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja kouluissa tapahtuvaan toimintaan, vähintään yhden terveellisen aterian jokaisena koulupäivänä sekä mahdollisuuden terveydenhuoltoon, terveelliseen ravitsemukseen ja kunnollisiin asuinoloihin.

14. korostaa, että EU:n investoinneilla koulutukseen ja kulttuuriin sekä kansalaiskasvatukseen ja medialukutaitoon on erittäin suuri merkitys, sillä viimeksi mainittu on avainasemassa, jotta nuoret kykenevät navigoimaan turvallisesti muun muassa sosiaalisen median informaatiotarjonnassa ja jotta voidaan torjua disinformaatiota. Yhtä lailla tarvitaan myös Euroopan tason investointeja nuorten tekemään tieteelliseen tutkimukseen.

15. vahvistaa haluavansa tehdä Euroopan rautateiden teemavuoden jatkotoimena yhteistyötä Euroopan komission kanssa, jotta kehitetään DiscoverEU-aloitetta edelleen ja tehdään siitä maantieteellisesti osallistavampi, tuetaan DiscoverEU-aloitteen inspiroimia alueellisia järjestelmiä ja yhdistetään tämä aloite Euroopan kunnissa ja alueilla tarjolla oleviin kulttuuritapahtumiin ja -mahdollisuuksiin.

16. suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan komissio on sitoutunut tekemään selvityksiä ja tutkimuksia nuorten tilanteesta EU:ssa. Komitea korostaa, että näillä toimilla olisi puututtava siihen, ettei nuorista ole saatavilla tietoa paikallis- ja aluetasolla, mikä vaikeuttaa merkittävästi alue- ja paikallisviranomaisen mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa asianmukaisesti tehokkaita räätälöityjä ja paikallälähtöisiä nuorisopolitiikkoja.

17. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen kutsua koolle jäsenvaltioiden nimeämien kansallisten koordinaattorien kokouksia Euroopan nuorison teemavuoden toiminnan järjestämiseksi ja ehdottaa, että AK otetaan tarkkailijana mukaan kansallisten koordinaattorien kokouksiin.

18. suhtautuu myönteisesti AK:n nuorten päättäjien Euroopan nuorison teemavuodesta laatimiin suosituksiin ja kehottaa Euroopan komissiota ottamaan ne mahdollisimman kattavasti huomioon Euroopan nuorison teemavuoden toimien ja aloitteiden suunnittelu- ja täytäntöönpanovaiheissa.

19. toteaa, että Euroopan nuorisopääkaupunki -palkinto on nuorten vaikutusmahdollisuuksia lisäävä aloite, jossa tunnustetaan täysin nuorten rooli ja joka lisää tietoisuutta nuorten tarpeista ja tavoitteista unioni- ja paikallistasolla. Komitea katsookin, että Euroopan nuorisopääkaupunki -aloitteen ja Euroopan nuorison teemavuoden välillä olisi pyrittävä täydentävyyteen, jotta niiden keskinäistä vaikuttavuutta ja kattavuutta voidaan vahvistaa.

20. painottaa, että määrärahoihin, jotka Euroopan komissio osoittaa Euroopan nuorison teemavuodelle 2022, tulisi sisältyä merkittävä sitoumus muista EU:n ohjelmista kuin Erasmus+-ohjelmasta ja Euroopan solidaarisuusjoukoista vaarantamatta nykyisten hankkeiden toteuttamista. Lisäksi paikallis- ja alueviranomaisilla olisi oltava mahdollisuus saada rahoitusta hankkeille, joilla pyritään tukemaan paikallisia nuorisaloitteita vuoden 2022 aikana ja sen jälkeen.

21. kehottaa Euroopan parlamenttia ja Euroopan unionin neuvostoa saavuttamaan nopeasti yhteisymmärryksen Euroopan nuorison teemavuodesta, jotta toiminta voidaan käynnistää tammikuusta 2022 alkaen.
22. antaa puheenjohtajansa tehtäväksi toimittaa tämä päätöslauselma Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille, EU:n neuvoston puheenjohtajavaltioille Slovenialle, Ranskalle ja Tšekille sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

LAUSUNNOT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 147. TÄYSISTUNTO, 1.12.2021–2.12.2021

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Parempaa sääntelyä: yhteistyöllä parempaa lainsäädäntöä”

(2022/C 97/03)

Esittelijä:	Piero Mauro ZANIN (IT, EPP), Friuli-Venezia Giulia aluevaltuuston jäsen ja puheenjohtaja
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Parempaa sääntelyä: yhteistyöllä parempaa lainsäädäntöä Bryssel 29.4.2021 COM(2021) 219 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

EU:n elpymisen tukeminen paremmalla sääntelyllä

1. korostaa, että OECD pitää EU:n sääntelyn parantamista koskevaa järjestelmää yhtenä maailman edistyneimmistä sääntelymalleista. Se voi tuottaa laadukasta ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaa lainsäädäntöä, jolla voidaan vastata Euroopan unionin merkittävimpiin ekologista, digitaalista ja sosiaalista muutosta koskeviin haasteisiin.
2. on yhtä mieltä siitä, että EU:n lainsäädännöllä olisi luotava lisäarvoa, sen olisi pidettävä hallinnollinen taakka mahdollisimman pienenä ja oikeasuhteisena kulloisenkin säädöksen tavoitteisiin nähden ja sen tulisi olla selkeää ja avointa sekä noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita.
3. korostaa, että paremman sääntelyn järjestelmään on ehdottomasti sisällytettävä Euroopan unionin monitasoisen hallinnon ulottuvuus, sillä jäsenvaltiot, alueet ja kunnat panevat EU:n lainsäädännön täytäntöön. Ilman EU:n sääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien hallintotasojen osallistumista ei ole olemassa laadukasta lainsäädäntöä, joka soveltuu yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Komitea suosittelee, että Euroopan komissio pitää koko toimintapoliittisen syklin ajan ensisijaisen tärkeänä yhteistyötä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa, erityisesti niiden kanssa, joilla on lainsäädäntävaltaa, monitasoisen hallinnon työskentelymallin pohjalta.
4. toteaa, että demokraattisesti valituilla paikallis- ja alueviranomaistahoilla on edelleen rajallinen vaikutusvalta määriteltäessä EU:n lainsäädäntöä, joka niiden on pantava täytäntöön. Niille ja niiden EU-tason institutionaalisen edustajana olevalle AK:lle on annettava merkittävämpi rooli eurooppalaisessa hallintojärjestelmässä.
5. pitää myönteisenä, että komissio on ottanut vahvemman roolin perussopimusten valvojana ja kohdentanut huomionsa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon tehostamiseen ja aikoo siksi tehdä enemmän varmistukseksi sen ja tarjotakseen jäsenvaltioille, alueille ja kunnille tukea unionin oikeuden tehokkaassa ja asianmukaisessa täytäntöönpanossa. Korkeampi täytäntöönpanoaste ja tehokkaampi täytäntöönpano edistävät myös paremman sääntelyn agendaa.

6. kehottaa komissiota tutkimaan keinoja ottaa alueelliset parlamentit tiiviimmin mukaan EU:n päätöksentekoprosessiin perussopimuksen mukaista varhaisvaroitusmekanismia hyödyntämällä, jotta varmistetaan, että ne voivat edistää osaltaan toissijaisuusperiaatteen aktiivista toteuttamista ⁽¹⁾.
7. katsoo, että on tullut aika yhdistää voimat paremman lainsäädännön luomiseksi alhaalta ylöspäin edeten sekä kehittää ja lähentää jo monin paikoin alueilla käytössä olevia sääntelyn parantamisen välineitä, jotta ne olisivat yhteensopivia, ja jakaa parhaita käytäntöjä ja saatavilla olevaa tietoa.
8. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aikomukseen ottaa kansalaiset tiiviimmin mukaan EU:n päätöksentekoon kuulemisten avulla, mutta kehottaa sitä myös hyödyntämään tätä varten paikallis- ja alueviranomaisien ja AK:n valmiuksia kerätä, sovittaa yhteen ja välittää eteenpäin kansalaisten huolenaiheita.
9. on yhtä mieltä siitä, että politiikkatoimien on pohjauduttava perusteellisiin analyyseihin ja tieteelliseen näyttöön, joiden avulla pystytään järjestelmällisesti arvioimaan muun muassa taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia vaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia.
10. tukee komission aikomusta sisällyttää kestävä kehityksen tavoitteet EU:n päätöksentekoon ja politiikan laadintaan muun muassa parantamalla kestävä kehitystä koskevien ehdotusten analysointia ja niistä tiedottamista. Komitea toteaa, että kestävä kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoa ei saa heikentää hallinnollisilla eikä lainsäädännöllisillä rasitteilla ja että kestävä kehityksen taloudelliset ja sosiaaliset sekä sukupuoleen ja ympäristöön liittyvät näkökohdat on otettava yhtäläisesti huomioon. Komitea kehottaa jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia toimimaan samoin.
11. on samaa mieltä siitä, että "ei merkittävää haittaa" -periaatetta olisi sovellettava kaikilla aloilla EU:n vuoteen 2050 tähtäävän pitkän aikavälin strategian ⁽²⁾ ja Agenda 2030 -toimintaohjelman ⁽³⁾ mukaisesti. Komitea kehottaa ottamaan ympäristö-, ilmasto-, sosiaali- ja energiapolitiikan täytäntöönpanon eturintamassa olevat paikallis- ja alueviranomaiset mukaan resurssien suunnitteluun ja hallintaan. Komitea palauttaa mieliin eurooppalaista ilmastolakia käsittelevän AK:n lausunnon ⁽⁴⁾ ja suosittaa, että otetaan huomioon toimimatta jättämisen kustannukset, joilla voi olla pitkällä aikavälillä merkittäviä vaikka ei välittömästi havaittavissa olevia seurauksia.
12. kehottaa komissiota, jäsenvaltioita sekä paikallis- ja alueviranomaisia hyväksymään yhteensopivat säännöt, joilla pystytään poistamaan esteitä ja byrokraattisia ongelmia, jotka hidastavat elpymistä ja heikentävät kansalaisten hyvinvointia. Komitea kehottaa komissiota tukemaan alueita, erityisesti rajaseutualueita ja vähemmän kehittyneitä alueita, ja edistämään yhteistä lainsäädäntöä raja-alueiden ja heikossa asemassa olevien alueiden, kuten eurooppalaisten alueellisen yhteistyön yhtymien (EAYY), nykyisten yhteistoimintakokemusten pohjalta.
13. kehottaa EU:n toimielimiä, jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia panemaan täytäntöön toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen toteutumista tarkastelevan työryhmän suosituksen ⁽⁵⁾. Komitea kehottaa päivittämään nämä suositukset pandemiasta saatujen kokemusten valossa sekä ottaen huomioon vihreän, digitaalisen ja sosiaalisen siirtymän tavoitteet ja tavoitteen oikeudenmukaisempien, kestävämpien ja tasa-arvoisempien talouksien ja yhteiskuntien rakentamisesta Next Generation EU -välineen puitteissa.
14. kehottaa myös tarkistamaan toimielinten sopimusta paremmasta sääntelystä sekä sääntelyn parantamisen suuntaviivoja ja välineistöä siten, että niihin sisällytetään EU:n lainsäädäntäprosessin monitasoinen ulottuvuus, kuten toissijaisuusperiaatetta tarkasteleva työryhmä on ehdottanut ⁽⁶⁾. Komitea pitää tärkeänä, että jäsenvaltiolle ja paikallis- ja alueviranomaisille levitetään tietoa sääntelyn parantamisen välineiden hyödyntämisestä ja että niistä saavat valistusta erityisesti tahot, joilla on lainsäädäntävaltaa. Komitea vaatii panostamaan kaikin tavoin kielinäkökohtiin, terminologian yhtenäisyyteen ja käännösten moitteettomuuteen, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä seikkoja pyrittäessä saavuttamaan yhteiset sääntelyn parantamisen tavoitteet kaikilla julkishallinnon tasoilla.

⁽¹⁾ AK:n lausunto aiheesta "Parempaa sääntelyä: tilannearvio ja sitoumuksessa pysyminen", CDR 2579/2019.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_fi

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/international-partnerships/sustainable-development-goals_fi

⁽⁴⁾ <https://cor.europa.eu/fi/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1361-2020>

⁽⁵⁾ Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen toteutumista tarkastelevan työryhmän raportti, https://ec.europa.eu/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_fi

⁽⁶⁾ Suositus nro 8.

Yhteinen tavoite

15. on samaa mieltä siitä, että laadukasta lainsäädäntöä ei voida antaa ottamatta huomioon aiemman lainsäädännön tuloksia. Komitea huomauttaa, että monet alueet ovat sisällyttäneet lainsäädäntöönsä arviointilausekkeita varmistaakseen lainsäädännön vaikutuksia koskevien tietojen saatavuuden. Komitea toteaa, että yhteiseen näyttökriteriin kerättyjen tietojen jakaminen on kaikkien EU:n, valtiollisten, alueellisten ja paikallisten elinten vastuulla.

16. pitää yhteisen lainsäädäntöportaalin perustamista hyödyllisenä ja suosittelee sen tunnettuuden lisäämistä viestintäaloitteiden avulla kaikissa jäsenvaltioissa.

17. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisten institutionaalisilla verkkosivuilla voitaisiin auttaa tiedottamaan laajemmin komission julkisista kuulemisista ja levittää kannanottoopyyntöjä sekä tarvittaessa luoda pysyviä yhteyshenkilöverkostoja, jotta voidaan kerätä pyyntöjä ja kysymyksiä loppukäyttäjiltä, joiden panos on ratkaisevan tärkeä kasvu- ja kehitystavoitteiden saavuttamiseksi.

Parempaa viestintää sidosryhmien ja suuren yleisön kanssa

18. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aikomukseen parantaa edelleen kuulemisia ja tehdä niistä kohdennettumia, selkeämpiä ja käyttäjäystävällisempiä, myös tasapainoisempia, paremmin jäseneltyjen, vähemmän teknisten ja helppotajuisempien kyselylomakkeiden avulla. Komitea arvostaa sitä, että julkiset kuulemiset ja etenemissuunnitelmat on yhdistetty yhteen ainoaan kannanottoopyyntöön Kerro mielipiteesi -verkkoportalissa, ja painottaa, että kyselylomakkeet on käännettävä samanaikaisesti kaikille EU:n kielille, jotta mahdollistetaan sidosryhmien osallistuminen kaikkialla ja kaikilla tasoilla.

19. ehdottaa, että paikallis- ja alueviranomaisille olisi niiden erityispiirteiden vuoksi järjestettävä kohdennettuja kuulemisia nykyistä useammin. Komitea suosittelee, että komissio kuulee AK:ta kehitettäessä avoimia kuulemisia ja etenemissuunnitelmia liittyen ehdotuksiin, jotka vaikuttavat merkittävästi valtiotasoa alempiin hallintotasoihin, ja ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset AK:n kautta mukaan hajautettuun ja järjestelmälliseen tiedotuskampanjaan Euroopan komission vuotuisista työohjelmista.

20. pitää Euroopan tulevaisuutta käsittelevää konferenssia erinomaisena mahdollisuutena vuoropuheluun kansalaisten kanssa. Komitea viittaa aiheesta ”Paikallis- ja alueviranomaiset jatkuvassa vuoropuhelussa kansalaisten kanssa” antamaansa lausuntoon ja muistuttaa, että Euroopan tulevaisuuskonferenssia tulisi pitää mahdollisuutena pohtia uudelleen ja uudistaa EU:n toimintatappaa sekä unionin kansalaisten käsitystä EU:sta (?). Komitea toteaa, että AK:n on oltava keskeinen toimija Euroopan tulevaisuuskonferenssissa ja että on vahvistettava erityisesti lainsäädäntävaltaa käyttävien paikallis- ja alueviranomaisten roolia EU:n demokraattisessa elämässä sekä EU:n toimintapolitiikkojen alueellista ja paikallista ulottuvuutta.

21. korostaa, että on tärkeää edistää kansalaisten osallistumista EU:n päätöksentekoon. Komitea muistuttaa tähän liittyen ehdotuksestaan perustaa Euroopan laajuinen vuoropuheluverkosto, joka perustuu kansalaisten vapaaehtoiseen osallistumiseen (CitizEN) ja jossa voitaisiin ottaa käyttöön pysyvä mekanismi, jolla varmistetaan kansalaisten asianmukainen tiedonsaanti ja osallistuminen ja edistetään heidän pitkän aikavälin poliittista sitoutumistaan, kunhan sitä on aluksi testattu Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin yhteydessä.

Avoimuuden lisääminen

22. suosittelee lainsäädäntäprosessiin mahdollisimman laajaa avoimuutta, jotta varmistetaan, että kansalaisilla on täydet mahdollisuudet tutustua kutakin lainsäädäntöehdotusta koskeviin tietoihin, kannanottoihin, selvityksiin ja arviointeihin.

23. katsoo, että AK:n mahdollisuus tutustua tiettyihin kolmikantakokousten asiakirjoihin, mikäli se on jo antanut lausunnon tai laatii lausuntoa kyseessä olevasta ehdotuksesta SEUT-sopimuksen 307 artiklan nojalla, olisi olennaisen tärkeä sen arvioimiseksi, ovatko kyseisissä kokouksissa käsitellyt muutokset merkityksellisiä alueellisesta tai paikallisesta näkökulmasta ja antavatko ne aihetta uuteen lausuntoon. Tällainen mahdollisuus auttaisi AK:ta täyttämään tehtävänsä neuvoo-antavana elimenä ja takaisi komiteaan liittyvien perussopimusmääräysten tehokkuuden tai ”vaikuttavuuden”.

24. kehottaa komissiota luomaan yhteyksiä tietokantojen, rekisterien, arkistojen ja portaalien välille, MIDAS mukaan luettuna, kohdentamalla suurelle yleisölle viestintää ja koulutusta mainituista välineistä muun muassa AK:n ja paikallis- ja alueviranomaisten järjestöjen kautta.

(?) AK:n lausunto aiheesta ”Paikallis- ja alueviranomaiset jatkuvassa vuoropuhelussa kansalaisten kanssa”, <https://cor.europa.eu/fi/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-4989-2019>

25. on tyytyväinen siihen, että komissio aikoo tehostaa toimintaansa kehittääkseen julkisia kuulemisia ja kuulemisissa saatujen vastausten käsittelyä. Tässä vaiheessa ei ole selvää, miten komissio painottaa yksittäisiä kuulemisiin saatuja vastauksia. Selvyys olisi kuitenkin välttämätöntä demokraattisen avoimuuden varmistamiseksi tällä alalla. Komission olisi joka tapauksessa lainsäädäntöehdotuksia laatiessaan otettava erityisesti huomioon kuulemisen aloilla toimivaltaisten alueellisten julkishallintojen näkemykset.

Uusia välineitä menettelyjen yksinkertaistamiseksi ja rasitteiden vähentämiseksi

26. yhtyy käsitykseen, että on aika kiinnittää enemmän huomiota lainsäädännön vaikutuksiin, jotka merkitsevät taloudellisia kustannuksia ja yhä suurempia rasitteita paikallis- ja alueviranomaisille, yksittäisille ihmisille, perheille ja yrityksille, erityisesti mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka muodostavat Euroopan talousrakenteen perustan.

27. kehottaa Euroopan komissiota takaamaan, että alustavat vaikutustenarvioinnit ja varsinaiset vaikutustenarvioinnit sisältävät kunkin lainsäädäntöaloitteen mahdollisten alueellisesti eriytyneiden vaikutusten arvioinnin sovellettaessa ”yksi sisään, yksi ulos” -periaatetta, jossa komissio ehdottaa lainsäädäntöehdotuksista aiheutuvan uuden rasituksen kompensoimista vähentämällä samalla alalla olemassa olevia rasitteita vastaavalla tavalla. Komitea odottaa, että tätä periaatetta sovellettaessa säilytetään lainsäädännön tavoitteet ja EU:n tiukat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöä koskevat normit. Lisäksi se odottaa, että rasitteiden mittaamiseen ja vähentämiseen käytettävissä menetelmissä tukeudutaan näyttöön perustuvaan lähestymistapaan hallinnollisten rasitteiden kompensoimisen ja toimimatta jättämisen kustannusten osalta niin, että niistä voi tulla myöhemmin poliittisten päättäjien yhteistä omaisuutta kaikilla tasoilla läpi lainsäädäntöehdotusten koko hyväksymisprosessin siihen asti, kun ne pannaan täytäntöön valtiollisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

28. korostaa, että uusien eurooppalaisten lainsäädäntöaloitteiden olisi luotava EU:n lisäarvoa, ja katsoo lisäksi, että olisi erittäin tärkeää varmistaa, että ehdotetut toimenpiteet ja velvoitteet ovat yksinkertaisia ja että niitä voidaan soveltaa tuloksellisesti ja tehokkaasti sovitujen poliittisten päämäärien saavuttamiseksi. Komitea kehottaa lisäämään avoimuutta ja vastuuvellollisuutta sekä vähentämään yrityksille, varsinkin pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille), koituvaa hallinnollista rasitusta. Komitea korostaa, että EU:n olisi asetettava tavoitteeksi kaiken yrityksiin kohdistuvan EU:n sääntelytaakan vähentäminen.

29. huomauttaa, että eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan *Small Business Act* -aloitteen seurauksena erät jäsenvaltiot ja alueet ovat jo ottaneet käyttöön menetelmiä lainsäädännön yrityksille aiheuttaman rasituksen arvioimiseksi. Komitea kannustaa vaihtamaan hyviä käytäntöjä korvaavista toimenpiteistä, välineistä, menetelmistä ja kerätyistä tiedoista.

30. katsoo, että rasitteiden vähentämiseksi ja prosessien yksinkertaistamiseksi on välttämätöntä investoida sellaisten digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoon, joilla pystytään nykyaikaistamaan julkishallintoa mukauttamalla sitä tuotantoalojen nopeuteen ja tarpeisiin.

31. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan yrityksiä, erityisesti mikroyrityksiä sekä pieniä ja keskisuuria yrityksiä, investoinneissa, joita tarvitaan unionin lainsäädännössä alalle asetettujen vaatimusten täyttämiseksi. Tähän kuuluvat myös koulutus, täydennyskoulutus ja uudelleen koulutus.

32. tunnustaa tarpeen sääntelyn uudelleentarkasteluun ja yksinkertaistamiseen, täytäntöönpanon esteiden poistamiseen, myös rajojen yli, sekä lainsäädännön tehostamiseen, avoimuuteen ja ymmärrettävyyteen loppukäyttäjien, niin kansalaisten kuin yritystenkin, kannalta. Komitea pitää sen vuoksi myönteisenä rasitusta koskevan vuotuisen selvityksen 2020 tiimoilta tehtyä työtä. Selvityksessä tehdään paremmasta lainsäädännöstä vuonna 2016 tehdyn toimielinten sopimuksen mukaisesti selkoa toimenpiteistä, joita on toteutettu rasitusten vähentämiseksi ja lainsäädännön yksinkertaistamiseksi.

33. kannattaa sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevan ohjelman (REFIT) tavoitetta, jota on nyt vahvistettu perustamalla Fit for Future -foorumi (F4F). Komitea arvostaa AK:n roolin vahvistumista foorumissa: komitealla on kolme edustajaa hallitusten edustajien ryhmässä. Näin otetaan osittain huomioon AK:n edellisen REFIT-foorumin hallinnoinnista ja tehokkuudesta ilmaiset huolet. Lisäksi on RegHub-verkosto (alueellisten keskusten verkosto EU:n politiikan täytäntöönpanon arviointia varten). Komitea vahvistaa tukensa Fit for Future -foorumille ja aikomuksensa tehostaa yhteistyötä Euroopan komission kanssa. AK muistuttaa, että sillä on hyvät mahdollisuudet kerätä järjestelmällisesti paikallis- ja alueviranomaisilta palautetta jäsentensä, verkostojensa sekä muunlaisten kohdennettujen aloitteiden, kuten RegHubin⁽⁸⁾, kautta.

⁽⁸⁾ Alueellisten keskusten verkosto EU:n politiikan täytäntöönpanon arviointia varten <https://cor.europa.eu/fit/engage/Pages/network-regional-hubs-implementation-assessment.aspx>

34. korostaa lisäarvoa, jota RegHub tuo sidosryhmiä kuulemalla kehitettäessä eurooppalaista tietokantaa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon vaikutuksista. Komitea huomauttaa, että RegHub edistää myös EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa levittämällä tietoa ja luomalla suotuisan ympäristön hyvien käytäntöjen vaihdolle sekä edistyksen ja tulosten arvioinnille. Komitea toteaa, että yksinkertaistamisen jatkuvuuden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi saattaa olla hyödyllistä aktivoida RegHub-verkosto niiden direktiivien ja asetusten osalta, joista asianomaisia on jo kuultu ja joita on tarkistettu, jotta voidaan tukea niiden täytäntöönpanoa. Komitea kehottaa komissiota harkitsemaan pitkän aikavälin rahoitustukea RegHub-verkoston kehittämiseen ja lujittamiseen sääntelyn parantamisen välineenä.

35. pitää välttämättömänä laajentaa mahdollisimman paljon alueiden, maakuntien ja kuntien osallistumista RegHub-verkostoon ja kehottaa jäsenvaltioita käyttämään verkostoa alueellisten tiedonhankintajärjestelmien toteuttamiseen.

Välineiden kehittäminen

36. katsoo, että pandemiasta saatuihin kokemuksiin lukeutuu tarve ottaa mahdollisuuksien mukaan etukäteen huomioon tulevien ilmiöiden merkit ja varmistaa nopea reagointi, jotta voidaan hillitä ainakin niiden tuhoisimpia vaikutuksia. Komitea toteaa, että poliittisten päättäjien on tärkeää saada kattavaa ja ajantasaista tieteellistä tietoa, jotta nämä pystyvät laatimaan strategioita haasteista selviämiseksi, ja toistaa, että tarvitaan tiivistä ja jatkuvaa yhteistyötä tiede- ja tutkimusyhteisön kanssa.

37. toivoo, että menetelmä strategisen ennakkoinnin sisällyttämiseksi poliittiseen päätöksentekoon vahvistetaan sääntelyn parantamisen välineistössä ottaen huomioon paikallinen ja alueellinen näkökulma, ja muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla ja AK:illa on oivalliset mahdollisuudet osallistua panoksellaan strategiseen ennakkointiin.

38. pyytää komissiota huomioimaan yhteisen lainsäädäntöportaalin luomisen yhteydessä AK:n panoksen, mukaan lukien lausunnot, alueellisten vaikutusten arvioinnit, RegHub-verkoston raportit, lainsäädäntöehdotuksia ja tarkistuksia koskevat tutkimukset ja asiakirjat. Komitea pyytää myös saada osallistua Kerro mielipiteesi -verkkoportaalin teknisiin parannuksiin, jotta voidaan auttaa ymmärtämään paremmin paikallisia erityispiirteitä ja helpottaa paikallis- ja alueviranomaisten mahdollisuuksia hyödyntää sitä.

39. toivoo, että Euroopan komissio selkeyttää politiikan vaikutusten alueellista luonnetta tarkistamalla sääntelyn parantamisen suuntaviivoja ja päivittämällä välineistöä niiden välineiden ja menetelmien osalta, joita käytetään yleisten vaikutusten yksilöimiseen ja erityisesti alueellisten vaikutusten arviointiin, tekemällä niistä riittävän joustavia, jotta niitä on mahdollista käyttää eri yhteyksissä ja kaikilla tasoilla.

40. muistuttaa, että maaseutuvaikutusten arvioinnin, kaupunkivaikutusten arvioinnin ja rajatyöttävien vaikutusten arvioinnin kaltaiset käsitteet ovat kaikki osa laajempaa alueellisten ja paikallisten vaikutusten arvioinnin käsitettä ja että käsitteellinen eriyttäminen ei saa olla ristiriidassa näyttöön perustuvan ja paikkalähtöisen poliittisen päätöksenteon tavoitteen kanssa.

41. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission (ja erityisesti yhteisen tutkimuskeskuksen ja alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston) ja EAYY-ESPON-ohjelman jatkuviin pyrkimyksiin kehittää edelleen metodologisia välineitä alueellisten ja paikallisten vaikutusten arvioimiseksi. Komitea suosittelee, että myös silloin, kun alueellisten ja paikallisten vaikutusten arviointi ei ole mahdollista tai sillä ei ole oleellista merkitystä, tehtäisiin muuntotyypisiä vaikutustenarviointeja, jotka ovat alueellisesti ja paikallisesti mahdollisimman yksityiskohtaisia olemassa olevien tilastoaineistojen sallimissa rajoissa.

42. muistuttaa, että "alueellinen sokeus" vaikuttaa kielteisesti päätöksenteon laatuun. Koska monissa tärkeissä indekseissä ja tulostauluissa (kuten digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksissä [Digital Economy and Society Index, DESI], sosiaali-indikaattoreiden tulostaulussa ja kestävä kehityksen tavoitteissa) ei ole riittävästi valtiotasoa alemmaa peräisin olevia tietoja ja koska EU:n toimielimet eivät tee valtiotasoa alempia ennusteita koskevia analyyseja tai ne eivät ole riittävän laadukkaita, niillä voi olla kielteisiä ja pitkäkestoisia vaikutuksia koko unioniin, alueiden välisen yhteenkuuluvuuden henkeen ja yksityisten kansalaisten elämään. Sääntelyn parantamista koskevissa suuntaviivoissa ja välineistössä olisi sen vuoksi annettava selkeitä signaaleja ja tarjottava hyödyllisiä välineitä, joilla varmistetaan alueellisten vaikutusten arviointien laaja käyttö koko toimintapoliittisen syklin ajan ja varmistetaan, että muitakin (sosiaalisia, taloudellisia, ympäristöön liittyviä tai muunlaisia) vaikutustenarviointeja tehdään myös valtiotasoa alemmilla tasoilla.

43. suositaa, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista lisätään, jotta alueellisten vaikutusten arviointia varten saadaan tietoa, jota on vaikea hankkia Euroopan tasolla. Komitea kehottaa Euroopan komissiota levittämään paikallis- ja alueviranomaisille AK:n ja RegHubin kautta tietoa ESPONin laatimista erilaisista alueellisten vaikutusten arviointimalleista. Näin edistetään arviointikulttuuria ja näyttöön perustuvaa ja paikkalähtöistä päätöksentekoa muun muassa osaksi kansallista lainsäädäntöä saattamisen ja täytäntöönpanon aikana monitasoisen hallinnon työskentelymallin pohjalta.

44. katsoo, että on tärkeää perustella lainsäädäntöehdotuksen vaikutustenarvioinnin mahdollinen puuttuminen, erityisesti kun on kyse ehdotuksista, joilla voi olla alueellisia ja paikallisia vaikutuksia.

45. yhtyy työryhmän suosituksiin⁽⁹⁾ toissijaisuusperiaatteen aktiivisesta toteuttamisesta, sillä päätösten tekeminen kansalaisia lähimpänä olevalla tasolla auttaa lisäämään toimien erottuvuutta ja unionin demokraattista legitimiyyttä. Komitea kehottaa komissiota toissijaisuusperiaatetta tarkastellessaan ottamaan huomioon nykyiset hallinnonhajauttamisen muodot EU:ssa, verotus mukaan luettuna, sillä tällaisen havainnoinnin on perustuttava hallinnon eri tasojen väliseen toimivallanjakoon.

46. kehottaa lainsäätäjiä ja jäsenvaltioita hyödyntämään järjestelmällisesti toissijaisuusperiaatteen arviointitaulukkoa. Komitea kannustaa alueellisia parlamentteja käyttämään taulukkoa hyväkseen, jotta voidaan tarkistaa, noudetaanko EU:n lainsäädäntöehdotuksissa toissijaisuusperiaatetta SEUT-sopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti.

47. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden saavuttamiseksi ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset mukaan päätöksentekoprosessin kaikkiin vaiheisiin niin EU:n tasolla kuulemisissa ja ennako- ja jälkikäteisarvioinneissa kuin valtiollisella tasolla politiikkojen, lainsäädännön sekä suunnitelmien ja ohjelmien sekä kuntiin ja alueisiin eniten vaikuttavien politiikan välineiden laatimisessa ja täytäntöönpanossa, jotta varmistetaan toimenpiteiden johdonmukaisuus. Komitea suosittelee työryhmän suositusten⁽¹⁰⁾ mukaisesti seuraavaa: saatetaan ajan tasalle yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaisesti valtiot voivat osallistaa alueet kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja vihreän kehityksen ohjelman vihreää, digitaalista ja sosiaalisesti oikeudenmukaista siirtymää koskevien tavoitteiden toteuttamiseen monitasoisen hallinnon työskentelymallin pohjalta.

48. suhtautuu myönteisesti pyrkimykseen parantaa arviointien laatua riippumattomilla tarkastuksilla ja suhtautuu myönteisesti sääntelyntarkastelulautakunnan⁽¹¹⁾ perustamiseen. Lautakunnan pysyvä luonne, uusittu kokoonpano ja laajennettu toimeksianto ovat omiaan hälventämään osittain AK:n esittämiä huolia lautakunnan työn vaikuttavuudesta. Komitea toistaa kehotuksensa sisällyttää sääntelyntarkastelulautakuntaan AK:n nimeämä pysyvä jäsen ja kehottaa Euroopan komissiota asettamaan saataville sääntelyntarkastelulautakunnalle toimitetut arviointi- ja vaikutustenarviointiluonnokset, jotta voidaan parantaa arviointia ja kohdentaa tarkemmin AK:n osallistumista sääntelyn parantamista koskevaan ohjelmaan. Komitea kehottaa sääntelyntarkastelulautakuntaa harkitsemaan RegHub-täytäntöönpanoraporttien käyttöä lainsäädäntöehdotusten tarkasteluvälineenä ja huomauttaa, että AK on valmis vahvistamaan yhteistyötään sääntelyntarkastelulautakunnan kanssa.

Täytäntöönpanon valvonta keskeisessä roolissa

49. sitoutuu kokoamaan yhteen ja samaan sääntelyn parantamista koskevaan pakettiin kaikki alueellisten ja paikallisten tietojen haku- ja analysointivälineet ja -menetelmät, mukaan lukien RegHub-verkoston kuulemiset, ja kytkemään ne paremmin komission välineistöön sääntelyn parantamiseksi ja Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun välineisiin. Komitea kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita laajentamaan paikallis- ja alueviranomaisten hyväksi tarkoitettuja tukitoimenpiteitä, jotka koskevat direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, asetusten täytäntöönpanoa ja EU:n lainsäädännön asianmukaista soveltamista.

50. suositaa, että paikallis- ja alueviranomaiset tekevät toissijaisuusperiaatteen toteutumista tarkastelevan työryhmän jo esittämän mukaisesti⁽¹²⁾ yhteistyötä kansallisten täytäntöönpanosuunnitelmien laatimiseksi, koska niillä voi olla lisäarvoa Euroopan komission laatimiin suunnitelmiin nähden.

⁽⁹⁾ Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen toteutumista tarkastelevan työryhmän raportti, https://ec.europa.eu/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_fi

⁽¹⁰⁾ Suositus nro 4.

⁽¹¹⁾ Lausunto aiheesta "Parempaa sääntelyä koskeva EU-agenda", <https://cor.europa.eu/fi/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-4129-2015>

⁽¹²⁾ Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen toteutumista tarkastelevan työryhmän raportti, suositus nro 5.

51. on komission kanssa samaa mieltä siitä, että jäsenvaltioiden ja alueiden tietoisuutta ylisääntelyilmiöstä on lisättävä, ja suosittaa, että jos unionin lainsäädäntöä täytäntöönpanossa katsotaan, että tarvitaan uusia kansallisen tason sääntöjä, ne yksilöidään täytäntöönpanosäädöksillä tai niihin liittyvillä asiakirjoilla sääntelyn parantamista koskevan toimielinten sopimuksen ⁽¹³⁾ mukaisesti. On myös suositeltavaa välttää ylisääntelyä, erityisesti kun pannaan täytäntöön yhteistyössä hallinnoituja ohjelmia ja kansallisia hankintasääntöjä.

Bryssel 1. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹³⁾ Sopimuksen 43 kohta.

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n syöväntorjuntasuunnitelma”

(2022/C 97/04)

Esittelijä:	Birgitta SACRÉDEUS (SE, EPP), Taalainmaan alueen alueneuvos
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle EU:n syöväntorjuntasuunnitelmasta COM(2021) 44 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. viittaa esittämäänsä tavoitteeseen ”asettaa terveys etusijalle Euroopan tasolla ja tukea paikallis- ja alueyhteisöjä torjuttaessa syöpää ja epidemioita rajatylittävän terveydenhuoltoalan yhteistyön sekä terveydenhuoltojärjestelmien nykyaikaistamisen avulla”⁽¹⁾.
2. toteaa, että vaikka päävastuu terveyspolitiikasta on jäsenvaltioilla, EU voi täydentää ja tukea kansallisia toimenpiteitä ja antaa lainsäädäntöä tietyillä aloilla, kunhan tässä yhteydessä noudatetaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita ja otetaan huomioon kunkin jäsenvaltion erilaiset terveydenhuoltorakenteet ja mieltymykset.
3. huomauttaa, että terveyspolitiikka on edelleen ensisijaisesti jäsenvaltioille kuuluva asia mutta kysymystä terveysalan toimivallasta on syytä pohtia EU:n tasolla Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin yhteydessä käytävissä keskusteluissa.
4. kehottaa EU:n toimielimiä huolehtimaan siitä, että Euroopan tulevan terveysunionin oikeudellisessa kehyksessä otetaan huomioon paikallis- ja alueviranomaisten vastuu kansanterveydestä, sillä jopa 19 jäsenvaltiota 27:stä on päättänyt antaa paikallis- ja alueviranomaisille päävastuun terveydenhuollosta. Lisäksi jäsenvaltioiden terveysstrategioissa on kiinnitettävä huomiota alueiden erityistarpeisiin, ja niillä on tuettava mahdollisimman hyvin paikallis- ja alueviranomaisten pyrkimyksiä parantaa terveydenhuoltoa.
5. toteaa, että syöpä on kiistatta valtava uhka EU:n kansalaisille ja terveydenhuoltojärjestelmille. Esimerkiksi vuonna 2020 syöpä diagnosoitiin EU:ssa 2,7 miljoonalla ihmisellä ja siihen menehtyi 1,3 miljoonaa ihmistä (Yhteisen tutkimuskeskuksen arvio, 2020). Komitea viittaa erityisesti EU:n väestön odotettuun ikääntymiseen, jonka vuoksi syöpädiagnoosin saaneiden potilaiden määrä kasvaa, koska syöpä on yleisempää ikääntyneiden henkilöiden keskuudessa.
6. varoittaa, että covid-19-kriisiä saattaa seurata syöpäkriisi, sillä covid-19-kriisin takia syöpäseulontoja ja -diagnooseja tehtiin ja syöpähoitoja annettiin vuonna 2020 huomattavasti aiempaa vähemmän, mikä on pahentanut monien ihmisten tilaa ja aiheuttanut diagnosointiin sumaa, joka on johtanut siihen, että syöpätapauksia tullaan näkemään runsaasti vielä pitkään. Euroopan syöpäjärjestön (*European Cancer Organisation*) tutkimuksen mukaan viime vuonna terveydenhuollossa oli 1,5 miljoonaa syöpäpotilasta vähemmän ja 100 miljoonaa syöpäseulontatutkimusta jäi tekemättä pandemian vuoksi. Noin miljoona syöpäpotilasta saattoi jäädä diagnosoimatta, joka toinen syöpäpotilas Euroopassa ei saanut tarvitsemaansa kirurgista hoitoa tai kemoterapiaa, ja joka viides ei saa sitä vielääkään.
7. kehottaa keskustelemaan siitä, miten EU:n kansalaisten terveystietämystä on mahdollista parantaa, jotta voidaan välttää tai vähentää altistumista riskitekijöille ja vahvistaa potilaiden edellytyksiä tehdä päätöksiä ennaltaehkäisyyn, diagnosointiin ja hoitovaihtoehtojen valinnan suhteen sekä tukea oman terveytensä hoitamista ja hallita omaa elämäntilannettaan. On tärkeää, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat tähän keskusteluun, jotta EU:n kansalaisten terveystietämystä saadaan parannettua.

⁽¹⁾ EUVL C 440, 18.12.2020, s. 131.

EU:n syöväntorjuntasuunnitelma

8. tukee voimakkaasti strategiaa, jonka Euroopan komissio on EU:n syöväntorjuntasuunnitelmassa omaksunut ja jonka tavoitteena on puuttua sairauden kulkuun kaikkein näkökohtineen ennaltaehkäisystä, varhaisesta havaitsemisesta, diagnosoinnista ja hoidosta, jossa kiinnitetään erityistä huomiota heikossa asemassa olevaan väestöön, kuten ikääntyneisiin henkilöihin, aina syöpäpotilaiden ja syöpäselviytyjien elämänlaatuun asti.
9. korostaa, että syöväntorjuntasuunnitelma on tärkeä strategia, jonka avulla voidaan vastata syöpätapausten määrän lisääntymisen aiheuttamaan haasteeseen ja huolehtia haittojen välttämiseen tai vähentämiseen tähtäävän ennaltaehkäisyn, varhaisen havaitsemisen, diagnosoinnin ja hoidon toteutumisesta ja niihin liittyvien palvelujen tarjonnasta sekä sairastuneiden ja heidän läheistensä elämänlaadusta.
10. pitää myönteisenä, että EU:n syöväntorjuntasuunnitelman tavoitteena on hyödyntää lääketieteellisen ja muun tieteellisen tiedon jakamismahdollisuuksia ja digitalisaatiota niin hyvin kuin suinkin ja että tuleva eurooppalainen terveysdata-avaruus antaa sekä syöpäpotilaille että terveydenhuoltopalvelujen tarjoajille mahdollisuuden päästä tutustumaan sähköisiin terveystietoihin ja jakaa niitä ennaltaehkäisy- ja hoitotarkoituksissa turvallisella tavalla keskenään ja yli valtiorajojen EU:n sisällä. Jäsenvaltioiden on taattava näiden tietojen saatavuus myös paikallis- ja aluetasolla.
11. korostaa myös, että on tärkeää edistää sellaisen palliatiivista hoitoa koskevan strategian kehittämistä, jossa käsitellään monialaista hoitoa, johon sisältyy sairastuneen henkilön tukemisen ja hoitamisen lisäksi myös potilaan kanssa asuvien hoitajien tai omaisten tukeminen. Syöpädiagnoosin saaneiden lasten hoito on jätettävä erityiskoulutuksen saaneiden ammattilaisten vastuulle, jos taudin kehittyminen voi vaarantaa potilaan elämänlaadun ja elinajanodotteen.
12. tukee komission aloitetta perustaa syöpätietokeskus helpottamaan syöpään liittyvien tieteellisten ja teknisten aloitteiden koordinoitua EU:n tasolla, esimerkiksi kun on kyse tiedonkeruusta kansallisten syöpärekistereiden kautta, syöpäpotilaiden mahdollisuudesta päästä tutustumaan terveystietoihinsa ja jakaa niitä tai tekoälyn käytöstä syöpäseulontojen laadun parantamiseksi.
13. pitää syöpätietokeskusta erinomaisena hankkeena mutta katsoo, että se olisi laajennettava kattamaan myös epätavanomaisten hoitomenetelmien ja harvinaisten syöpien hoidon koordinoitua sekä hoitojen mukauttaminen syöpää sairastaville ikäihmisille sopiviksi sellaisen yksilöllistetyn hoidon strategian keinoin, jossa keskitytään myös ihmiseen eikä ainoastaan kasvaimen ominaispiirteisiin.
14. korostaa, että syövän ennaltaehkäisyn ja varhaisen diagnosoinnin on oltava EU:n syöväntorjuntasuunnitelman ytimessä, sillä (WHO:n mukaan) 30–50 prosenttia syöpätapauksista on ehkäistävissä ja myös kuolleisuutta voidaan vähentää nykyistä varhaisemman diagnosoinnin ja paremman hoidon avulla.
15. korostaa toimenpiteitä terveisiin elintapoihin liittyvien hyötyjen esiin tuomiseksi ja keskeisten riskitekijöiden, kuten tupakoinnin, haitallisen alkoholinkäytön, lihavuuden, liikunnan puutteen ja saasteiden sekä karsinogeenisille aineille, säteilylle ja erilaisille infektioille altistumisen, torjumiseksi. Komitea tukee niin ikään toimenpiteitä, joilla tuodaan esiin ennaltaehkäisyn ja haittojen vähentämisen tuomia hyötyjä.
16. katsoo, että toimenpiteet, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta altistumisesta saasteille ja syöpää aiheuttaville aineille, on sovitettava yhteen EU:n suunnitelman ”Terve maapallo kaikille – EU:n toimintasuunnitelma ”Kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta” [COM(2020) 400 final] ja komission tiedonannon ”Kestävyttä edistävä kemikaalistrategia – Kohti myrkyttöä ympäristöä” [COM(2020) 667 final] kanssa. Näin voidaan saada aikaan synergiavaikutuksia syöväntorjuntasuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa.
17. katsoo, että elinkeinoelämällä on yhdessä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa tärkeä rooli terveellisten elintapojen edistämässä sekä saasteille ja karsinogeenisille aineille altistumisen vähentämisessä.
18. on tyytyväinen komission aikomukseen esittää toimenpiteitä ”tupakattoman sukupolven” luomiseksi. Komitea kehottaa asettamaan samanlaisia tavoitteita myös alkoholin käytön vähentämiseksi ja kannattaa ehdotusta kulutus- tuotteiden pakollisista ravintoarvoilmoituksista sekä alkoholijuomien varoitusteksteistä.
19. kehottaa lisäämään terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen välistä yhteistyötä etenkin paikallis- ja aluetasolla, jotta voidaan parantaa kansalaisten tietämystä terveellisistä elämäntavoista ja antaa heille tietoa siitä, miten he voivat itse vähentää riskiään sairastua syöpään. Nykyään terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn käytetään vain 3 prosenttia terveydenhuoltomäärärahoista.
20. suhtautuu myönteisesti vuonna 2021 käynnistettyyn HealthyLifestyle4All-kampanjaan, jonka tavoitteena on lisätä liikuntaa ja edistää terveellisiä ruokailutottumuksia ja josta on apua syöväntorjuntasuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa, sekä Maailman terveysjärjestön ehdottamaan terveen ikääntymisen vuosikymmenen, joka on parhaillaan meneillään.

21. on tyytyväinen komission asettamaan tavoitteeseen lisätä poikien ja tyttöjen rokottamista ihmisen papilloomavirusta (HVP) vastaan tehostamalla valistusta. Komitea ehdottaa lisäksi, että HVP-rokotteen tarjoaminen sekä pojille että tytöille tehdään pakolliseksi, koska näin voidaan vähentää jyrkästi kohdunkaulan syövän ja tiettyjen suusyöpien ja kaulan alueen syöpien esiintyvyyttä.
22. toteaa, että rintasyövän, paksu- ja peräsuolen syövän ja kohdunkaulan syövän kohdennettu seulonta on erittäin kannatettavaa mutta olisi harkittava mahdollisimman pian tällaisen seulonnan laajentamista koskemaan myös muita syöpätyyppejä, kuten eturauhas- ja keuhkosityöpää, mikäli asian tueksi on tieteellistä näyttöä ja kustannus-hyötyanalyysit puoltavat laajentamista. Syövät on saatava diagnosoitua ajoissa, mutta lisäksi tarvitaan hyvin toimivaa infrastruktuuria ja hoitoketjua.
23. panee merkille, että syövän esiintyvyydessä ja kuolleisuudessa on suuria eroja sekä jäsenvaltioiden välillä että niiden sisällä, ja korostaa, että kaikilla tulee asuinpaikasta riippumatta olla yhtäläinen oikeus laadukkaaseen hoivaan, diagnosointiin ja hoitoon sekä yhtäläiset mahdollisuudet saada lääkkeitä.
24. kritisoi sitä, että syövän esiintyvyydestä ja kuolleisuudesta ei ole saatavilla aluetason tietoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan kartoittaa suuntauksia ja puuttua eriarvoisuuteen syövän ennaltaehkäisyssä ja hoidossa. Komitea kehottaa komissiota ottamaan kaavailun syöpään liittyvien eriarvoisuuksien rekisterin käyttöön mahdollisimman pian taudin ennaltaehkäisyn ja hoidon parantamiseksi.
25. kehottaa jäsenvaltioita tarkistamaan omissa terveydenhuoltojärjestelmissään sovellettavia syöpäpotilaiden hoitopolkuja, jotta voidaan vähentää eriarvoisuutta hoitoon pääsyn, kustannusten kattamisen, korvausten, hoitomaksujen ja omavastuuosuuksien suhteen.
26. kiinnittää huomiota ”standardisoiuihin hoitopolkuihin” perustuvaan järjestelmään hyvänä käytäntönä, johon eräät jäsenvaltiot (esimerkiksi Ruotsi ja Tanska) ovat turvautuneet tutkimusten nopeuttamiseksi ja syöpähoitojen käynnistämiseksi entistä ripeämmin.
27. suhtautuu myönteisesti siihen, että syöpätutkimusta painotetaan vahvemmin ja strategia nivotaan näin Horisontti Eurooppa -tutkimusohjelman puitteissa toteutettavaan syövän torjunnan missioon, jotta voidaan hyödyntää mahdollisuuksia, joita digitalisaatio ja eurooppalaisen syöpäkuvantamisaloitteen ja tehostetun eurooppalaisen syöpätietojärjestelmän kaltaiset uudet välineet tarjoavat ihmishenkien pelastamiseksi.
28. panee merkille paitsi kasvaimen molekyyli-tason ominaispiirteisiin myös kasvaimesta kärsivän ihmisen ominaispiirteisiin keskittyvän täsmälääketieteen tarjoamat mahdollisuudet, joita tutkimuksen ja innovoinnin nopea edistys tuo mukanaan. Edistysaskeleet mahdollistavat räätälöidyt innovatiiviset diagnosointi- ja hoitomenetelmät ja syövän ennaltaehkäisystrategiat, jotka sopivat paremmin kunkin potilaan tarpeisiin ja kutakin syöpätyyppiä varten.
29. suhtautuu myönteisesti kansallisten laaja-alaisten syöpäkeskusten (*Comprehensive Cancer Centres*) EU-verkoston perustamiseen. Verkosto helpottaa rajatylittävää yhteistyötä, potilaiden liikkumista yli rajojen sekä koulutusta, tutkimusta ja klinisiä tutkimuksia ja parantaa laatuvarmennettujen diagnosointimenetelmien ja hoitojen saatavuutta.
30. kehottaa jäsenvaltioita kannustamaan vähintään yhtä syöpäkeskusta kustakin jäsenvaltiosta hakemaan OECl:n standardien mukaista akkreditointia.
31. esittää, että rajatylittävää terveydenhuoltoa koskevan direktiivin puitteissa olisi annettava suosituksia normeista, jotka koskevat rajatylittävästi toteutettavia syöpäseulontoja tai -kuvauksia ja mahdollisuutta hakeutua syöpähoitoon muussa kuin omassa asuinjäsenvaltiossa.
32. tähdentää, että lääkepula on vaivannut terveydenhuoltoalaa jo pitkään ja ongelma on korostunut entisestään covid-19-pandemian aikana. Komitea muistuttaa olennaisten lääkkeiden ja innovaatioiden saatavuuden varmistamiseen liittyen, että rinnakkaisvalmisteiden ja biosimilaarilääkkeiden saatavuutta edistäviä toimenpiteitä tarvitaan kipeästi⁽²⁾.
33. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen tutkia mahdollisuutta käyttää olemassa olevia lääkkeitä uusiin tarkoituksiin. Komitea korostaa kuitenkin, että on tähdellistä varmistaa, että lääkkeen tehosta ja turvallisuudesta potilaille on riittävästi klinistä näyttöä, ottaen huomioon selviytymisen lisäksi myös muita tuloksia, jotka ovat erityisen merkityksellisiä ikääntyneiden potilaiden kohdalla. Tämä on tärkeää paitsi potilaiden kannalta myös siksi, että terveydenhuolto ja maksajat voivat muodostaa kantansa uusien hoitomenetelmien käyttöön. Komitea muistuttaa, että kohtuuhintaisuus on edellytys sille, että potilaat saavat tarvitsemaansa lääkkeitä ja terveydenhuoltojärjestelmät ovat kestäväällä pohjalla.
34. ehdottaa, että selvitetään mahdollisuutta laajentaa EU:n yhteistä hankintajärjestelmää, käydä yhteisiä hintaneuvotte-luja ja luoda strateginen varanto syöpälääkkeiden osalta. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon jäsenvaltioiden ja alueiden erilaiset tarpeet sekä erilaiset sosioekonomiset olosuhteet.

(²) <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2020-05525-00-00-ac-tra-fi.docx/content>

35. kehottaa panemaan eurooppalaisen lainsäädännön puitteissa täytäntöön ”oikeuden tulla unohdetuksi”. Syöpäpotilaille ja syöpäselviytyjillä on oltava oikeus siihen, ettei heidän sairaushistoriaansa kirjata pankkien ja vakuutusyhtiöiden järjestelmiin. Näin voidaan huolehtia siitä, että heillä on tasapuoliset mahdollisuudet rahoituspalvelujen saantiin.
36. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen nk. syöpäselviytyjän älykortista sekä ikääntyneille selviytyjille tarkoitetuista tehokkaista ja kestävästä tuki- ja seurantaketjuista, joiden avulla voidaan parantaa viestintää ja koordinaatioita terveydenhuollon ammattilaisten ja potilaan välillä, erityisesti kun on kyse potilaan omista kokemuksista.
37. kiinnittää huomiota siihen, että monet ihmiset kärsivät fyysisistä ja psyykkisistä terveysongelmista vielä pitkänkin ajan kuluttua syöpädiagnoosin ja ensimmäisen hoidon jälkeen. Tämä pätee erityisesti toiminnallisten ja kognitiivisten kykyjen heikentymiseen, jota hoidot saattavat syöpää sairastavilla ikäihmisillä aiheuttaa. Siksi on tärkeää ymmärtää, miten kukin ihminen reagoi hoitoon oman haavoittuvuutensa mukaan, minkä vuoksi syöpää sairastavia ikäihmisiä varten on kehitettävä hoitomalleja, joilla edistetään heidän tilanteensa kokonaisvaltaista arviointia ja sellaisten välineiden käyttöä, joiden avulla voidaan arvioida kunkin kykyjä. On myös tärkeää ymmärtää, miten hoito vaikuttaa heidän mielen-terveyteensä, jotta hoivaa ja kuntoutusta voidaan kehittää tehokkaammaksi ja mukauttaa tämän tietämyksen pohjalta kaikilla aloilla.
38. korostaa, että omaishoitajilla, kuten vanhemmilla ja perheenjäsenillä, on välttämätön mutta myös haastava rooli syöpäpotilaiden tukemisessa ja hoitamisessa. Sen vuoksi olisi suunniteltava paikallisia sosiaalisia tukitoimenpiteitä omaishoitajien työ- ja yksityiselämän tasapainon parantamiseksi.
39. kehottaa täydentämään kaikkia omaisille, erityisesti perheenjäsenille, suunnattuja aloitteita selkeällä lapsinäkökulmalla, jossa otetaan huomioon sisarusten tilanne ja erityistarpeet lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisesti.
40. on tyytyväinen siihen, että komissio nostaa lasten syövätkä huomion kohteeksi, mutta toteaa, että on keskitettävä myös ikäihmisten syöpiin, joilla on niin ikään omat erityispiirteensä samoin kuin lasten syövyillä. Komitea huomauttaa, että EU:n syöväntorjuntasuunnitelmaa on täydennettävä aloitteilla, joilla edistetään laatuvarmennettujen seurantarekistereiden kehittämistä EU:n jäsenvaltioissa ja varmistetaan, että Euroopan lääkeviraston (EMA) kaltaisilla valvontaviranomaisilla on mahdollisuus saada jatkuvasti tietoa lääkkeiden vaikutuksista ja sivuvaikutuksista.
41. katsoo, että ehdotetussa aikuisia syöpäselviytyjiä koskevassa tutkimuksessa olisi kartoitettava myös lapsuusiän syövästä selviytyneiden kouluun paluun, korkeakoulutuksen saannin ja työmarkkinoille pääsyn edellytyksiä ja esteitä. Tämän selviytyjäryhmän olisi niin ikään kuuluttava työhönpaluuta edistävien aloitteiden piiriin.
42. peräänkuuluttaa strategioita, joiden avulla voidaan vastata terveydenhuoltoalan osaamishaasteisiin erityisesti syövän ja sen riskitekijöiden osalta, sillä syöpätapausten määrä lisääntyy muun muassa nykyisen väestönkehityksen myötä. Näissä strategioissa voidaan keskittyä eri painopisteisiin, kuten terveellisten ympäristöjen luomiseen, pyrkimykseen olla houkutteleva työnantaja, uudenlaisten ratkaisujen, yhteistyömuotojen, työmenetelmien ja tekniikoiden löytämiseen sekä kestäväällä pohjalla olevan työelämän edistämiseen.

Bryssel 1. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano”

(2022/C 97/05)

Esittelijä: Rob JONKMAN (NL, ECR), Opsterlandin kunnanhallituksen jäsen**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. suhtautuu myönteisesti kunnianhimoiseen elpymis- ja palautumistukivälineeseen, jonka avulla Euroopan unionin on mahdollista selviytyä covid-19-kriisistä entistä vahvempana ja nopeuttaa vihreää ja digitaalista siirtymää. AK yhtyy Euroopan komission näkemykseen, jonka mukaan suurin osa jäsenvaltioista on yltenyt hyvään saavutukseen laatiessaan kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmansa suhteellisen lyhyessä ajassa.
2. on tietoinen siitä, että useiden jäsenvaltioiden kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat vain yksi osa laajempia kansallisia elpymissuunnitelmia, ja korostaa, että EU:n tasolla on lisättävä kokemusten vaihtoa ja noudatettava kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jotta voidaan selviytyä kriisistä, lujittaa unionin taloutta ja lisätä sen kestävyyttä tulevaisuutta silmällä pitäen.
3. varoittaa, että eurooppalainen ohjausjakso ”välineeksi” kutsutun rahaston hallinnointimekanismina on hyvin keskitetty ja ylhäältä alaspäin suuntautuva rakenne, joka ei ole tarkoituksenmukainen, kun tavoitteena on vahvistaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Komitea toteaa, että on ensiarvoisen tärkeää, että kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan asianmukaisesti täytäntöön ja varat jaetaan objektiivisesti ja avoimesti tiiviissä kumppanuudessa paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolien ja valtiosta riippumattomien järjestöjen kanssa toissijaisuusperiaatteen, monitasoisen hallinnon sekä yhdenmisen ja alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan pohjalta. Mitä vahvemmin kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sitoudutaan jäsenvaltiossa, sitä todennäköisempää on niiden menestyksellinen täytäntöönpano.
4. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat pandemian alusta asti olleet etulinjassa covid-19-kriisin ja sen sosioekonomisten seurauksien torjunnassa ja että ne ovat toteuttaneet tätä varten omia toimintapolitiikkojaan mutta myös panneet täytäntöön ja soveltaneet kansallisten viranomaistensa tekemiä päätöksiä.
5. kiinnittää huomion covid-19-kriisin aiheuttamaan tulojen vähenemiseen ja menojen kasvuun monissa kunnissa ja monilla alueilla. Tilanne muistuttaa luottokriisin (2008–2011) aikaista tilannetta. Paikallis- ja alueviranomaisten investointitaso ei ole vielääkään palannut talous- ja rahoituskriisiä edeltäneelle tasolle.
6. palauttaa mieliin, että paikallis- ja alueviranomaisilla, joiden vastuulla on kolmasosa julkisista menoista ja yli puolet julkisista investoinneista unionissa⁽¹⁾, on useissa tapauksissa valtion perustuslain nojalla toimivaltaa tietyillä elpymis- ja palautumistukivälineen kannalta keskeisillä politiikanaloilla. On äärimmäisen tärkeää, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat suoraan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien suunnitteluun ja täytäntöönpanoon ja saattavat päätökseen toimivaltaansa kuuluvat uudistukset ja investoinnit sen mukaan, kuinka laaja autonomia niillä on talouden, verotuksen ja rahoituksen alalla kansallisen oikeudellisen kehyksen ja toissijaisuusperiaatteen nojalla.

⁽¹⁾ OECD, *Key data on Local and Regional Governments in the European Union* (esite), 2018. Saatavilla osoitteessa: <https://www.oecd.org/regional/EU-Local-government-key-data.pdf>

Paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimiseen

7. toteaa, kuten AK:n, EPC:n, Konrad Adenauer -säätiön ja CPMR:n tutkimuksista⁽²⁾ käy ilmi, että paikallis- ja alueviranomaiset on otettu riittämättömällä tavalla mukaan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluun, ja useimmissa tapauksissa on mahdoton arvioida, missä määrin näiden viranomaisten panos on sisällytetty suunnitelmiin.

8. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimiseen on näin ollen hyvin vaihtelevaa ja että vaikka useissa jäsenvaltioissa paikallis- ja alueviranomaisia tai niiden yhteenliittymiä on kuultu virallisesti alustavista suunnitelmista, on yleisesti ottaen epäselvää, miten kuuleminen on toteutettu käytännössä ja onko sen tarjoamat hajautetut panokset otettu huomioon suunnitelmissa.

9. pitää myös valitettavana, että kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatiminen on useimmissa jäsenvaltioissa ollut ylhäältä alaspäin suuntautuva prosessi, mihin liittyy riski tärkeiden julkisten investointien keskittymisestä ja mikä vaarantaa elpymis- ja palautumistukivälinoen onnistumisen. Tämä on ristiriidassa monitasoiselle hallinnolle annetun merkityksen, toissijaisuusperiaatteen ja viime vuosikymmeninä lukuisissa jäsenvaltioissa toteutetun toimivallan hajauttamisprosessin kanssa erityisesti Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) osalta.

10. toteaa, että tapa, jolla kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat on laadittu ja jolla paikallis- ja alueviranomaiset on otettu mukaan suunnitelmien laatimiseen, ei suosi elpymissuunnitelmiin sitoutumista. Eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä saadut aiemmat kokemukset osoittavat, että monia maakohtaisia suosituksia ei ole noudatettu selkeän toimintamallin ja sitoutumisen puuttuessa. Komitea toteaa, että tämä johtuu myös siitä, ettei paikallis- ja alueviranomaisten roolia ole tunnustettu eurooppalaisessa ohjausjaksossa.

11. on pettynyt siihen, että lausunto⁽³⁾, jossa komitea kehottaa osallistamaan paikallis- ja alueviranomaiset suoraan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimiseen, ei ole yleisesti ottaen johtanut toivottuihin jatkotoimiin. AK pitää valitettavana, että elpymis- ja palautumistukivälinoen perustamisesta annetun asetuksen johdanto-osan 34 kappaleessa esitetty kehutus on otettu vain osittain huomioon: siinä painotetaan, että on tärkeää ottaa paikallis- ja alueviranomaiset mukaan elpymissuunnitelmien laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluprosessi kyseenalaistaa myös toissijaisuusperiaatteen noudattamisen.

12. muistuttaa, että syrjäisimmät alueet muodostavat erityistapauksen ja että Euroopan komissio on tunnustanut tarpeen kiinnittää niihin erityistä huomiota eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

13. palauttaa mieliin, että paikallis- ja alueviranomaiset muodostavat kansalaisia ja yrityksiä lähimpänä olevan hallintotason, joka on näin ollen myös parhaiten selvillä kansalaisten ja yritysten tarpeista, ongelmista ja tavoitteista. Ne ovat viime kädessä vastuussa useimpien kansallisten strategioiden täytäntöönpanosta paikallistasolla. Strategiat laaditaan yleensä ylhäältä alaspäin, joten ne eivät vastaa paikallisia tarpeita. Lisäksi paikallis- ja alueviranomaiset tuottavat väestölle ja yrityksille suurimman osan julkisista palveluista ja investoivat toimialoihin, joita elpymissuunnitelmat koskevat. Taloudellinen ja sosiaalinen elpyminen, vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä erityisesti julkishallinnon digitalisaatio edellyttävät siis onnistuakseen paikallis- ja alueviranomaisten suoraa osallistamista kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Ilman paikallis- ja alueviranomaisten järjestelmällistä osallistumista unohdetaan kansalaisia lähinnä oleva poliittinen taso, eikä asetettuja välitavoitteita ja tavoitteita kyetä saavuttamaan. Ehdotetaan, että paikallis- ja alueviranomaiset tai niitä edustavat kansalliset järjestöt otetaan mukaan suunnittelukomiteoihin ja että ne pääsevät osallistumaan Euroopan komission kanssa käytäviin neuvotteluihin.

14. toteaa myös, että suurimmassa osassa kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia ei viitata kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamisen edistämiseen, vaikka Euroopan unioni on jo vahvistanut yleisen säännön, jonka mukaan sen toimintapolitiikoilla olisi edistettävä näitä tavoitteita. Ehdotetaan, että Euroopan komissio laatii selkeät indikaattorit, joita jäsenvaltioiden on seurattava.

⁽²⁾ EPC ja Konrad-Adenauer-Stiftung Europe, *National Recovery and Resilience Plans: Empowering the green and digital transitions?*, tausta-asiakirja, huhtikuu 2021.

Valenza, A., Iacob, A., Amichetti, C., Celotti, P. (t33 Srl), Zillmer, S. (Spatial Foresight) & Kotrasinski, J., *Regional and local authorities and the National Recovery and Resilience Plans*, AK:n tutkimus, kesäkuu 2021, saatavilla osoitteessa: https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/Regional%20and%20local%20authorities%20and%20the%20National%20Recovery%20and%20Resilience%20Plans/NRRPs_study.pdf

CPMR, *CPMR analysis on the National Recovery and Resilience Plans*, tekninen selvitys (kesäkuu 2021).

⁽³⁾ Alueiden komitean lausunto aiheesta "Covid-19-pandemiaan liittyvä Euroopan elpymissuunnitelma: elpymis- ja palautumistukiväline ja teknisen tuen väline", COR-2020-03381.

15. korostaa, että jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten on sovellettava ja noudatettava tiukasti ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta kaikissa investoinneissa ja uudistuksissa, erityisesti ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteita edistävissä kestävässä investoinneissa. Komitea kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että käytössä on raportointijärjestelmä ja että arvioinnissa otetaan huomioon alueellinen ja paikallinen ulottuvuus ja paikallis- ja alueviranomaisten asiantuntemus, sillä kukin toimenpide arvioidaan jäsenvaltiotasolla.

Paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanoon

16. korostaa edellä mainittu huomioon ottaen, että kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano paikallisesti ja alueellisesti on ensiarvoisen tärkeää, ja kehottaa komissiota kannustamaan jäsenvaltioita ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset aktiivisesti ja järjestelmällisesti mukaan tähän prosessiin sekä esittämään tätä varten suuntaviivoja.

17. huomauttaa tähän liittyen, että paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli paitsi elpymissuunnitelmien täytäntöönpanossa myös kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien tulevassa suunnittelussa ja arvioinnissa.

18. kehottaa eurooppalaisia järjestöjä (esim. CEMR, Eurocities ja CPMR ⁽⁴⁾) jatkamaan yhdessä AK:n kanssa tiedottamista paikallis- ja alueviranomaisille ja niiden järjestöille kansallisista elpymis- ja palautumissuunnitelmista (ja niiden täytäntöönpanosta) sekä roolista, jossa ne voivat toimia tässä asiassa.

19. kehottaa jäsenvaltioita määrittämään Euroopan komission kanssa sovituisissa operatiivisissa järjestelyissä (elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen 20 artiklan 6 kohdan mukaisesti) ja rahoitusosuutta koskevista yksittäisissä oikeudellisissa sitoumuksissa (asetuksen 23 artiklan mukaisesti) paikallis- ja alueviranomaisten roolin elpymissuunnitelmien täytäntöönpanossa sekä myöhemmässä vaiheessa toteutettavassa suunnittelussa ja arvioinnissa ottaen huomioon perustuslailliset suhteet ja toimivallanjaon jäsenvaltioissa, varsinkin kun eräissä jäsenvaltioissa elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnointi on osittain valtiotasoa alempien tasojen vastuulla. Jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa koskeviin vuosikertomuksiinsa paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista koskeva jakso kyseisen asetuksen johdanto-osan 34 kappaleen mukaisesti.

20. huomauttaa, että kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa saavutettua edistystä esittelevän ja mittaavan tulostaulun tulisi olla toiminnassa 31. joulukuuta 2021 mennessä, kuten elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen 30 artiklassa edellytetään. Tulostaulu tarjoaa perustan elpymis- ja palautumisvuoropuhelulle, ja siinä on otettava huomioon alueelliset ja paikalliset etunäkökohdat. Komitea kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että alueellinen ja paikallinen ulottuvuus ja paikallis- ja alueviranomaisten rooli otetaan asianmukaisesti huomioon puolivuositain laadittavissa tulostauluissa. Jotta seuranta olisi osallistavaa ja täytäntöönpanosta saadaan objektiivinen kuva, on olennaisen tärkeää tarkastella tavoitteiden saavuttamista paikallis- ja aluetasolla. Tästä ei saa kuitenkaan aiheutua liiallista hallinnollista raskautta paikallis- ja alueviranomaisille.

21. kehottaa Euroopan komissiota jatkossakin vaatimaan jäsenvaltioilta, että ne ottavat kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan täytäntöön pannessaan huomioon kaikenlaisien alueiden erityispiirteet, jotta kyseisiä suunnitelmia voidaan toteuttaa paikallalahtoisesti.

22. suhtautuu myönteisesti elpymis- ja palautumisvuoropuhelujen sisällyttämiseen elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annettuun asetukseen. Komitea haluaa tässä yhteydessä kiinnittää Euroopan parlamentin huomion sen oikeuteen kutsua komissio esittelemään kahden kuukauden välein elpymisen tilaa, jäsenvaltioiden suunnitelmia ja täytäntöönpanon edistymisen tilaa asetuksen 26 artiklan mukaisesti.

23. kehottaa Euroopan komissiota kuulemaan säännöllisesti jäsenvaltioita ja alueita ja huolehtimaan myös siitä, että kaikkia vaatimuksia ja periaatteita, erityisesti toissijaisuusperiaatetta ja monitasoisen hallinnon periaatetta, noudatetaan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa mahdollisimman tarkasti ja käytetään puolivuositain laadittavista edistymiskertomuksista käytävien keskustelujen viitekehyksenä.

24. kehottaa parlamenttia ja komissiota ottamaan Euroopan alueiden komitean järjestelmällisesti mukaan elpymis- ja palautumisvuoropuheluihin ottaen huomioon, että on tärkeää, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanoon. Näin voidaan edistää kaikkien EU:n toimielinten ja neuvoa-antavien elinten välistä vuoropuhelua alueellisen ja paikallisen ulottuvuuden säilyttämiseksi.

25. kehottaa Euroopan parlamentin ECON- ja BUDG-valiokuntien elpymis- ja palautumistukivälineen valvontaa käsittelevän yhteisen työryhmän 27 jäsentä varajäsenineen toimimaan kaikilta osin elpymissuunnitelmien täytäntöönpanon ”vartijoina” ja ottamaan AK:n ja paikallis- ja alueviranomaisten muut edustajat säännöllisesti mukaan näihin vuoropuheluihin. AK voi myös hyödyntää vihreän kehityksen ohjelmaa käsittelevän työryhmänsä ja laajakaistafooruminsa asiantuntemusta edistääkseen ekologisten ja digitaalisten tavoitteiden seurantaan.

(4) CEMR: Euroopan kuntien ja alueiden neuvosto (<https://www.ccre.org>).
Eurocities (<https://eurocities.eu>).
CPMR: Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liitto (<https://cpmr.org>).

Alueellinen yhteenkuuluvuus

26. suhtautuu myönteisesti siihen, että elpymis- ja palautumistukiväline sidotaan taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 175 artiklan muodostaman oikeusperustan avulla, ja että yhteenkuuluvuus sisällytetään elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun lopullisen asetuksen 3 artiklassa määritettyjen pilareiden joukkoon.

27. katsoo, että jäsenvaltioiden olisi otettava paikallis- ja alueviranomaiset mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen julkisten investointien ja uudistusten kustannus-hyöty-analyysiin koheesion, kestävänsä kehityksen ja digitalisaation aloilla ja toteutettava elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusjärjestelyt soveltaen tapauksesta riippuen yhteistyöhön perustuvaa tai suoraa hallintoa.

28. pitää olennaisen tärkeänä, että elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus pannaan täytäntöön noudattaen kaikilta osin EU:sta tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohtaa sekä annetun toimivallan, puolueettomuuden, syrjimättömyyden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteita. Komitea tähdentää, että kuten Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2020 antamissa päätelmissä sovittiin, unionin budjettia, Next Generation EU -väline mukaan luettuna, on suojattava kaikenlaisilta petoksilta, korruptiolta ja eturistiriidoilta, jotta pystytään suojaamaan sen moitteetonta varainhoitoa ja unionin taloudellisia etuja.

29. toteaa kuitenkin, että kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa alueellista yhteenkuuluvuutta tarkastellaan vain rajoitetusti. Joissakin suunnitelmissa annetaan tietoa paikallisella ja alueellisella tasolla ja tarkastellaan sosiaali-, digitaali- ja ympäristöalaa koskevia kysymyksiä alueelliselta kannalta. Alueellista näkökulmaa ei ole kuitenkaan otettu järjestelmällisesti huomioon kaikilla toimialoilla.

30. arvioi, että syynä on ylhäältä alaspäin suuntautuva lähestymistapa, jota noudatetaan useimmissa kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa, sekä paikallis- ja alueviranomaisten riittämätön osallistaminen, ja kehottaa näin ollen komissiota ja jäsenvaltioita noudattamaan ja toteuttamaan kumppanuusperiaatetta, joka on vahvistettu Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa harjoitettavaa kumppanuutta koskevissa eurooppalaisissa käytäntönsäätöissä.

31. korostaa, että keskitetyssä lähestymistavassa ei ole otettu huomioon alueellisia eroja sen enempää haasteiden kuin tulevaisuudennäkymienkään suhteen. Tämän vuoksi kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien tehokkuus ja vaikutus eivät välttämättä saavuta niille asetettua tavoitetta. Riskinä on, että alueet, jotka olivat jääneet kehityksestä jälkeen jo ennen pandemian puhkeamista, jäävät nyt entistä enemmän jälkeen työllisyyden, koulutustason, yritystukien, digitalisaation tai liikkuvuuden aloilla tai muilla keskeisillä toimialoilla.

32. huomauttaa lisäksi, että mahdolliset synergiat yhteenkuuluvuuspolitiikan kanssa saattavat jäädä puuttumaan, jos paikallis- ja alueviranomaiset eivät osallistu riittävästi kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimiseen. Elpymissuunnitelmien ja ERI-rahastoihin kuuluvien ohjelmien investoinnit saattavat mennä osaksi päällekkäin, mikä aiheuttaisi kilpailua näiden välineiden välillä. Se, että kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat eivät edellytä kansallista yhteisrahoitusta ja että niihin sovelletaan erityistä valtiontukijärjestelyä, on haitallista ERI-rahastoihin kuuluvien ohjelmien kannalta. On vältettävä vaarantamasta koheesiopolitiikan tavoitteita vähentää alueiden välisiä kehityseroja ja muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenyhteisyyttä.

33. ihmettelee nykyistä selkeää koordinoinnin puutetta kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja ERI-rahastoihin kuuluvien ohjelmien välillä, kun otetaan huomioon, että kyse on elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen 17 artiklan mukaisesta velvoitteesta. AK kehottaa komissiota kiinnittämään huomiota tähän seikkaan kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevissa jäsenvaltioiden kanssa tehdyissä sopimuksissa. Kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja ERI-rahastoihin kuuluvien ohjelmien välistä synergiaa olisi myös tarkasteltava elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa koskevissa komission vuosikertomuksissa ja parlamentin toteuttamissa valvontatoimissa.

34. kiinnittää lisäksi huomion koordinointiin muiden Next Generation EU -välineestä rahoitettavien ohjelmien kanssa (esim. REACT-EU). Paikallis- ja alueviranomaisten toteuttaman täytäntöönpanon tehokkuutta heikentävät elpymisohjelmien erilaiset toteutusaikataulut sekä olemassa olevien EU-ohjelmien ja Next Generation EU -välineestä rahoitettavien uusien ohjelmien yhteensovittamisen puute vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden osalta.

35. toteaa lisäksi, että kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa ei juuri viitata muihin EU:n ohjelmiin (esim. Verkkojen Eurooppa -välineeseen), mikä tarkoittaa, että on tarpeen lisätä edelleen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja kyseisten unionin ohjelmien välistä koordinoitua.

Hallinnolliset valmiudet

36. korostaa, että vaikka monissa kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa hallinnollisiin valmiuksiin on tehty uudistuksia maakohtaisten suositusten mukaisesti, joissakin jäsenvaltioissa ei kiinnitetä riittävästi huomiota hallinnollisten valmiuksien vahvistamiseen paikallis- ja aluetasolla. Komitea toteaa, että monien paikallis- ja alueviranomaistahojen hallinnollisia valmiuksia olisi parannettava erityisesti EU:n ohjelmien ja rahoitustukimahdollisuuksien suuren määrän vuoksi.

37. korostaa, että jäsenvaltiot voivat tilanteen sitä edellyttäessä edistää tiiviissä yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa näiden viranomaistahojen hallinnollisten valmiuksien luomista ja kehittämistä, jotta voidaan taata kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman asianmukainen täytäntöönpano sekä riittävä kyky hyödyntää elpymis- ja palautumistukivälineen varoja ja varmistaa julkisten varojen tehokas käyttö kehittämällä ja tukemalla yhdessä mekanismeja, joiden avulla parannetaan toimintapolitiikkojen koordinoitua ja yhteistyötä, tiedonvälitystä ja kohdennettuja ja pysyviä koulutusjärjestelmiä.

38. katsoo siten, että olisi helpotettava mahdollisuutta käyttää teknisen tuen välinettä (TSI), jotta voitaisiin tukea erityisesti vähiten kehittyneiden alueiden paikallis- ja alueviranomaisia, joiden valmiudet ovat selvästi puutteellisemmat ja estävät viranomaisia hyödyntämästä elpymis- ja palautumistukivälineen tukea investointien ja uudistusten täytäntöönpanossa.

Eurooppalainen ohjausjakso

39. huomauttaa, että hallinnollisina kumppaneina paikallis- ja alueviranomaisilla on investointien, uudistusten ja lainsäädännön kautta tärkeä rooli toteutettaessa kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien yhteydessä uudistuksia eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten pohjalta. Komitea kannustaa Euroopan komissiota julkistamaan ja jakamaan yhteistyössä AK:n kanssa hyviä käytäntöjä ja kokemuksia paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisesta eurooppalaiseen ohjausjaksoon.

40. kehottaa Euroopan komissiota tukemaan aktiivisesti EU-rahoituksen hyödyntämisessä niitä paikallis- ja alueviranomaistahoja, joilla on jo aiemmin ollut vastaavia ongelmia, jotta asiaan saadaan parannus ja jotta kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat voidaan panna kaikkialla Euroopan unionissa onnistuneesti täytäntöön.

41. toistaa näin ollen aiemmissa lausunnoissa⁽⁵⁾ esittämänsä kehotuksen laatia käytäntösäännöt paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisesta eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Käytäntösääntöjä tarvitaan entistä kiireellisemmin, jotta voidaan lisätä ohjausjakson avoimuutta, osallistavuutta ja demokraattisuutta sekä sen tehokkuutta ottamalla paikallis- ja alueviranomaiset mukaan, jotta vahvistetaan sitoutumista paikallis- ja aluetasolla ja parannetaan siten odotettujen uudistusten täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa.

42. toteaa, että käytäntösäännöillä kumppanuudesta eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä olisi voitu välttää ylhäältä alaspäin suuntautuva lähestymistapa kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelussa. Paikallis- ja alueviranomaisten suora osallistuminen tasavertaisina kumppaniviranomaisina olisi mahdollistanut taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskevan tavoitteen paremman juurruttamisen kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin.

43. viittaa toissijaisuusperiaatteesta 23. lokakuuta 2018 annettuun komission tiedonantoon⁽⁶⁾, jossa todetaan erityisesti, että paikallis- ja alueviranomaiset poikkeavat muista sidosryhmistä, koska ne ovat etulinjassa panemassa täytäntöön unionin lainsäädäntöä, ja että ”monissa tapauksissa kansallisten ja alueellisten parlamenttien ja alue- ja paikallisviranomaisten näkemykset voitaisiin ottaa paremmin huomioon kunkin jäsenvaltion lainsäädäntömenettelyssä”. Komitea kehottaa Euroopan komissiota vastedes parantamaan tällaista osallistamista.

44. toteaa myös, että komissio on toteuttanut eurooppalaisen ohjausjakson alueellisen ulottuvuuden osalta toimia, joilla lisätään alueellisten tekijöiden sisällyttämistä maakohtaisiin suosituksiin ja luodaan yhteys ERI-rahastoihin kuuluviin ohjelmiin. AK katsookin, että on loogista ja tarpeellista laatia käytäntösäännöt, joilla virallistetaan paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen eurooppalaiseen ohjausjaksoon.

45. esittää vähimmäisvaatimuksena, että jäsenvaltiot raportoivat eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä vuosittain esitetyissä kansallisissa uudistusohjelmissa kuulemistilaisuuksista, joita on toteutettu paikallis- ja alueviranomaisten ja sidosryhmien kanssa elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen 18 artiklan 4 kohdan q alakohdan hengessä, ja kertovat yksityiskohtaisesti näiden kuulemisten konkreettisista vaikutuksista.

46. katsoo, että sen varmistamiseksi, että kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan täytäntöön moitteettomalla tavalla paikallis- ja alueviranomaiset järjestelmällisesti osallistaen, eurooppalaista ohjausjaksoa on uudistettava perusteellisesti kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimisesta saatujen kokemusten valossa mutta myös siksi, että siitä voitaisiin tehdä väline, jonka avulla olisi tosiasiallisesti mahdollista saavuttaa unionin pitkän aikavälin tavoitteet, oli sitten kyse 55-valmiuspaketista ja digitaalisesta siirtymästä, kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä tai ilmastoneutraaliuden saavuttamisesta vuoteen 2050 mennessä.

Bryssel 1. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁵⁾ Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Covid-19-pandemiaan liittyvä Euroopan elpymissuunnitelma: elpymis- ja palautumistukiväline ja teknisen tuen väline”, lokakuu 2020, COR-2020-03381.

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Talouspolitiikan EU-ohjausjakso ja koheesiopolitiikka: rakenteellisten uudistusten yhteensovittaminen pitkän aikavälin investointien kanssa”, huhtikuu 2019, COR-2018-05504.

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU-ohjausjakson hallinnoinnin parantaminen: paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista koskevat käytäntösäännöt”, toukokuu 2017, COR-2016-05386.

⁽⁶⁾ COM(2018) 703 final.

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Asunnottomuuden poistaminen Euroopan unionista – paikallinen ja alueellinen näkökulma”

(2022/C 97/06)

Esittelijä: Mikko AALTONEN (FI, PES, paikallisen edustuselimen jäsen: Tampereen kaupunginvaltuusto)

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Tausta ja lähtökohdat

1. toteaa, että asunnottomuus on todennäköisesti vakavin sosiaalisen syrjäytymisen ilmentymä Euroopassa. Se on polttava yhteiskunnallinen ongelma, johon poliittisten päättäjien on kiinnitettävä enemmän huomiota kaikilla asiaankuuluvilla tasoilla, myös paikallisella, alueellisella, valtakunnallisella ja EU:n tasolla.
2. korostaa, että asunnottomuus on ongelma kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Asunnottomuuden laajuus ja luonne vaihtelevat, mutta yksikään jäsenvaltio ei ole kyennyt ratkaisemaan asunnottomuuskysymystä.
3. huomauttaa, että asunnottomuus on dynaamista todellisuutta, joka ei koske ainoastaan katuasunnottomia. Asunnottomina olisi pidettävä myös ihmisiä, jotka asuvat ensisuojoissa tai tiloissa, joita ei ole tarkoitettu asumiseen, henkilöitä, joilla laitoksesta lähtiessään ei ole asuntoa tiedossa, ja ihmisiä, joilla ei ole riittävästi taloudellisia varoja ja/tai jotka ovat riippuvaisia satunnaisesta majoituksesta tuttavien tai sukulaisten luona. Asunnottomuuden monitahoisen todellisuuden rajaaminen katuasunnottomuuteen johtaa ainoastaan heikkoihin poliittisiin toimiin. On tärkeää erottaa todellinen asunnottomuus tilanteista, joissa on olemassa edes jonkinlainen tukiverkosto, koska tukitoimet on räätälöitävä erilaisiin olosuhteisiin, jotta voidaan optimoida politiikkatoimien tehokkuus.
4. toteaa huolestuneena, että asuinalueiden keskiluokkaistuminen, asuntojen lyhytaikaisvuokraus matkailijoille ja sijoittajavetoisuus ovat yhdessä viime vuosikymmenten maailmanlaajuisten finanssi- ja talouskriisien seurausten kanssa johtaneet tilanteeseen, jossa kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta on vähentynyt voimakkaasti etenkin kasvavissa kaupungeissa ja suurkaupunkialueilla, aliarvioimatta kuitenkin pienempien kaupunkien ja maaseutualueiden haasteita, mikä on pahentanut asunnottomuutta. Investointien lisääminen ja parempien puitteiden luominen kohtuuhintaisiin asuntoihin tehtäville investoinneille ovat keskeisiä välineitä asunnottomuuden estämiseksi.
5. korostaa, että asunnottomuus on moniulotteinen ongelma, joka vaikuttaa monenlaisiin haavoittuvassa asemassa olevien ja epävarmoissa oloissa elävien ihmisten ryhmiin (naisiin, nuoriin, lapsiin, maahanmuuttajiin ja turvapaikanhakijoihin jne.). Asunnottomuuden syyt ja aiheuttajat ovat moninaisia, ja niihin kuuluvat rakenteelliset tekijät, kuten kohtuuhintaisten asuntojen puute, työttömyys, sosiaaliturvajärjestelmän aukot, syrjintä ja muuttoliikepolitiikan epäkohdat, sekä henkilökohtaiset tekijät, kuten heikko mielenterveys, riippuvuudet ja ihmissuhdeongelmat. Kaikissa tehokkaissa politiikoissa on otettava huomioon asunnottomuuden moniulotteisuus.
6. panee merkille, että valtiovallasta riippumattoman, Euroopan asunnottomuustoimijoiden kattojärjestön FEANTSAN arvioiden mukaan vuoden 2019 jokaisena yönä vähintään 700 000 ihmistä nukkui kadulla tai ensisuojoissa, mikä merkitsee 70 prosentin lisäystä kymmenen viime vuoden aikana. Komitea on erittäin huolissaan siitä, että asunnottomien määrä EU:ssa on viime aikoina kasvanut nopeasti.
7. huomauttaa, että asunnottomuus loukkaa ihmisoikeuksia, kuten Euroopan neuvoston tarkistetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa vahvistettua oikeutta asuntoon. Asunnottomuus voi myös loukata useita kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia, kuten oikeutta suojeluun epäinhimilliseltä ja halventavalta kohtelulta sekä oikeutta yksityis- ja perhe-elämään ja joissakin tapauksissa jopa oikeutta elämään.
8. on tyytyväinen siihen, että asunnottomuudesta on vähitellen tulossa sosiaalipolitiikan painopiste Euroopassa ja myös kansainvälisellä tasolla. Useat kansainväliset järjestöt, kuten YK ja OECD, sekä EU:n toimielimet ovat viime aikoina työskennelleet asunnottomuuden parissa. Komitea pitää tätä kansainvälistä huomiota tervetulleena ja toivoo, että se auttaa EU:n jäsenvaltioita parantamaan edelleen tapojaan puuttua asunnottomuuteen.

9. huomauttaa, että covid-19-pandemia on osoittanut, että asunnottomuudella on kansanterveydellinen ulottuvuus. Erityisesti ensisuojoissa olevilla asunnottomilla on elinolojensa ja taustasairauksiensa vuoksi muita suurempi todennäköisyys saada tartunta, joutua sairaalahoitoon ja kuolla infektion seurauksena.

10. katsoo, että asunnottomuuskysymys voidaan ratkaista, jos kohdennetuista ennaltaehkäisevistä ja koordinoituista toimista koostuvaa oikeanlaista politiikkayhdistelmää sovelletaan jatkuvasti ja järjestelmällisesti. Tällaiseen politiikkayhdistelmään olisi sisällyttävä sosiaali- ja asuntopalvelujen välinen tiivis yhteistyö yhdessä oikeusjärjestelmän kanssa ja asuntolähtöisiä ratkaisuja, kuten asunto ensin -lähestymistapa. Tällaisia asuntolähtöisiä ratkaisuja, joilla pyritään torjumaan puutteellisia asuinoloja ja edistämään sosioekonomisissa vaikeuksissa olevien ihmisten ja perheiden sosiaalista osallisuutta, voitaisiin optimoida innovatiivisilla asumismuodoilla, joita rahoitettaisiin julkisen ja yksityisen sektorin sekä kolmannen sektorin investoinneilla. On riittävästi näyttöä siitä, että asunnottomuuden hoitaminen pelkästään ensisuojojärjestelmän kautta on tehotonta, hyödytöntä ja kallista.

11. on samaa mieltä siitä, että asumiseen keskittyvät ratkaisut olisi ymmärrettävä oikeudeksi sen sijaan, että niiden ehtona olisi tietynlainen käyttäytyminen ja/tai saavutukset⁽¹⁾. Samalla asunnon varmistamisen olisi oltava osa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jolla varmistetaan rakenteellisten ja yksilöllisten tukipalvelujen tarjonta, jotta voidaan auttaa ihmisiä pois asunnottomuudesta ja puuttua tehokkaasti sen perimmäisiin syihin yksilölliseltä pohjalta. Tiivis yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen välillä on olennaista etenkin pandemian yhteydessä. Komitea korostaa, että on tärkeää keskittyä myös ennaltaehkäisyyn ja ottaa käyttöön erityistoimia, joilla autetaan haavoittuvimmassa asemassa olevia ja niitä, joita uhkaa asunnottomuus.

12. katsoo, että ajantasaiset tilastot asunnottomuuden profiilista ja luonteesta ovat olennaisen tärkeitä hyvän poliittisen päätöksenteon ja palvelujen tarjoamisen kannalta. Komitea pahoittelee, että asunnottomuudesta ei ole olemassa virallisia EU:n tietoja, ja kehottaa ryhtymään kiireellisiin toimiin tilanteen korjaamiseksi.

13. ehdottaa, että asunnottomuutta koskevan eurooppalaisen määritelmän puuttuessa jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten olisi käytettävä viitekehyksenä ETHOS-luokitusta, joka kattaa katuasunnottomuuden, asunnottomuuden, asunnottomuusuhan alaisuuden ja puutteelliset asuinolosuhteet. Tämä helpottaisi eurooppalaista yhteistyötä.

14. muistuttaa kehotuksestaan kiinnittää erityistä huomiota myös hlbtqi-nuorten asunnottomuusongelmaan sekä lisätä tietoisuutta ja edistää nuorille tarkoitettujen palvelukeskuksien ja majoitustilojen perustamista paikallisyhteisöissä⁽²⁾.

15. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat keskeisiä toimijoita asunnottomuuden torjunnassa mutta niillä ei useinkaan ole keskeisiä poliittisia viputekijöitä ja taloudellista tukea tehokkuuden takaamiseksi. Siksi asunnottomuutta koskevaan politiikkaan olisi otettava mukaan kaikki asiaankuuluvat hallinnon tasot.

16. huomauttaa, että asunto ensin -lähestymistavan jatkuva ja järjestelmällinen soveltaminen voi olla perusta tuloksekkaalle asunnottomuustyölle. Näin on ollut eräissä EU:n jäsenvaltioissa, esimerkiksi Suomessa.

17. panee tyytyväisenä merkille asunnottomuuden torjuntaa käsittelevän eurooppalaisen foorumin, jonka Euroopan komissio ja EU:n puheenjohtajavaltio Portugali käynnistivät kesäkuussa 2021. Komitea kannattaa voimakkaasti foorumin sisällyttämistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevaan EU:n toimintasuunnitelmaan vaikka pitääkin ”tässä yhteydessä valitettavana, että toimintasuunnitelmassa ei aseteta määrällistä tavoitetta asunnottomuuden torjumiselle”⁽³⁾.

18. tukee myös valtion- ja hallitusten päämiesten kehotusta käsitellä asunnottomuutta EU:n sosiaalipolitiikan prioriteettina kaikissa toimissa, joilla torjutaan sosiaalista syrjäytymistä ja köyhyyttä, toukokuussa 2021 annetun Porton julistuksen mukaisesti.

⁽¹⁾ *Fighting homelessness and housing exclusion in Europe – A study of national policies*, European Social Policy Network (2019) (<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21629&langId=en>)

⁽²⁾ SEDEC-VII/015, AK:n lausunto ”Tasa-arvon unioni: hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025”.

⁽³⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano paikallisesta ja alueellisesta näkökulmasta” (COR-2021-01127).

Euroopan alueiden komitean suositukset

19. kehottaa Euroopan komissiota toimimaan aktiivisesti asunnottomuuden torjuntaa käsittelevän eurooppalaisen foorumin koordinoinnissa ja osoittamaan riittävästi EU:n resursseja tehokkaan hallinnon ja näkyvän poliittisen vaikutuksen varmistamiseksi. Komitea odottaa, että jäsenvaltiot osallistuvat aktiivisesti foorumiin kaikilla hallintotasoillaan, paikallis- ja alueviranomaiset mukaan luettuina, sekä toteuttavat toimia asunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2030 mennessä asunnottomuuden torjuntaa käsittelevästä eurooppalaisesta foorumista annetun Lissabonin julistuksen ja kestävän kehityksen tavoitteita koskevan YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaisesti. On syytä panna merkille, että asunnottomuusongelma heikentää useiden kestävän kehityksen tavoitteiden – eli tavoitteiden 1, 2, 3, 6, 8, 10 ja 11 – saavuttamista, mikä edellyttää monialaisia toimintapolitiikkoja, jotta ongelma voidaan ratkaista tehokkaasti.

20. on sitoutunut toimimaan foorumissa aktiivisesti, myös johtoryhmän jäsenenä, ja välittämään eteenpäin tietoa haasteista, joita paikallis- ja alueviranomaiset kohtaavat asunnottomuuden torjunnassa. Komitea kehottaa tätä varten foorumia tunnustamaan täysin paikallis- ja alueviranomaisten roolin ja helpottamaan niiden täysimääräistä osallistumista tähän tehtävään.

21. ehdottaa, että komitean tulevassa poliittisessä työssä otetaan huomioon asunnottomien henkilöiden intressit ja huolenaiheet ja että foorumiin liittyvät toimet sisällytetään asiaankuuluvien valiokuntien, kuten SEDEC-valiokunnan, työohjelmiin. Komitea voisi järjestää vastuualueeseensa kuuluvista paikallisista ja alueellisista asunnottomuuspolitiikoista säännöllisesti eurooppalaisen konferenssin.

22. ehdottaa, että FEANTSalle annetaan tärkeä rooli foorumin koordinoinnissa, hallinnoinnissa tai molemmissa, koska se on ainoa eurooppalainen valtioiden rajat ylittävä osaamis- ja käytäntökeskus Euroopassa. Sen asiantuntemus tunnustetaan laajalti, ja sitä hyödynnetään jo asunnottomuutta koskevan politiikan kehittämisessä sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. Tämä asiantuntemus on välttämätöntä, jotta idea foorumista voidaan toteuttaa käytännössä.

23. katsoo, että foorumilla on neljä tärkeää toiminta-alaa: valtioiden rajat ylittävän vaihdon ja vastavuoroisen oppimisen helpottaminen, EU:n rahoituksen saatavuuden ja rahoitusmahdollisuuksien edistäminen, tiedonkeruu ja politiikan edistymisen seuranta sekä asunto ensin -mallin kaltaisten lupaavien innovaatioiden kartoittaminen ja niiden laajemman käytön edistäminen.

24. ehdottaa, että asunto ensin -lähestymistapa asetettaisiin foorumin painopisteeksi, koska kiinnostus sitä kohtaan kasvaa nopeasti eri sidosryhmien, kuten keskus- ja paikallishallintotahojen, kansalaisjärjestöjen ja asumispalvelujen tarjoajien, keskuudessa. Komitea katsoo, että asunto ensin -lähestymistavan, jota olisi välttämättä täydennettävä laadukkailla sosiaalisilla tukipalveluilla, jotta voidaan auttaa ihmisiä selviytymään henkilökohtaisista haasteistaan, olisi johdettava järjestelmälliseen muutokseen asunnottomuustyössä, eikä sitä pitäisi edistää pelkästään hanketasolla.

25. kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että asunnottomuutta painotetaan voimakkaasti kaikissa asiaan liittyvissä EU:n toimintapolitiittisissa aloitteissa, kuten EU:n lapsitakuussa, EU:n vammaisstrategiassa, EU:n hlbt-strategiassa, sukupuolten tasa-arvoa koskevassa EU:n strategiassa, romaneja koskevassa EU:n strategiakehyksessä, EU:n nuorisotakuussa, yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa, EU4Health-ohjelmassa, EU:n muuttoliikesopimuksessa ja kohtuuhintaista asumista koskevassa EU:n aloitteessa.

26. kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään EU:n tarjoamia ennennäkemättömiä varainsaanti- ja rahoitusmahdollisuuksia asunnottomuuden torjumiseksi, erityisesti ESR+:n, EAKR:n ja selviytymis- ja palautumistukivälineen osalta. Komission olisi aktiivisesti edistettävä rakennerahastojen käyttöä hallintoviranomaisten, paikallis- ja alueviranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa. Komitea kehottaa Euroopan investointipankkia tukemaan paikallis- ja alueviranomaisia InvestEU-ohjelman puitteissa rahoituskelpoisten investointiehdotusten laatimisessa osana Euroopan investointineuvontakeskuksen toimintaa.

27. kehottaa komissiota kehittämään edelleen kaupunkien ja paikallis- ja alueviranomaisten valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä ja hyödyntämään työtä, jota asunnottomuuden alalla on jo tehty URBACT-ohjelman ja kaupunkialueiden innovatiivisia toimenpiteitä koskevan aloitteen puitteissa.

28. kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota kiinnittämään enemmän huomiota asunnottomuuteen EU-ohjausjakson yhteydessä ja harkitsemaan maakohtaisten suosittelujen antamista asunnottomuudesta niille jäsenvaltioille, joissa asunnottomuus on kehittynyt sosiaalisesti hätätilanteeksi.

29. kehottaa Euroopan neuvostoa kiinnittämään uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 31 artiklan 2 kohdan (*) mukaisesti erityistä huomiota asunnottomuuteen ja asianomaisia EU:n virastoja harkitsemaan asunnottomuutta koskevien toimien käynnistämistä ottaen huomioon sen tuhoisan vaikutuksen ihmisiin ja laajempaan yhteiskuntarakenteeseen. Komitea kehottaa erityisesti seuraavia elimiä osallistumaan: perusoikeusvirastoa, koska asunnottomuus on yksi polttavimmista ihmisoikeusloukkauksista Euroopassa; Euroopan työ- ja elinolojen kehittämissäätiötä, koska asunnottomuus on huonon elintason äärimmäisin muoto; Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskusta, koska asunnottomat ihmiset ovat suhteettoman alttiita tartuntataudeille ja niiden seurauksille; Euroopan työviranomaista, koska työn takia liikkuvien EU:n kansalaisten asunnottomuus on kasvava ongelma useissa EU:n jäsenvaltioissa; Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskusta, koska asunnottomuus voi olla joko riippuvuuden laukaiseva tekijä tai sen seuraus.

30. kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota sisällyttämään politiikkoihinsa asumiseen keskittyvän sosiaalisen innovoinnin kehittämisen ja rahoittamisen, kuten on tehty sosiaalista innovointia koskevassa Euroopan komission oppaassa, yhtenä keinona estää asunnottomuutta.

31. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita kehittämään kansallisia asunnottomuusstrategioita, joiden valmistelussa on kuultu alue- ja paikallisviranomaisia ja joiden perustana on vahva asunto- ja paikkalähtöinen lähestymistapa, jotta voidaan tarttua tehokkaasti erilaisten kuntien, kaupunkien ja alueiden erityishaasteisiin. Komitea kehottaa komissiota laatimaan eurooppalaisen välineistön, jolla tuetaan jäsenvaltioita niiden strategisessa suunnittelussa.

32. kehottaa EU:n paikallis- ja alueviranomaisia tekemään katuasunnottomien kriminalisoinnista ja rankaisemisesta välittömästi lopun ihmisoikeuslainsäädännön ja Euroopan parlamentin pyynnön mukaisesti.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

(*) 31 artiklan 2 kohta: ehkäistä ja vähentää asunnottomuutta pyrkien sen asteittaiseen poistamiseen (<https://www.coe.int/en/web/european-social-charter>).

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Luonnonmukaista maataloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma”

(2022/C 97/07)

Esittelijä: Uroš BREŽAN (SI, VIHREÄT), Tolminin pormestari**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. suhtautuu myönteisesti luonnonmukaista maataloutta koskevaan EU:n toimintasuunnitelmaan ja kannattaa siinä omaksuttua kattavaa lähestymistapaa ja kolmea osa-aluetta, joiden tavoitteena on lisätä kysyntää ja tuotantoa sekä parantaa luonnonmukaisen maatalouden panosta kestäväan kehitykseen ja ympäristöön liittyviin haasteisiin.
2. katsoo, että koska luonnonmukainen maatalous vaikuttaa myönteisesti ympäristöön ja ilmastoon hiilen sitomisen ja maaperän terveyden parantumisen, biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen ja eläinten hyvinvoinnin ansiosta, se edistää osaltaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja EU:n Pelloilta pöytään -strategian sekä biodiversiteettistrategian tavoitteiden saavuttamista.
3. suhtautuu myönteisesti Pelloilta pöytään -strategian kunnianhimoiseen EU:n laajuiseen tavoitteeseen, jonka mukaan 25 prosenttia maatalousmaasta olisi luonnonmukaisesti viljeltyä vuoteen 2030 mennessä ja jonka vaikutuksia komission olisi arvioitava. Komitea ehdottaa sitovien maakohtaisten tavoitteiden asettamista maatalouden monimuotoisuuden huomioon ottamiseksi Euroopan eri maissa ja niiden alueilla.
4. pitää valitettavana, ettei yhteinen maatalouspolitiikka (YMP) ole täysin johdonmukaista luonnonmukaista maataloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman, vihreän kehityksen ohjelman eikä EU:n Pelloilta pöytään -strategian ja biodiversiteettistrategian tavoitteiden kanssa ja ettei sillä voida riittävästi palkita maataloustuottajia, jotka pyrkivät erityisin ponnisteluin toteuttamaan ekologisen siirtymän tilallaan esimerkiksi ryhtymällä harjoittamaan luonnonmukaista viljelyä maillaan.
5. pitää myönteisenä, että uudessa YMP:ssä 2023–2027 ehdotettuihin kahdeksaan maaseudun kehittämisen tukitoimityyppiin sisältyy ympäristö- ja ilmastositoumuksiin ja erilaisiin muihin hoitositoumuksiin tarkoitettuja maksuja. Tällaiset toimet ovat jäsenvaltioille pakollisia, ja niiden on osoitettava vähintään 30 prosenttia Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston varoista ympäristö- ja ilmastotavoitteisiin liittyviin tukitoimiin. Tähän sisältyy myös luonnonmukainen maatalous, jota voidaan näin ollen rahoittaa joko ekojärjestelmien tai toisen pilarin maatalous-, ympäristö- ja ilmastositoumusten tai molempien kautta.
6. katsoo, että haasteen, jonka mukaan 25 prosenttia maatalousmaasta olisi luonnonmukaisesti viljeltyä vuoteen 2030 mennessä, on oltava johdonmukainen alueiden todellisen tuotantotilanteen kanssa ja että se pystytään saavuttamaan vain sellaisten poliittisten välineiden avulla, joilla tuetaan sekä luonnonmukaisen tuotannon että kysynnän tasapainoista kehitystä ja jotka pannaan asianmukaisesti täytäntöön EU-, valtio-, alue- ja paikallistasolla.
7. katsoo, että on tärkeää keskittyä muun muassa luomutuotteiden tarjonnan lisäämiseen ja kysynnän vauhdittamiseen lisäämällä tietoisuutta niiden hyödyistä ja kuluttajien luottamusta luomutunnukseen.
8. kannattaa konkreettisempia toimenpiteitä ja tukitoimia sellaisten maaseutualueiden luonnonmukaisen maatalouden toimenpiteiden suunnittelussa, joilla pyritään edistämään naisten ja miesten tasa-arvoisempia mahdollisuuksia ja tasa-arvoisempia tuloja alalla sekä kannustamaan ja houkuttelemaan nuoria viljelijöitä.
9. pahoittelee, ettei kullekin aloitteelle ole varattu erityistä omaa budjettia, ja vaatii, että useita toimintasuunnitelman täytäntöönpanon tukemiseksi EU- ja valtiotasolla käytettävissä olevia rahoitusvälineitä, kuten yhteinen maatalouspolitiikka ja Leader-/CLLD-toiminta, EU:n menekinedistämispolitiikka ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelma, hyödynnetään johdonmukaisesti tähän tarkoitukseen. Lisäksi komitea kehottaa rahoittamaan tätä toimintasuunnitelmaa paremmin täydentävistä valtakunnallisista, alueellisista ja paikallisista rahastoista.
10. painottaa syrjäisimpien alueiden tilannetta, sillä niillä on erityisolosuhteidensa takia vakavia rajoitteita luonnonmukaisen tuotannon kehittämisessä. Tämä on otettava asianmukaisesti huomioon toteuttamalla erityisiä toimenpiteitä ja osoittamalla enemmän rahoitusta.

11. on hyvillään siitä, että Euroopan komissio aikoo järjestää vuosittain EU:n laajuisen ”luomupäivän”.
12. hyväksyy ehdotuksen sisällyttää suunnitelmaan seuranta- ja arviointitoimet alusta alkaen, arvioida toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa, tehostaa markkinatietojen keruuta ja laajentaa EU:n markkinoiden seurantakeskusten analyysia kattamaan myös luomutuotteet.
13. kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään luonnonmukaista tuotantoa koskevia kansallisia toimintasuunnitelmia, jotta voidaan vastata erityisiin haasteisiin sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla. Niiden olisi oltava tulosta avoimesta ja demokraattisesta kuulemisprosessista, johon sovelletaan alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa ja johon osallistuvat kaikki sidosryhmät, erityisesti luomuviljelijät ja näiden yhdistykset, paikallis- ja alueviranomaiset, kuluttajien edustajat sekä majoitus- ja ravintola-ala.
14. on tyytyväinen siihen, että luonnonmukaista tuotantoa koskevassa toimintasuunnitelmassa mainitaan ensimmäistä kertaa ”elintarvikkeiden todelliset kustannukset” ja että komissio aikoo teettää tutkimuksen tästä aiheesta, joka on ratkaisevan tärkeä oikeudenmukaisempaan ja kestävämpään elintarvikejärjestelmään siirtymisen tukemiseksi. Tutkimuksen tulisi auttaa tunnustamaan luonnonmukaisen maatalouden arvo julkisten hyödykkeiden tuottamisessa.
15. korostaa, että torjunta-ainejäämiä esiintyy lähes kaikkialla ympäristössä ja että ne saattavat vaikuttaa myös luomutuotteisiin. Koska luomuviljelijät varmistavat korkeiden ympäristönormien noudattamisen tuotannossa, heitä ei pidä rasittaa riskeillä, joista he eivät ole vastuussa. AK huomauttaakin, että nollatoleranssi luomutuotteiden torjunta-ainejäämiin näiden vahingoittaisi alaa suuresti.
16. ehdottaa, että tämän ongelman ratkaisemiseksi Euroopan komission olisi
  - esitettävä aloitteita, joilla pyritään yksinkertaistamaan luonnonmukaiseen viljelyyn soveltuvien teho- ja kasvinsuojeluaineiden lupamenettelyä, jos aineet ovat luonnon, ympäristön ja ihmisten kannalta turvallisia, kiinnittäen erityistä huomiota syrjäisimpien alueiden tuotantoon, josta valtaosa eroaa volyymiltaan ja ominaisuuksiltaan mantereen maataloudesta
  - edistettävä torjunta-ainejäämien löydösten käsittelyn yhdenmukaistamista tarkastelemalla kattavasti jäsenvaltioiden erilaisten lähestymistapojen etuja ja haittoja
  - edistettävä luonnonmukaisen tuotannon kanssa yhteensopivien uusien käsittelymenetelmien analysointia ja tutkimusta.
17. kannustaa jäsenvaltioita tutkimaan, miten saastuttaja maksaa -periaate voidaan panna täytäntöön, jotta luomuviljelijät voisivat saada korvausta ansionmenetyksestä, joka johtuu luonnonmukaisten tuotteiden satunnaisesta saastumisesta.

Paikallis- ja alueviranomaisten rooli toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa ja arvioinnissa

18. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on parhaat edellytykset tuntea paikallisen luomualan todelliset tarpeet ja reagoida niihin. Sen vuoksi niiden olisi osallistuttava tiiviisti uuden luonnonmukaista maataloutta koskevan toimintasuunnitelman toimien täytäntöönpanoon ja arviointiin, jotta sen tavoitteet kyetään saavuttamaan.
19. huomauttaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli luomualan jäsentämisessä tuotannon, logistiikan ja kaupan osalta, tuottajien ja kuluttajien välisen suunnitelmallisen yhteistyön luomisen helpottamisessa, tietoisuuden lisäämisessä paikallistasolla, tiedottamisessa kuluttajille luonnonmukaisen maatalouden myönteisistä vaikutuksista sekä esikoulujen ja koulujen opetusohjelmien kehittämisessä.
20. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat jo pitkään osallistuneet luonnonmukaisen maatalouden kehittämiseen erityisesti hallinnoimalla ja panemalla täytäntöön alueellisia maaseudun kehittämisohjelmia.
21. pitää valitettavana paikallis- ja alueviranomaisten vähäistä osallistumista edellisen luonnonmukaista maataloutta koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon, koska sillä ei onnistuttu saavuttamaan tavoitteita, kuten Euroopan alueiden komitean tekemä väliarviointi osoitti.
22. kehottaa Euroopan komissiota perustamaan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon seuranta- ja arviointia varten foorumin, joka kokoaa yhteen kaikki sidosryhmät ja erityisesti paikallis- ja alueviranomaisten edustajat.
23. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistamisen yhteydessä on hyödynnettävä paikkalähtöistä lähestymistapaa vuoteen 2030 ulottuvan alueellisen toimintasuunnitelman mukaisesti, jotta voidaan vastata maaseutualueiden, kaupunkimaisten seutujen ja kaupunkialueiden erilaisiin tarpeisiin kaikkialla Euroopassa.

24. suosittaa, että paikallis- ja alueviranomaiset varmistavat koordinoinnin ja hyvän hallinnon kaikkien hallintotasojen välillä. Keskeisen tärkeää on tukea monialaisia toimia paikallistasolla sekä ottaa mukaan kaikki luomualaan liittyvät paikalliset sidosryhmät.

25. kehottaa komissiota painottamaan vesivarojen suojelua ja järjestämään kokemusten vaihtoa, jotta paikallis- ja alueviranomaisia kannustettaisiin toteuttamaan hyviä käytäntöjä.

Kulutuksen edistäminen

26. pitää myönteisenä sitä, että bioalueet tunnustetaan menestyksekkäiksi maaseudun kehittämisen välineiksi, ja kannattaa komission aikomusta tukea niiden kehittämistä ja täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa.

27. suosittaa, että komissio ottaa paikallis- ja alueviranomaiset mukaan tämän aloitteen täytäntöönpanoon.

28. toteaa, että bioalueet tarjoavat paikallis- ja alueviranomaisille mainion mahdollisuuden tukea kestävien elintarvikkejärjestelmien kehittämistä, koska ne perustuvat maataloustuottajien, kansalaisten/kuluttajien, paikallishallinnon, yhteenliittymien sekä kaupallisten, matkailu- ja kulttuurialan yritysten yhteistyöhön luonnonmukaisen tuotannon ja kulutuksen periaatteiden ja menetelmien mukaisesti.

29. korostaa, että yhdenmukainen ja monimuotoinen lähestymistapa bioalueisiin nähden tuo myös merkittäviä hyötyjä ympäristöön liittyvän, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden kannalta.

30. kehottaa siksi paikallis- ja alueviranomaisia osallistumaan bioalueiden luomiseen ja tukemaan sellaisten alhaalta ylöspäin suuntautuvien aloitteiden kehittämistä, joilla voidaan edistää maaseutualueiden kehittämistä ja lisätä paikallisten luomutuotteiden kulutusta.

31. suosittaa, että Euroopan komissio hyväksyy EU:n tasolla yhteiset puitteet ja suuntaviivat, joilla varmistetaan bioalueiden yhdenmukainen toteuttaminen jäsenvaltioissa ja säilytetään niiden integroitu ja monimuotoinen luonne sekä erityispiirteet, jotta voidaan varmistaa niiden käyttöönoton onnistuminen.

32. suosittaa, että Euroopan komissio perustaa EU:n tasolla bioalueiden verkoston, joka tarjoaa tukea ja yhteisiä palveluja kaikille bioalueille.

33. suosittaa, että paikallis- ja alueviranomaiset vauhdittavat luomutuotteiden paikallista kulutusta tukemalla omin, kansallisin ja EU:n varoin taloudellisesti paikallisia markkinoita ja suoramyynäntiä sekä järjestämällä tiedotus- ja viestintäkampanjoita, jotka käsittelevät nykyisiä markkinoita ja suoramyynäntiin rekisteröityneitä toimijoita.

34. korostaa luonnonmukaisten elintarvikkeiden ravitsemuksellisia ja ympäristöön liittyviä hyötyjä ja kehottaa parantamaan luomutuotteiden saatavuutta sekä taloudelliselta että fyysiseltä kannalta myyntipisteissä, jotka ovat helposti kuluttajien saavutettavissa, jotta kaikilla kuluttajilla olisi mahdollisuus hankkia luonnonmukaisia elintarvikkeita.

35. suhtautuu myönteisesti EU:n luomutuotteiden menekinedistämusbudjetin lisäämiseen ja kehottaa komissiota säilyttämään sen tulevina vuosina.

36. suosittaa, että EU:n menekinedistämispolitiikan meneillään olevan tarkistuksen yhteydessä komissio asettaa etusijalle EU:ssa tuotetut luomutuotteet maatalousperäisistä raaka-aineista aina jalostukseen saakka.

37. ehdottaa, että EU:n luomutunnusta muokataan lisäämällä tunnukseen vihreän lehden alle sanat "eurooppalainen luomutuote" tunnuksen tunnistettavuuden parantamiseksi kuluttajien keskuudessa ja että harkitaan mahdollisuutta sisällyttää mukaan myös maininta tuotantoalueesta.

38. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen tarkastella vaihtoehtoja eläinten hyvinvointia koskeviksi merkinnöiksi Pelloilta pöytäan -strategian yhteydessä ja vaatii asian edistämistä, koska katsoo, että selkeä, standardoitu ja pakollinen merkintä kasvatusmenetelmästä voisi kannustaa kuluttajia ostamaan luomutuotteita.

39. on tyytyväinen siihen, että komissio aikoo edistää luomuruokaloita ja analysoida ympäristöä säästäviin julkisiin hankintoihin liittyvien kriteerien soveltamista ja lisätä niiden käyttöä, ja suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen asettaa pakolliset vähimmäiskriteerit kestävyysperiaatteiden mukaisille elintarvikkehankinnoille terveellisten ja kestävyysajattelun mukaisten ruokavalioiden edistämiseksi. Julkisia hankintoja koskevaa sääntelykehystä on ehkä tarkistettava, jotta viranomaiset saisivat laajemmat mahdollisuudet edellyttää ja lisätä lähielintarvikkeiden käyttöä. Erityistä huomiota ja tukea olisi suunnattava lyhyiden tuotantoketjujen kehittämiseen syrjäisimmillä alueilla.

40. ehdottaa, että koulut ja oppilaitokset tarjoaisivat oppilaille ja opiskelijoille luonnonmukaisesti tuotettuja tuotteita, jotka edistäisivät terveellisiä ruokailutottumuksia jo nuoresta iästä alkaen, mikä helpottaisi tietoisuuden lisäämistä paikallisen, perinteisen ja terveellisen ruoan tärkeydestä.

41. korostaa paikallis- ja alueviranomaisten roolia pyrittäessä lisäämään paikallisten ja alueellisten luomutuotteiden käyttöä julkisissa elintarvikehankinnoissa, edistämään tiedotusta ja koulutusta sekä lisäämään kuluttajien tietoisuutta ja luottamusta luonnonmukaiseen tuotantoon. Paikallis- ja alueviranomaiset voivat julkisten hankintojen avulla kehittää pitkäaikaisia kumppanuuksia paikallisten luomutuottajien kanssa ja kannustaa tavanomaista maataloutta harjoittavia tuottajia siirtymään luonnonmukaiseen tuotantoon.

42. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaiset kohtaavat useita esteitä pyrkiessään edistämään paikallisten ja alueellisten luomutuotteiden toimitusta julkisille ruokaloille. Näitä ovat logistiset esteet, kuten soveltuvien tilojen puute, rakenteelliset esteet, kuten tarve jäsentää markkinoita ja vahvistaa toimitusketjua paikallisen tarjonnan ja kysynnän yhteensovittamiseksi, sekä henkilöresurssien ja teknisten voimavarojen puute.

43. katsoo, että tarvitaan vahvaa poliittista sitoutumista valtakunnallisella ja alueellisella tasolla, jotta pystytään kannustamaan luonnonmukaisten elintarvikkeiden asianmukaiseen käyttöön julkisissa ja yksityisissä ruokaloissa, ateriapalveluissa ja ravintoloissa.

44. ehdottaa, että EU:n tasolla voitaisiin laatia hyvänä käytäntönä toimivat yhteiset kriteerit vastaavien tarkastussääntöjen laatimiseksi julkisille ruokaloille.

45. toteaa, että kysynnän kasvu edistää alueellisen tuotannon kehittämistä, ja kehottaakin huolehtimaan siitä, että niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla ruokaloissa ja ravintoloissa otettaisiin käyttöön merkinnät, joilla osoitettaisiin tuotantoprosesseissa käytettyjen terveellisten, luonnonmukaisten ja paikallisesti tuotettujen elintarvikkeiden vähimmäisvaatimukset.

46. kehottaa jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia tarkistamaan julkisia hankintoja ja talousarvioita koskevan lainsäädäntönsä varmistaakseen, että julkisissa ruokaloissa käytetyt luonnonmukaiset tuotteet on sertifioitu.

47. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla ei edelleenkään ole riittävästi tietoa ympäristöä säästävien julkisten hankintojen tarjoamista mahdollisuuksista, ja kannustaa niitä poistamaan hintakriteerien muodostaman esteen ja soveltamaan kestävyyskriteereitä.

48. ehdottaa sellaisen EU:n yhteisen foorumin kehittämistä eri jäsenvaltioiden luomutuottajille, joka helpottaisi muun muassa hyvien käytäntöjen jakamista, EU:n säännösten ymmärtämistä, koulutusta, tapahtumien järjestämistä ja hankkeiden kumppanuusmahdollisuuksia.

49. korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää tarjota riittävä koulutusta ja valmiuksien kehittämisohjelma sekä (valtakunnallisille, alueellisille ja paikallisille) hankintaviranomaisille että luomutuottajille ja -jalostajille, jotta pystytään puuttumaan rakenteellisiin ja logistisiin esteisiin ja edistämään ympäristöä säästävien julkisten hankintojen kriteerien käyttöä.

Tuotannon edistäminen

50. toteaa, että vuonna 2019 luomutuotantoon käytetty maa-ala EU:ssa oli noin 9 prosenttia, ja vain 64 prosenttia luomutuotantoon sertifioidusta alasta sai luomutuotannolle tarkoitettua tukea ⁽¹⁾.

51. toteaa, että luonnonmukaisen maatalouden rahoitus on nykyisessä yhteisessä maatalouspolitiikassa riittämätöntä. Vaikka 8 prosenttia EU:n maatalousmaasta on luonnonmukaisesti viljeltyä, luonnonmukaisen maatalouden tuet kattavat vain 1,5 prosenttia EU:n koko maatalousbudjetista. Erityistä huomiota ja tukea olisi suunnattava sellaisten pienten maaseutualueiden ja vähemmän kehittyneiden alueiden kehittämiseen, joilla maataloustoiminta on tärkein talouden ala.

52. korostaa, että EU:n luonnonmukaiseen tuotantoon käytetyn maa-alan kolminkertaistamiseksi vuoteen 2030 mennessä YMP:n varoja luomutuotantoon olisi lisättävä kolmin- tai jopa viisinkertaisesti. Tämä tarkoittaa, että jopa 15 prosenttia YMP:n menoista olisi osoitettava luonnonmukaiseen tuotantoon ⁽²⁾.

⁽¹⁾ IFOAM Organics Europe.

⁽²⁾ Ks. edellinen alaviite.

53. pitää kuitenkin valitettavana, että seuraavasta YMP:stä laadittu sopimus ei ole tavoitteiltaan riittävän kunnianhimoinen luonnonmukaisen maatalouden taloudellista tukemista ajatellen.

54. panee huolestuneena merkille, että kun otetaan huomioon EU:n laajuiset luonnonmukaista maataloutta koskevat tavoitteet, eräissä saatavilla olevissa YMP:n kansallisten strategiasuunnitelmien luonnoksissa ei tarjota riittävästi tukea luomutuottajille edelliseen ohjelmakauteen verrattuna.

55. suosittaa, että jäsenvaltiot ja paikallis- ja alueviranomaiset antaisivat strategiasuunnitelmissaan etusijan ja riittävää taloudellista tukea alueellisen ja paikallisen luomualan erityistarpeiden huomioon ottamiseen.

56. suosittaa, että komissio arvioi perusteellisesti jäsenvaltioiden esittämiä kansallisia strategiasuunnitelmia seuratakseen, että ne pyrkivät osaltaan saavuttamaan tavoitteen, jonka mukaan 25 prosenttia maatalousmaasta on osoitettava luonnonmukaiseen viljelyyn vuoteen 2030 mennessä.

57. kannattaa lähestymistapaa, jonka mukaan uuden YMP:n puitteissa arvioidaan jäsenvaltioiden erityisolosuhteita ja -tarpeita sekä erityisesti syrjäisimpien alueiden vaikeita tuotanto-olosuhteita luonnonmukaisen tuotannon kasvun osalta ja varmistetaan, että jäsenvaltiot hyödyntävät parhaalla mahdollisella tavalla uuden YMP:n tarjoamia mahdollisuuksia tukea kansallista luomualaa. Komission olisi kiinnitettävä erityistä huomiota kehityksessä jälkeen jääneiden jäsenvaltioiden tai alueiden tukemiseen ja annettava lisäohjeita niille, jotka jo edistävät panoksellaan 25 prosentin tavoitteen saavuttamista. Jokaisen jäsenvaltion olisi edistettävä osaltaan yhteisen tavoitteen saavuttamista vuoteen 2030 mennessä.

58. suosittaa, että jäsenvaltiot ja paikallis- ja alueviranomaiset parantaisivat luonnonmukaisen maatalouden asemaa koulutuksessa ja maatalousalan tiedekunnissa sekä kehittäisivät luonnonmukaista maataloutta käsitteleviä oppimateriaaleja ja koulutusta, joissa otetaan huomioon alkutuotannon sekä jalostuksen ja muuntamisen tarpeet.

59. suosittaa, että paikallis- ja alueviranomaiset nopeuttaisivat siirtymistä luonnonmukaiseen maatalouteen tarjoamalla tukea ja neuvontaa luomutuotannon valitsevien tilojen perustamista tai luomutuotantoon siirtymistä varten.

60. korostaa, että on tärkeää kehittää luonnonmukaiseen maatalouteen liittyvää teollisuutta alueellisella ja paikallisella tasolla alkutuotannon kasvun vakiinnuttamiseksi. Lyhyiden elintarvikeketjujen edistäminen voi hyödyttää sekä luomutuottajia että kuluttajia: se vähentää kuljetuskustannuksia ja edistää kestävyyttä samalla kun kehitetään maaseudun elinkeinoelämää ja tuotantoalueella saadaan lisäarvoa.

61. suosittaakin, että jäsenvaltiot ja paikallis- ja alueviranomaiset ottavat käyttöön luonnonmukaisten elintarvikkeiden jalostukseen ja markkinointiin osallistuville toimijoille tarkoitettuja erityistoimia, jotta kyetään helpottamaan tuotannon tasapainoista kehitystä ja luomaan lyhyille toimitusketjuille suotuisa ympäristö kaikilla alueilla. Näin ollen komitea ehdottaa seuraavia toimia:

— kannustetaan maatalaan kytkeytyvien pienten maatalousalan yritysten toimintaa

— lisätään pienille tiloille tarkoitettuja liikkuvia jalostuslaitoksia (teurastamot, jalostuslaitokset, myllyt jne.) ja kannustetaan jalostuslaitosten yhteiskäyttöön paikallistasolla, jotta voitaisiin poistaa terveys- ja turvallisuusnormeista sekä eläinten terveyttä koskevista normeista johtuvat oikeudelliset esteet.

— kannustetaan maatalousosuuskuntien osallistumista luonnonmukaisten tuotteiden markkinointiin ja jalostukseen sekä elintarvikealan julkisiin hankintoihin.

62. korostaa taloudellisen organisaation, tehokkaiden markkinasääntelyvälineiden ja tuottajaorganisaatioiden rahoituksen merkitystä 25 prosentin tavoitteen saavuttamisessa. Tuottajille olisi esimerkiksi annettava vähimmäishinta, joka ylittää luonnonmukaisen maatalouden keskimääräisen tuottajahinnan, jotta heille voidaan varmistaa vakaa vähimmäistulo. Jos markkinat ovat epätasapainossa siksi, että kysynnän kasvu ei vastaa tarjonnan kasvua, komissiolle olisi annettava valtuudet ottaa käyttöön luonnonmukaisesti tuotettuja tuotteita koskeva erityinen julkinen interventiomekanismi.

63. toteaa, että EU:n ulkopuolelta tuotavien luomutuotteiden aiheuttama vilpillisen kilpailun lisääntyminen voisi heikentää alaa, ja suositaa, että Euroopan komissio varmistaa oikeudenmukaisen, tasapainoisen ja avoimen kaupankäynnin. Komitea edellyttää vastavuoroisuutta EU:hun tuotavien tuotteiden luonnonmukaista tuotantoa koskevissa velvoitteissa ja säännöissä, jotta voidaan taata eurooppalaisten kuluttajien yhdenvertainen kohtelu ja tehokas suojele. Edellä mainittua olisi samoista syistä sovellettava myös vesiviljelyyn, jotta ympäristönsuojelu ja valtamerten ja muiden merien kestävä hoito ulotettaisiin koskemaan myös EU:n ulkopuolisia maita.
64. suositaa, että Euroopan komissio tukee sellaisen yhteisen EU:n foorumin perustamista, joka helpottaisi paikallisten luomuviljelijöiden tuonti- ja vientimahdollisuuksia kehittämällä palveluja EU:ssa tapahtuvaa digitaalista ja sähköistä kaupankäyntiä varten ja tarjoamalla tukea logistiikkaan ja menestyksekkäisiin kumppanuuksiin tällä alalla.
65. suositaa, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön bonus-malus-järjestelmän osana uuden YMP:n ekojärjestelmiä, kuten komitean aiemmin antamassa agroekologiaa käsittelevässä lausunnossa todetaan.
66. toteaa, että luonnonmukaista tuotantoa koskevaa EU:n uutta asetusta aletaan soveltaa 1. tammikuuta 2022 alkaen ja että se muokkaa merkittävästi eräitä luonnonmukaisen tuotannon aloja. Täytäntöönpanon onnistumisen varmistamiseksi on ratkaisevan tärkeää saavuttaa tasapaino EU-tason yhdenmukaistamisen ja alueellisen mukauttamisen välillä poikkeamatta luonnonmukaisen tuotannon periaatteista.
67. kehottaa komissiota seuraamaan uuden asetuksen vaikutuksia, jotta voidaan vastata tehokkaasti uusien sääntöjen soveltamisesta mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin.
68. toteaa karjankasvatusalan suuren kiinnostuksen ja potentiaalinen luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymiseen.
69. suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen vahvistaa luonnonmukaista vesiviljelyä. Ala joutuu kilpailemaan ankarasti EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, koska EU:hun tuodaan lähes 80 prosenttia sisämarkkinoilla kulutetusta kalasta ⁽³⁾.
70. suositaa, että komissio varmistaa riittävän tuen ja lisää tutkimus- ja innovointirahoitusta EU:n luonnonmukaisen maatalouden, vesiviljelyn ja karjankasvatuksen aloille, jotta pystytään selviytymään asianmukaisten tuotantopanosten, kuten sertifioitujen luonnonmukaisten siementen, luonnonmukaisesti tuotetun valkuaisaine- ja B-vitamiinirehun, puutteesta ja vähentämään riippuvuutta tuonnista.
71. on tyytyväinen komission ehdotukseen lisätä luonnonmukaista maataloutta koskevaa tutkimus- ja innovointirahoitusta Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa ja korostaa erityisesti, että on tärkeää laatia erillisiä ehdotuspyyntöjä ja osoittaa määrärahoja luonnonmukaista tuotantoa varten.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽³⁾ Copa-Cogecan näkemykset luonnonmukaisen tuotannon kehittämistä koskevasta toimintasuunnitelmasta.

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kestävä sininen talous ja vesiviljely”

(2022/C 97/08)

Esittelijä: Bronius MARKAUSKAS (LT, EA), Klaipėdan pormestari**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä**Kestävä sininen talous**

1. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission tiedonantoon ”Uudesta lähestymistavasta kestäväan siniseen talouteen EU:ssa – EU:n sinisen talouden muuttaminen kestävan tulevaisuuden varmistamiseksi”, jossa esitellään komission kokonaisvisio ja vahvistetaan strategia mereen liittyvien toimialojen kestäväan sinistä taloutta varten. Komitea ilmaisee tältä osin tyytyväisyytensä siirtymiseen käsitteestä ”sininen kasvu” käsitteeseen ”sininen talous”.
2. on samaa mieltä siitä, että vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteuttaminen ja kestävämpään ja ympäristöystävällisempään talouteen siirtyminen eivät ole mahdollisia ilman sinistä taloutta. Vihreän kehityksen ohjelman ja kestävan kehityksen tavoitteiden toteuttaminen kaikilla aloilla edellyttää radikaaleja muutoksia, joiden avulla vähennetään ihmisen toiminnan seurauksia merille ja valtamerille ja suojellaan luonnonvaroja ja biodiversiteettiä, sekä näiden muutosten yhteensovittamista mereen liittyvien toimien taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden kanssa.
3. kannattaa siis vihreän ja sinisen politiikan parempaa yhdistämistä. Meret ovat tärkeimpiä biologisen monimuotoisuuden varantoja maailmassa. Merten osuus maapallon elinkelpoisesta tilasta on yli 90 prosenttia, ja ne sitovat vuosittain noin 26 prosenttia ilmakehään ihmisen toiminnan vuoksi joutuvista hiilidioksidipäästöistä sekä yli 90 prosenttia ilmakehään joutuvasta hukkalämmöstä. Useissa tutkimuksissa on osoitettu merten biologisen monimuotoisuuden olennainen merkitys maapallon terveydelle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille.
4. korostaa, että elinvoimaiset valtameret ovat kukoistavan sinisen talouden edellytys ja että sen on toimittava ekologisten rajojen puitteissa maapallon kestävyuden rajoja koskevan käsitteen mukaisesti. Näin ollen EU:n strategisen ohjelman tavoitteiden täytäntöön panemiseksi valtamerien ja merten kestävan hoidon olisi oltava keskeinen painopiste, ja sen olisi perustuttava tietoon, tietoisuuden lisäämiseen ja rajat ylittävään yhteistyöhön. Tässä yhteydessä merkitystä on myös ajankohtaisten tietojen vaihtamisella ja yhteisten tavoitteiden edistämällä.
5. toteaa, että sinisellä taloudella on huomattavia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia rannikko- ja merialueiden lisäksi myös koko Euroopan unioniin ja se voi taata vihreän ja osallistavan elpymisen covid-19-pandemiasta, erityisesti eniten kärsineillä toimialoilla, kuten matkailussa ja kalastuksessa. Monissa maissa sinisellä taloudella on valtava myönteinen vaikutus BKT:hen.
6. toteaa, että merellä tuotettava energia on tärkeässä asemassa energihuollon luotettavuuden ja varmuuden vahvistamisessa. Merellä tuotettavan energian hyödyntäminen, kunhan kyseinen käyttö on yhteensopivaa olemassa olevan toiminnan kanssa ja meriympäristöjä kunnioittavaa, vähentäisi maiden riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, edistäisi ilmastomuutoksen hillitsemistä ja edistäisi uusien laadukkaiden työpaikkojen luomista, etenkin Euroopan rannikkoalueilla, joilla työttömyysaste on usein korkea.
7. korostaa meriteollisuuden panosta energiasiirtymään ja ilmastomuutoksen torjuntaan erityisesti uusiutuvan energian avulla, meriliikenteen hiilestä irtautumisen myötä sekä kiertotaloudessa, joka kattaa myös valtameristä peräisin olevan muovin kierrättämisen.
8. muistuttaa erityisesti, että meriliikenteen päästöt ovat kasvaneet lähes 32 prosenttia 20 viime vuoden aikana. Kestävan merenkulun kehittäminen voisi edistää merkittävästi Euroopan unionin ilmastotavoitteiden saavuttamista. Komitea yhtyy näin ollen Euroopan komission tavoitteisiin, joiden mukaisesti kymmenen vuoden aikana voitaisiin vähentää kansainvälisestä meriliikenteestä peräisin olevia ilmakehän rikkidioksidipäästöjä 80 prosenttia ja typen oksidien päästöjä 20 prosenttia. On kuitenkin välttämätöntä ottaa huomioon syrjäisimpien alueiden tarpeet, sillä kyseiset alueet tarvitsevat rakenteellisiin olosuhteisiinsa mukautettuja toimenpiteitä kaukaisen sijaintinsa sekä merkittävän lento- ja meriliikenteestä riippuvuutensa takia yhteyksien ja toimitusten varmistamiseksi.

9. korostaa sitä, että laadukkaiden ja kestävien työpaikkojen suojelemiseksi ja luomiseksi erityisesti laivanrakennusalalla on tarpeen suojata Eurooppaa sen teollista rakennetta rikkovalta epäreilulta kilpailulta.
10. kannustaa soveltamaan meriteollisuuden monialaista lähestymistapaa, joka kattaa kaiken mereen liittyvän – sekä perinteisen että uuden ja niin siviili- kuin sotilasalan – toiminnan ja jossa otetaan huomioon keskeiset ekologiseen ja digitaaliseen siirtymään ja teollisuuden neljänteen vallankumoukseen ("teollisuus 4.0") liittyvät monialaiset haasteet.
11. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aikomukseen perustaa merten käyttäjäfoorumi (Blue Forum) tiedon ja kokemusten kokoamiseksi, synergian luomiseksi, luovien ratkaisujen löytämiseksi ja alan kehityksen edistämiseksi sekä aikeeseen esittää ehdotuksia rahoitusvarojen käytön koordinoimiseksi tällä alalla.
12. pitää valitettavana, ettei jäsenvaltioiden hallituksilla ole meritalouden kehittämiseen rakentavaa lähestymistapaa. Tätä taloutta tuetaan useimmissa rannikkojäsenvaltioissa vain paperilla, älykkääseen erikoistumiseen liittyvissä kansallisissa suunnitelmissa ja strategioissa ei kiinnitetä riittävästi huomiota meritalouteen, taloudellinen tuki on riittämätöntä, ja sen myöntämiseen liittyvät säännöt ja kriteerit ovat liian monimutkaisia.

Vesiviljely

13. toteaa, että vesiviljelystä on viime aikoina tullut tärkeä osa sinistä taloutta. Se on ala, joka tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia sekä taloudelle että ympäristönsuojelulle. Lisäksi tällä alalla on potentiaalia luoda työpaikkoja ja avata rannikko- ja maaseutualueiden ihmisille uusia mahdollisuuksia taloudelliseen kehitykseen ja tietyt vesiviljelykäytännöt, kuten simpukoiden kasvatusta, voivat hillitä osaltaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja edistää ekosysteemien suojelua vähävaikutteisia menetelmiä soveltamalla.
14. suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoon EU:n vesiviljelyn kestävästä kehittämisestä koskevista strategisista suuntaviivoista ja korostaa vesiviljelyn tärkeää osuutta laadukkaiden elintarvikkeiden toimittamiseen liittyvään haasteeseen vastaamisessa ja meristä ja makeista vesistä saatavien tuotteiden toimitusten takaamisessa kasvavilla markkinoilla. Edellytyksenä on, että luonnonvaraisiin kalakantoihin ei kohdistu kielteisiä vaikutuksia ja että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja Pelloilta pöytään -strategian tavoitteiden toteuttamista sekä kestävästä sinisen talouden kehittämistä edistetään.
15. suhtautuu myönteisesti esitettyyn eläinten hyvinvointia koskevaan strategiaan erityisesti todennettavissa olevien indikaattoreiden määrittelyyn, tuottajille tarjottavan koulutuksen, eläinlajikohtaisten hyvinvointimuuttujien tutkimuksen ja monokulttuureista monipuolisempaan tuotantoon siirtymisen osalta. Komitea korostaa, että jäsenvaltioiden tehtävänä on nyt saattaa kansalliset suunnitelmansa ajan tasalle uusien suuntaviivojen mukaisesti.
16. korostaa Pelloilta pöytään -strategiassa vesiviljelyn osalta vahvistettujen konkreettisten tavoitteiden merkitystä erityisesti mikrobilääkkeiden myynnin vähentämisen ja luonnonmukaisen vesiviljelyn merkittävän laajentamisen osalta. Komitea suhtautuu myönteisesti komission aikeeseen ryhtyä toimenpiteisiin hyötyeläimille ja vesiviljelyyn tarkoitettujen mikrobilääkkeiden kokonaismyynnin vähentämiseksi 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.
17. toteaa, että EU:n strategiat ja muut oikeudelliset asiakirjat sisältävät suuntaviivoja ja suosituksia alan kehittämiseksi, mutta muistuttaa kuitenkin, ettei niillä paikallis- ja alueviranomaisilla, joilla ei ole alalla yksinomaista toimivaltaa, ole käytössään käytännön tietoon, tarkkaan dataan ja konkreettisiin toimenpiteisiin perustuvia yksityiskohtaisempia analyyseja siitä, miten ja millä tavalla vesiviljelyä pitäisi kehittää.
18. korostaa, että kestävä kehitys on vesiviljelyn kehittämisen tärkein edellytys. Komitea vaatii tästä syystä käsitteen "kestävä vesiviljely" selkeää määrittelemistä ottaen huomioon ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset kriteerit. Vesiviljelyn kestävä kasvua EU:ssa koskeva pitkän aikavälin strateginen lähestymistapa edistäisi alan elpymistä covid-19-kriisin jälkeen ja takaisi pitkällä aikavälillä kestävyden ja palautumiskyvyn.

19. vahvistaa, että vesiviljely olisi tunnustettava omaksi politiikanalukseksi ja että tässä yhteydessä olisi taattava riittävä rahoitus, jotta se täydentäisi perinteistä kalataloutta. Komitea toteaa, että Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta on jo vuosien ajan edistetty kestävästä vesiviljelytoimintaa ja vesiviljelytuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä. Komitea katsoo, että luonnonmukaista vesiviljelyä on edistettävä tukemalla eurooppalaisten vesiviljelytuotteiden paikallisia markkinoita ja vähentämällä hallinnollista rasitetta, joka haittaa alan tehokasta kehittämistä. Lisäksi on määritettävä yleiset suuntaviivat tilan sujuvan käyttöönsaannin varmistamiseksi varsinkin rannikkoalueilla, jotta alaa voidaan kehittää. Näiden suuntaviivojen on oltava yhteensopivia muun politiikan, muun muassa ympäristöpolitiikan, kanssa.

20. suhtautuu myönteisesti komission EU:n jäsenvaltioille osoittamaan vaatimukseen sisällyttää luonnonmukaisen vesiviljelytuotannon kasvattaminen niiden vesiviljelyä koskeviin kansallisiin strategia-suunnitelmiin ja varata osa Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston määrärahoista tähän tarkoitukseen.

21. vahvistaa, että siirtymistä kestäväan kalankasvatukseen yhdessä maatalouden muutosten kanssa on nopeutettava, koska kalastus ja vesiviljely ovat tärkeitä osatekijöitä kestävässä elintarvikejärjestelmissä. Komitea tukee lisäksi tavoitetta, joka liittyy ympäristöä säästävän kalastuksen edistämiseen, kalakantojen palauttamiseen ja meriekosysteemien suojeluun ympäristön kannalta kestävää sekä taloudellisesti ja sosiaalisesti elinkelpoista ja kilpailukykyistä kalastustoimintaa vahvistamalla.

22. suosittelee asettamaan Euroopan unionin tasolla oikeudellisesti sitovia tavoitteita merten biologisen monimuotoisuuden ennallistamiseksi ja säilyttämiseksi sekä rappeutuneiden ekosysteemien ennalleen palauttamiseksi. Paikallis- ja alueviranomaiset voivat auttaa tunnistamaan ja määrittämään uusia suojeltavia merialueita yhdessä jäsenvaltioiden, komission ja Euroopan ympäristökeskuksen kanssa.

Taloudellinen tuki ja investoinnit

23. huomauttaa, että kestävä investoinnit ovat ratkaisevan tärkeitä sinisen talouden onnistuneen kehittämisen kannalta. On tärkeää luoda suotuisat puitteet, jotka helpottavat ja edistävät julkisia ja yksityisiä investointeja sinisen talouden kehittämiseen. On tarpeen rahoittaa innovaatioita, myös digitaalisia innovaatioita, ja uusien tuotteiden kehittämistä, investoida innovatiiviseen teknologiaan ja älykkäisiin ratkaisuihin sekä tukea uusia teknologioita, kuten uusiutuvista lähteistä saatavaa merienergiaa, meriteollisuutta tai sinisen talouden bioyrityksiä, jotta ne voivat kehittyä maapallon kestävyden rajoissa.

24. vaatii, että Euroopan komissio tukeutuu merenkulkualan ja erityisesti meriteollisuuden kestävien investointien osalta nykyistä vahvemmin alueisiin, niiden älykkään erikoistumisen strategioihin ja niiden taloudellisiin ekosysteemeihin sellaista Euroopan laajuisten yhteistyöverkoston muodostamiseksi, jotka kykenevät kilpailemaan kansainvälisten toimijoiden kanssa. Näiden verkostojen pitäisi pystyä vastaamaan eurooppalaisen meriteknologiahankkeen (*European Sea Tech*) nimissä Euroopan komission ehdotuspyyntöihin, jotka koskevat riskialttiiden hankkeiden ensimmäisten vaiheiden kehittämistä ja rahoittamista.

25. viittaa aiemmassa sinistä kasvua koskevassa lausunnossa jo esittämäänsä vaatimukseen siitä, että 10 prosentilla tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman hankkeista tulee edistää merkittävästi merien ja merenkulkualan tutkimuskohteita.

26. muistuttaa, että tiedonannossaan uudesta lähestymistavasta kestäväan siniseen talouteen EU:ssa komissio toteaa, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa on kiinnitettävä erityistä huomiota EU:n syrjäisimpien alueiden rooliin. Komitea kehottaa komissiota täyttämään tämän sitoumuksen laatimalla konkreettisen toimintasuunnitelman, johon liittyen osoitetaan tarvittavat määrärahat.

27. pitää valitettavana, että sinisen talouden potentiaalia ja erityisesti sen merkittävää mahdollista panosta vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseen ei ole otettu riittävästi huomioon tarkasteltaessa NextGenerationEU-välineestä rahoitettuja elpymissuunnitelmia, esimerkiksi EU-tason suoraa rahoitusta rakennehankkeille ja riskihankkeille sekä alueellisten investointijärjestelyjen muodostamista.

28. katsoo, että kestävien investointien käsite on ymmärrettävä siten, että teknologinen edistys ja tieteellinen tutkimus huomioon ottaen tarvitaan sekä talouden että jäsenvaltioiden hallitusten yhteisiä ponnistuksia, jotta investoidaan hankkeisiin, joissa yhdistyvät sosiaaliset, taloudelliset ja ekologiset hyödyt. Tällä alalla tieteen ja talouden yhteistyö on erityisen tärkeää.

29. suhtautuu myönteisesti komission suunnitelmiin eurooppalaisten rahoituslaitosten kanssa tehtävän yhteistyön tehostamisesta julkisten ja yksityisten investointien edistämiseksi ja muistuttaa BlueInvest-alustan merkityksestä ja määrärahoista, jotka on tarkoitettu EU:n rahastoille ja EU:n talousarviosta rahoitettaville erityisohjelmille alan kehittämiseksi. Komitea ehdottaa, että tarkastellaan mahdollisuutta perustaa yksi yhteinen rahasto tai väline, jonka avulla varat voidaan saada käyttöön koordinoitusti.

30. suhtautuu myönteisesti komission jäsenvaltioille osoittamaan vaatimukseen sisällyttää kestäväan siniseen talouteen tehtävät investoinnit kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa ja eri EU-rahastoja koskeviin kansallisiin toimintaohjelmiin.

31. pitää erityisen tärkeänä edistää innovatiivisten rahoitusvälineiden käyttämistä kestäväan vesiviljelyn kehittämisessä, tukea investointeja edistykseen teknologioihin, luoda suotuisat edellytykset yksityisen sektorin osallistumiselle ja myöntää varoja tutkimukseen ja tekniseen kehittämiseen kestäväan vesiviljelyn monipuolistamiseksi ja alan innovoinnin edistämiseksi.

32. vaatii EU:n avustusten myöntämiseen liittyvien määräysten tarkistamista ja katsoo, että innovoinnin ja lisäarvon sekä ennen kaikkea kestävien ratkaisujen toteuttamisen tulisi olla tärkeimmät tuen myöntämiskriteerit.

33. pitää tarpeellisena arvioida mahdollisuutta luokitella myös kiertovesijärjestelmissä tapahtuva vähävaikutteinen vesiviljely luonnonmukaiseksi ja tukea sen edelleen kehittämistä taloudellisesti, jos järjestelmät täyttävät asiaankuuluvat energian ja resurssien kulutusta, eläinten hyvinvointia ja kestävä jätteiden kierrätystä koskevat vaatimukset. Vesiviljelyyn on tällä hetkellä vaikea saada tukea EU:n varoista, vaikka käytännössä on osoitettu, että käytettävät innovatiiviset teknologiat tekevät tiukimpien ympäristövaatimusten täyttämistä teknisissä prosesseissa mahdollista (syntyvät jätteet, kuten lieju, voidaan esimerkiksi käyttää maataloudessa, ja jätevesi puhdistetaan ja käytetään uudelleen tiukimpien normien mukaisesti).

34. muistuttaa, että rahoituskysymykset ovat merkityksellisiä nimenomaan pienille maille, joissa tehdään vähemmän investointeja ja joiden BKT on pienempi ja innovointimahdollisuudet ovat rajallisemmat, ja toteaa, että olisi tarkoituksenmukaista arvioida pienten maiden tarpeet ja päättää erityisistä tukijärjestelyistä.

Paikallis- ja alueviranomaisten rooli

35. painottaa alue- ja paikallisviranomaisten keskeistä roolia vihreään talouteen siirtymisessä. Osallistamalla aktiivisesti päätöksentekoprosesseihin ja hallinnoimalla vaikuttavasti koheesio- ja ympäristöinnovaatorahastoja aluehallinnot voisivat edistää merkittävästi vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamista.

36. pitää valitettavana, että aluehallintoja ei useimmissa maissa oteta mukaan kansallisen politiikan laatimiseen ja toteuttamiseen ja vallalla on keskushallintoon perustuva lähestymistapa, jonka yhteydessä korkein taso kuulematta alueita meritalouden kehittämisestä määrittelee tarpeen ja tekee päätökset. Komitea kehottaa tästä syystä Euroopan komissiota ja jäsenvaltioiden hallituksia kohtelemaan paikallis- ja alueviranomaisia tämän alan lisätoimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä keskustason tasa-arvoisina kumppaneina.

37. vahvistaa Euroopan komissiolle osoittamansa vaatimuksen esittää jäsenvaltioille ehdotus järjestelystä, jonka mukaisesti paikallis- ja alueviranomaiset otetaan mukaan toimenpiteiden määrittämiseen, laatimiseen, suunnittelemiseen ja hallinnoimiseen, ja antaa niille selkeämmin määritellyt ja laajemmat toimivaltuudet. Paikallisviranomaisten laajempi osallistaminen takaisi kestävä sinisen talouden paremman kehittämisen siten, että kehitettäisiin dynaamisia ja kestäviä sinisen talouden ekosysteemejä, edistettäisiin innovointia, käytettäisiin älykkäitä ratkaisuja ja luotaisiin työpaikkoja.

38. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aikeeseen tukea rannikkoalueiden kuntia ja alueita vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamisessa paikallistasolla ja EU:n tarjoamien varojen ja kannustimien täysimääräisessä hyödyntämisessä laatimalla elpymistukipaketin (paikallisia vihreän kehityksen ohjelmia koskevan suunnitelman) sekä tarjoamalla strategista ohjausta (esimerkiksi Intelligent Cities Challenge -aloitteen).

39. ehdottaa, että kehitetään sääntely- ja talousarviokehys, jolla vauhditetaan alueellisten ja paikallisten sinisen talouden strategioiden laatimista ja kehittämistä ja joka kattaa kyseisen alan toimien monimuotoisuuden. Lähtökohtana olisi oltava periaate, jonka mukaan toimien on oltava keskenään yhteensopivia ja varsinkin yhteensopivia jo olemassa olevien toimien kanssa. Erityisesti on otettava huomioon meriteollisuuteen ja energiantuotantoon liittyvän teknologian kehityksen merkitys sekä merestä peräisin olevan laadukkaan proteiinin tuottamisen merkitys maailmanlaajuisen kilpailukyvyyn osatekijänä.

40. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on tärkeä rooli eurooppalaisen vesiviljelyn kehittämisessä. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat kalastusalalla usein vastuussa lupamenettelystä sekä alueellaan toimivien pienten ja keskisuurten yritysten tuen hallinnoinnista ja toteuttamisesta, ja ne saavat näiltä aloilta tämän läheisen yhteyden johdosta tärkeää kokemusta, jonka tunnustaminen, koordinoiminen ja hyödyntäminen on tärkeää.

41. katsoo, että paikallisviranomaiset olisi otettava enemmän mukaan vesiviljelypolitiikan laatimiseen, ja vahvistaa, että alueet tarvitsevat selkeät ohjeet vesiviljelyn kestäväan kehittämiseen EU:ssa sekä konkreettisen toimintaohjelman.

42. pitää valitettavana, että alueellisen yhteistyön rahoittamiseen tarkoitettun Interreg-aloitteen talousarviota on supistettu, vaikka sillä olisi voitu antaa sysäys samalla merialueella sijaitsevien ja tarpeiltaan samankaltaisten rannikkoalueiden ja saarten väliselle yhteistyölle sopeutusstrategioiden kehittämiseksi ja yhteisten lähestymistapojen määrittämiseksi rannikkoalueiden hoitoa varten, sijoitusten tekemiseksi rannikoiden kestävää suojaamista varten ja rannikoiden taloudellisen toiminnan mukauttamiseksi. Komitea katsoo kuitenkin, että vaikka talousarviota on supistettu, toimintapolitiikan tehokkuutta on parannettu muun muassa kokeiluhankkeiden ja investointien avulla ja koordinoimalla suoran hallinnoinnin ohjelmia, jotka mahdollistavat uusien ideoiden hyödyntämisen alalla.

43. vaatii näin ollen, että otetaan yleisesti käyttöön – mahdollisuuksien mukaan ja paikallis- ja alueviranomaisten valmiuksien edellyttämällä tavalla – merialuestrategioita, koska ne tarjoavat tärkeän viitekehyksen. Ne ovat yksi huomioon otettavista tekijöistä laadittaessa älykkään erikoistumisen strategioita ja EU:n rahastojen ohjelmakautta.

44. pitää erittäin tärkeänä pyrkiä päästöttömiä satamia koskevaan tavoitteeseen, joka on asetettu Euroopan komission esittelemässä kestävä ja älykkään liikkuvuuden strategiassa, ja ehdottaa, että satamat olisi tunnustettava kattavasti sinisen talouden porteiksi ja meriteollisuuden kehitystä edistäviksi tekijöiksi.

Merten aluesuunnittelu ja satamien merkitys

45. toteaa, että kestävä sinisen talouden, vesiviljely, kalastus ja simpukoiden ja äyriäisten pyynti mukaan lukien, kehittäminen on mahdollista vain, jos käytettävissä on tarvittavia alueita ja yritykset voivat hyödyntää vesistöjä. Pääsy alueille, joilla taloudellinen toiminta on mahdollista, sekä mahdollisuus hyödyntää vesistöjä ovat edelleen suuri haaste eurooppalaisen vesiviljelyn kehittämisessä. Siksi on erittäin tärkeää taata asianmukainen merten aluesuunnittelu koordinoimalla ja ottamalla asiaankuuluvat sidosryhmät mahdollisimman varhaisessa vaiheessa mukaan.

46. vahvistaa vaatimuksen ehdotusten laatimisesta merten aluesuunnitelmien toteuttamiseksi ja suojeltujen merialueiden sekä ekologisten käytävien perustamiseksi biodiversiteettistrategian tavoitteiden mukaisesti, jotta voidaan pysäyttää biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen, hillitä ilmastonmuutosta ja edistää kykyä mukautua kyseiseen ilmiöön ja samalla saavuttaa merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia etuja tavoiteltaessa kalavarojen hyödyntämisen ja merten kalakantojen elpymiskyvyn välistä tasapainoa.

47. kehottaa laatimaan oikeudellisesti sitovia EU:n tavoitteita merten biologisen monimuotoisuuden ja meriekosysteemien ennallistamiseksi ja säilyttämiseksi ja toteaa, että paikallis- ja alueviranomaiset voivat auttaa määrittämään ja nimeämään uusia suojeltuja merialueita.

48. muistuttaa satamien tärkeästä roolista, erityisesti syrjäisimpien alueiden kaltaisilla syrjäisillä alueilla, sinisen talouden kehittämisessä ja edistämässä, kiertotalouden ohjaamisessa ja sellaisten ekologisten ratkaisujen toteuttamisessa, jotka auttavat saavuttamaan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet.

49. katsoo, että on kiireellistä lisätä ekologisen siirtymän aikana tukea satamien investoinneille, jotka kohdistuvat alusten LNG-tankkaukseen ja yleisemmin infrastruktuuriin, joka auttaa pienentämään alusten ekologista jalanjälkeä (maan ja kiinnityspaikalla olevan aluksen välisten sähköliitännöiden kehittäminen vähäpäästöisten teknologioiden pohjalta).

50. vaatii, että vihreän vedyn tuotannon kehitystä satamissa tuetaan enemmän ja että se sisällytetään Euroopan unionin energiapolitiikkaan ja käyttöön otettaviin vetykäyttöihin.

51. muistuttaa siitä, miten tärkeä rooli satamilla voi olla monenlaisen mereen liittyvän toimintansa ansiosta sinisen talouden edistämässä ja alaan liittyvien strategioiden kehittämisessä.

52. katsoo, että satamista maiden välisten liikenneketjujen ja talouden kiertokulkujen tärkeinä osina on tultava tulevaisuudessa energiakeskuksia, joissa käytetään yhtä aikaa uusiutuvia energialähteitä ja vähähiilisiä järjestelmiä, mikä edistää kiertotalouden kehittämistä ja parantaa siten satama-alueilla elävien ihmisten elinoloja. Näin ollen on välttämätöntä kehittää merisatamien infrastruktuuria edelleen ja ottaa käyttöön uusia alueita, jotka soveltuvat rahtitoimintaan ja mahdollisesti uudenlaiseen merelliseen toimintaan (esimerkiksi merituulivoimalat ja kestävä vesiviljely).

Hallinnollisen rasitteen pienentäminen ja kilpailukykyyn parantaminen

53. pitää valitettavana, että vesiviljelyn ja muun mereen liittyvän toiminnan vaikuttavaa kehittämistä haittaavat useat sisäiset ongelmat, kuten kohtuuttoman pitkät ja monimutkaiset lupamenettelyt sekä rajoitetut mahdollisuudet hyödyntää vesistöjä ja alueita, joilla taloudellinen toiminta on mahdollista. Lupamenettelyjen monimutkaisuus ja avoimuuden puute aiheuttavat esteitä eurooppalaisen vesiviljelyn täysipainoiselle kehittämiselle, minkä takia sovellettavaa lainsäädäntöä olisi yksinkertaistettava ja selkeytettävä säännösten johdonmukaistamiseksi.

54. ehdottaa, että perustetaan mahdollisimman pian keskitetty yhteyspiste vesiviljelylupia varten, jotta voidaan nopeuttaa lupamenettelyä ja helpottaa toimijoiden viestintää eri tasojen erilaisten viranomaisten kanssa. Komitea suosittelee lisäksi lupien myöntämistä koskevien, paikallisviranomaisille suunnattujen koulutusmoduulien käyttöönottoa, jotta EU:n määräyksiä voidaan soveltaa nopeammin.

55. toteaa, että vesiviljelyn kilpailukyvyyn ja kestävyiden vahvistamisen kannalta on ratkaisevan tärkeää noudattaa eläinsuojelu-, terveys- ja ilmastonuojelunormeja ja tiedottaa niistä kuluttajille pakkausmerkinnöissä asianmukaisesti ja riittävästi.

56. huomauttaa, että komitea on jo aiemmissa lausunnoissa ehdottanut eurooppalaista ympäristömerkkiä. Komitea toistaa tämän ehdotuksen ja korostaa jälleen, että ympäristömerkki ja tehokas sertifiointijärjestelmä edistäisivät huomattavasti EU:n vesiviljelytuotteiden arvon nostamista ja kulutuksen lisäämistä. Komitea katsoo, että pakollinen selkeä maininta kasvatusmenetelmästä, pyyntimenetelmästä ja työoloista auttaisi tuottajia tuomaan esiin menetelmiinsä tehdyt parannukset ja kuluttajia tekemään tietoon perustuvia päätöksiä. Komitea korostaa, että tällaisen ympäristömerkin myöntämisperusteiden tulisi olla nykyisiä oikeudellisia vaatimuksia tiukempia. Kyseinen merkki voitaisiin ottaa käyttöön myös kalastuksessa, joka toteutetaan säilyttämistä ja hoitoa koskevan lainsäädännön mukaisesti, ja se voisi toimia laillisen ja meriympäristön huomioon ottavan toiminnan sekä luonnonvarojen kestävä käytön tunnusmerkkinä.

57. vaatii, että tuleva hiilirajamekanismi kattaa myös kalastus- ja vesiviljelytuotteet, jotta voidaan taata tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla myytävälle eri tuotteille, sanotun vaikuttamatta mahdollisiin poikkeustoimenpiteisiin, jotka liittyvät nimenomaisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa tarkoitettuihin syrjäisimpiin alueisiin. Komitea kehottaa Euroopan komissiota ehdottamaan lainsäädäntöä, jolla estetään sellaisten tuotteiden tuonti, joihin liittyy ihmisoikeusloukkauksia, ja ottamaan käyttöön tehokkaampia sääntöjä sen varmistamiseksi, että EU:n markkinoille tuleva kala täyttää eurooppalaista tasoa vastaavat normit. Näin varmistetaan eurooppalaisten kuluttajien suojeleminen ja ulotetaan ympäristönsuojelu ja valtamerten ja merten kestäväpohjainen hallinnointi EU:n ulkopuolisiin maihin. EU:n ja kansallisvaltioiden tasolla tukea on annettava ensisijaisesti paikallisille tuottajille ja lyhyille toimitusketjuille. Vain näin voidaan taata vesiviljelyn, simpukoiden ja äyriäisten pyynnin ja kalastuksen, erityisesti pienimuotoisen rannikkokalastuksen, tehokas kehittäminen tulevaisuudessa.

58. suosittelee vesiviljelyn monipuolistamista ja erityisesti levänkasvatuksen painottamista; levätuotteiden ei tarvitse olla tarkoitettuja ainoastaan ihmisten ja eläinten ravinnoksi vaan niitä voidaan käyttää myös tietyissä teollisuuden tuotantoprosesseissa ja energiantuotannossa, ja levänkasvatus edistää kestävä toiminnan kehittämistä, koska rehuja ei tarvita eikä jätteitä synny. Komitea suosittelee lisäksi hyödyntämään integroitua vesiviljelyjärjestelmiä, joiden avulla alalla voidaan luoda kiertotalouteen pohjautuvia malleja.

Yhteistyö, valmiuksien kehittäminen, tiedottaminen ja kansalaisten osallistaminen

59. muistuttaa, miten tärkeää vesiviljelyn, kalastuksen ja simpukoiden ja äyriäisten pyynnin kaikkien toimijoiden osallistaminen on kestävä sinisen talouden luomisen kannalta. Tieteen, julkisyhteisöjen ja talouden yhteistyö on erityisen tärkeää: tieteellinen näyttö ja vaikuttavat, kohdennetut ja pitkäaikaiset investoinnit taloudessa parantavat työn tehokkuutta ja takaavat taloudellisen kehityksen ja kilpailukyvyyn.

60. huomauttaa, että on välttämätöntä vahvistaa jäsenvaltioissa toimivien viranomaisten valmiuksia ja puuttua meri- ja vesiviljelyalan ammattitaitoisen työvoiman puutteeseen. Tästä syystä Euroopan unionin, jäsenvaltioiden ja alueiden on tehtävä yhteistyötä merialan ammattien tuntemuksen ja vetovoiman lisäämiseksi, työolojen ja uranäkymien parantamiseksi, koulutuksessa olevien nuorten Euroopan laajuisen liikkuvuuden kehittämiseksi ja täydentävien elinikäisten koulutuspolkujen tarjoamiseksi, jotta olemassa oleviin ammatteihin voidaan lisätä meriluottavuus, ja perinteisten merielinkeinojen kehittämiseksi uusiin mahdollisuuksiin tarttumista varten. Erityisesti koulutuksen osalta on tarpeen mukauttaa ja edistää meri- ja kalastusalan koulutusta niin, että se tukisi sukupolvenvaihdoksia kalastuksessa, vesiviljelyssä ja äyriäisten pyynnissä.

61. pitää valitettavana sitä, ettei kansalaisia ole otettu mukaan sinisen talouden kehittämiseen. Kestävien pitkäaikaisten investointien on edistettävä monialaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa merten biodiversiteetin suojelemiseksi ja tarjottava kansalaisille uusia tulonhankintamahdollisuuksia. Tärkeää on myös, että kansalaiset otetaan mukaan strategisten toimenpiteiden toteuttamiseen ja päätöksentekoon perustamalla paikallisia toimintaryhmiä ja toteuttamalla muita erilaisia aloitteita.

62. sitoutuu edistämään ja tukemaan paikallisia osallistavia aloitteita (kuten yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen ryhmiä ja paikallisia kalatalouden toimintaryhmiä), joissa yhdistyvät meriluonnonvarojen uudistaminen ja paikallisten elinkeinojen säilyttäminen sekä kunkin alueen perinteiden ja kulttuuriperinnön vaaliminen ja joissa on kyse mereen liittyvän talouden monipuolistamisesta ja täydentämisestä. Näin olisi annettava tukea ja tunnustusta sellaisten paikallisten kalatalouden toimintaryhmien esimerkille, jotka ovat tuoneet meri- ja kalastusalan osaksi yhteiskuntaa, ja paikallis- ja alueviranomaisille, jotka edistävät sinistä taloutta alueillaan.

63. katsoo, että alueellisella, kansallisella ja unionin tasolla on kiinnitettävä enemmän huomiota tiedotuskampanjoihin, joiden avulla yhtäältä parannetaan kuluttajien ymmärrystä vesiviljely-, kalastus- sekä simpukka- ja äyriäistuotteista, niiden hyödyistä ja siitä, miten ne edistävät huoltovarmuutta, elintarviketurvaa ja työpaikkojen luomista, sekä vesiviljelyn, kalastuksen ja simpukoiden ja äyriäisten pyynnin pitkäaikaisista ympäristöhyödyistä ja toisaalta levitetään tieteellistä tietämystä vesiviljelyn yhteensopivuudesta meriympäristön ja sen säilyttämisen kanssa.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen: vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten”

(2022/C 97/09)

Esittelijä:	Jeannette BALJEU (NL, Renew Europe), Etelä-Hollandin lääninvaltuuston johtokunnan jäsen
Viiteasiakirja:	COM(2021) 350 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti Euroopan komission ehdottamaan teollisuusstrategian päivittämiseen. AK kehottaa kuitenkin komissiota nivomaan päivityksen tiiviimmin Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja vuoteen 2050 tähtäävään ilmastoneutraaliustavoitteeseen niin, että se asettaa konkreettisia lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteita, joihin EU:n teollisuuden olisi kyseisen yleistavoitteen saavuttamisen edistämiseksi päästävä. Komitea korostaa, että tässä lausunnossa on tarpeen käsitellä eräitä näkökohtia paikallis- ja aluehallintojen näkökulmasta.
2. pitää myönteisenä keskittymistä teollisiin ekosysteemeihin ja teknologiseen johtoasemaan ja korostaa paikkalähtöisyyden vahvistamisen merkitystä: Euroopan teolliset ekosysteemit koostuvat toisiinsa liittyvistä alueellisista innovaatio-ekosysteemeistä ja dynaamisista älykkään erikoistumisen strategioista, jotka perustuvat alhaalta ylöspäin suuntautuvaan lähestymistapaan ja joilla pyritään edistämään alueellista innovointia sekä kasvua ja vaurautta auttamalla alueita keskittymään vahvuuksiinsa ja antamalla niille mahdollisuus siihen. Älykkään erikoistumisen foorumit ja kumppanuudet mahdollistavat jo nyt paikkasidonnaisen yhteistyön näiden alueellisten innovaatiojärjestelmien välillä. Ne edistävät kestävää kasvua ja elpymistä Euroopassa uuden ja vahvistetun strategisen arvoketjun yhteistyön avulla. Se auttaa Eurooppaa saavuttamaan strategisen riippumattomuuden, niin että alueet ja kunnat voivat vihdoin ottaa vastuun teollisuutensa vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä.
3. suhtautuu tältä osin myönteisesti erityisesti teollisuusfoorumiin, jossa alueiden komitea on aktiivisesti osallisena.
4. korostaa, että EU tarvitsee osallistavan teollisuusstrategian, joka luo arvoa kaikille Euroopan alueille ja jossa otetaan huomioon kaikkien alueiden, kuten syrjäisimpien alueiden, erityistilanne. Se tarvitsee myös koko aluettaan palvelevan tuotantoputken teollisuusinnovaatioille. Lisäksi teollisuusstrategia olisi mukautettava jäsenvaltioiden nykyisiin tarpeisiin paikallisten ja alueellisten kehitystarpeiden perusteella. Tämä edellyttää panostamista turvallisuuden, häiriönsietokyvyn ja riippumattomuuden lisäämiseen toimitusketjuja monipuolistamalla.
5. tunnustaa kasvavan huolen siitä, että pandemiasta toipuminen on epätasaista Euroopan eri alueilla. EU:n on tehostettava pyrkimyksiään näiden erojen poistamiseksi tukemalla (myös maaseutualueiden ja heikommin kehittyneiden alueiden) yrityksiä ja teollisuuden digitalisaatiota ja kestävyden parantamista sekä luomalla digitaaliaikaan soveltuva sääntelykehys. Tätä varten on sovellettava teollisuusekosysteemien lisäksi myös alueellisiin ekosysteemeihin pohjautuvia lähestymistapoja, joissa otetaan huomioon EU:n alueellinen monimuotoisuus.
6. tähdentää, että 55-valmiuspaketin täytäntöönpano aiheuttaa teollisuudelle haasteita ja että paikallis- ja alueviranomaiset olisi otettava mukaan keskusteluihin siitä, miten voidaan varmistaa, että uusiutuviin energiamuotoihin tukeutuvaan liikenteeseen liittyvien infrastruktuuriehdotusten, autonomisen ajamisen ja mahdollisten uudelleen koulutustoimien toteuttaminen onnistuu.
7. korostaa tarvetta vahvistaa alueellista ekosysteemilähtöistä lähestymistapaa, jotta paikallis- ja aluetason keskeiset toimijat, kuten hallitukset, klusterit ja klusteriorganisaatiot, työmarkkinaosapuolet sekä tietoinstituutit (mukaan lukien ammattikorkeakoulut, joilla on vahva yhteys pk-yrityksiin), saadaan tehokkaasti mukaan. Tämä on avain teollisuuden kilpailukyvyn parantamiseen monilla teollisuudenaloilla ja avoimen innovoinnin edistämiseen. Lisäksi AK kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota kahdensiväliseen klusteriyhteistyöhön, uudenlaisten julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien luomiseen näiden sektorien välisen yhteistyön syventämiseksi sekä yhteisötalouden klustereiden kehittämiseen.

8. suhtautuu myönteisesti ilmoitettuun teollisuuden suuntausten ja kilpailukyvyn seurantaan, sillä Euroopan on analysoitava ja käsiteltävä strategisia teknologisia ja teollisia riippuvuuksia yhdessä.

9. korostaa tarvetta paremmille innovaatiomittareille, koska tällä hetkellä ne keskittyvät tutkimus- ja kehittämisinvestointeihin (ja panoksiin) ja patenteihin (jotka osoittavat osittain innovaatioiden käyttöönottoa). Talouden uudistumisesta ja siihen liittyvistä tiedoista puuttuu selkeä näkemys. Ensimmäinen askel olisi seurata, millaisia tutkimus- ja innovaatioinvestointeja on tehty. Seuranta olisi keskitettävä erityisesti investointeihin, jotka liittyvät teknologiavalmiuksiin, teknologiainfrastruktuureihin ja kilpailukykyyn, kun on kyse vihreästä ja digitaalisesta siirtymisestä kohti tulevaisuuden markkinoita.

Sisämarkkinoiden häiriönsietokyvyn vahvistaminen

10. kannattaa hyvin toimivien sisämarkkinoiden toteuttamista ja jatkuvia pyrkimyksiä puuttua rajoituksiin ja esteisiin. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota eritoten raja-alueiden tilanteisiin ja erityistarpeisiin, etenkin kun on kyse rajatylittävien palvelujen tarjonnasta ja rajatylöntekijöiden liikkumisvapaudesta.

11. pitää myönteisenä komission aikomusta julkaista vuosittain sisämarkkinoita koskevia strategiaraportteja ja toimintasuunnitelmia. AK korostaa, että on tärkeää tuoda esiin arvoketjujen riippuvuudet, ennen kuin otetaan käyttöön toimenpiteitä ja rajoituksia sisämarkkinoiden suojelemiseksi.

12. toteaa, että sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvontaryhmä (SMET) voi olla keskeinen ”väylä” strategiseen riippumattomuuteen. AK haluaa kuitenkin myös korostaa, että menestyksekkäässä teollisuusstrategiassa olisi otettava huomioon myös alueellisten ekosysteemien monimuotoisuus ja se, että strategiseen riippumattomuuteen johtavat väylät kehittyvät eri tavoin eri ekosysteemeissä.

13. katsoo, että hyvin toimivat sisämarkkinat ovat ratkaisevan tärkeitä covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen kannalta. On erittäin tärkeää estää yksittäisiä jäsenvaltioita asettamasta vientirajoituksia ja huolehtia siitä, ettei rajoja suljeta EU:ssa enää uudestaan samaan tapaan kuin covid-19-kriisin alussa. EU:n teollisuusalan on noudatettava EU:n sääntelyä samalla kun sen on kestettävä kilpailua EU:n ulkopuolisista maista, joissa yrityksiin sovelletaan osittain toisenlaista sääntelyä. Komitea korostaa, että kolmansien maiden kanssa tehtävissä kauppasopimuksissa on tärkeää ottaa käyttöön teollisuuteen kohdistettujen vaatimusten vastavuoroisuus, jotta Euroopan teollisuudelle voidaan varmistaa oikeudenmukaiset kilpailuedellytykset kansainvälisillä markkinoilla. Sisämarkkinoiden loppuunsaattaminen, myös palvelujen osalta, käy alati kiireellisemmäksi.

14. korostaa, että sisämarkkinoiden olisi myös monipuolistuttava kumppanien, tuotteiden ja palvelujen osalta, jotta EU kykenisi itse tarjoamaan kansalaisilleen välttämättömiä palveluita ja tuotteita. Näin myös parannetaan sisämarkkinoiden häiriönsietokykyä. Covid-19-kriisi on osoittanut, että tuotannon lisääminen Euroopassa ja sen myötä riippumattomuus ulkomaisista markkinoista on erittäin tärkeää erityisesti lääkinnällisten laitteiden alalla.

15. katsoo, että kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla tarvitaan huolellisesti suunniteltuja valtiontukisääntöjä, ja korostaa reilun kilpailun merkitystä EU:ssa, jotta estetään yritysten uudelleensijoittaminen EU:ssa valtiontuen avulla. AK katsoo, että Euroopan yhteistä etua koskevat tärkeät hankkeet (IPCEI) voivat olla erinomainen väline arvoketjuissa, joissa markkinat eivät yksin pysty tuottamaan läpimurtoinnovaatioita. IPCEI:t antavat lisätukea uusien joustavien julkisen ja yksityisen sektorin välisten kumppanuuksien muodostamiseen. Tässä yhteydessä AK korostaa jäsenvaltioiden, pk-yritysten sekä paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen merkitystä.

16. pitää erittäin tärkeänä tarkastella, mitä etuja saataisiin ehdottamalla lainsäädäntöä, jolla säänneltäisiin keskeisiä liike-elämän palveluja yhdenmukaistettujen standardien tuella, koska vihreä ja digitaalinen siirtymä edellyttää myös uusia liiketoimintamalleja ja siirtymistä omistetuista tuotteista toimitettuihin palveluihin.

17. on kiinnostunut asetusehdotuksesta, jolla puututtaisiin ulkomaisten tukien vääristäviin vaikutuksiin ja varmistettaisiin, että vääristäviä tukia – joita kolmansien maiden hallitukset myöntävät yrityksille, jotka haluavat ostaa EU:ssa toimivan yrityksen tai tehdä julkisia hankintoja – valvotaan ja että niihin puututaan asianmukaisesti.

18. korostaa, että on tärkeää tutkia keinoja, joilla voidaan puuttua klustereihin kohdistuviin vääristymiin, jotka johtuvat siitä, että valtion tukemat sijoittajat ostavat (pörssinoteeraamattomia) innovatiivisia yrityksiä, jotka ovat olennaisia kyseisille klustereille.

19. kannustaa Euroopan komissiota hyödyntämään vastavuoroisuuden periaatetta kauppasopimuksissa. Julkisia hankintoja koskevaan GPA-sopimukseen sitoutumattomien maiden yritykset eivät saa osallistua eurooppalaisiin julkisiin hankintoihin.

20. katsoo, että näiden klustereiden ympärille on tarpeellista ja hyödyllistä muodostaa alueiden välistä yhteistyötä.
21. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on tärkeä rooli laajamittaisen teollisen yhteistyön luomisessa eurooppalaisten arvoketjujen vahvistamiseen tähtäävien klustereiden välille.
22. korostaa suunnitteilla olevaa paikallis- ja alueviranomaisten roolia sisämarkkinoiden hallinnoinnissa ja yleisessä täytäntöönpanossa, sillä niiden osallistuminen on keskeisen tärkeää sisämarkkinasääntöjen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.
23. vastustaa eurooppalaisten klustereiden välistä epäreilua kilpailua jäsenvaltioiden tai paikallis- ja alueviranomaisten myöntämän valtiontuen avulla. Komitea kehottaa myös minimoimaan erot paikallis- ja alueviranomaisten tarjoamien valtiontukien määrässä luomalla tasapuoliset toimintaedellytykset alueellisia tukia koskevissa suuntaviivoissa.
24. suhtautuu myönteisesti siihen, että standardien katsotaan olevan yksi strategian täytäntöönpanon keskeisistä välineistä, mutta korostaa, että kaikkien sidosryhmien olisi osallistuttava näiden välineiden kehittämiseen liittyvään kuulemiseen.
25. korostaa reilun kilpailun merkitystä EU:ssa, jotta estetään yritysten uudelleensijoittaminen EU:ssa valtiontuen avulla. Reilu kilpailu edellyttää erityisesti sitä, että yritykset saavat tarjota tuotteitaan kaikkialla Euroopan markkinoilla vain, jos ne noudattavat voimassa olevia ympäristö- ja turvallisuusnormeja.

Pk-yritysten ulottuvuuden vahvistaminen teollisuusstrategiassa

26. pitää myönteisenä eurooppalaisia pk-yrityksiä koskevaa komission vuosikertomusta 2020/2021 ja on samaa mieltä siitä, että vaadittavien taitojen ja rahoituksen saamisen mahdollisuuksien puute ovat suurimpia esteitä pk-yritysten toiminnan digitalisoimisessa.
27. suhtautuu myönteisesti Euroopan pk-yritysten aseman tunnustamiseen sekä komission aikomukseen auttaa niitä laajentumisessa ja pätevän työvoiman houkuttelemisessa. Tämä puolestaan edellyttää yritysystävällistä ympäristöä ja tarvittavia investointeja työntekijöiden osaamiseen ja koulutukseen (esim. sisäinen tieto- ja viestintäteknikkaosaaminen ja/tai johtamistaito) sekä kunnollisiin työoloihin. AK kehottaa käyttämään InvestEU-ohjelman rahoitusvälineitä pk-yritysten tukemiseen, jotta ne voivat laatia digitaalisen strategian tai toimintasuunnitelman, joka käsittelee pk-yrityksiin kohdistuvia vakavaraisuuteen liittyviä riskejä.
28. toteaa, että pk-yritysten digitaalisuus voi vaihdella suuresti jäsenvaltioissa ja niiden välillä sekä paikallisesti ja alueellisesti. Jotta kyseisen digitaalisen kuilun umpeen kurominen onnistuisi, pk-yrityksille myönnettävän tuen olisi oltava mukautettavissa, hyvin suunniteltua ja kohdennettua niiden erityistarpeisiin paikallisen ja alueellisen kestävän kehityksen pohjalta ja maaseudun ja heikommin kehittyneiden alueiden yrityksille tulee antaa erityistukea.
29. korostaa tarvetta investoida testaus- ja validointi-infrastruktuureihin, kuten teollisuus 4.0 -testikeskuksiin, pilottitehtaisiin ja digitaalisiin innovaatiokeskittymiin. Tämä voi auttaa yrityksiä ja erityisesti pk-yrityksiä muovaamaan innovaatioista markkinavalmiita tuotteita nopeammin.
30. ehdottaa Euroopan alueiden komitean ja Euroopan komission välisen yhteistyön lisäämistä erityisesti käyttämällä hyväksi Euroopan yrittäjyysalueiden verkostoa yrittäjyyden ja teollisen siirtymän tukemiseksi paikallisella ja alueellisella tasolla. Toinen painopiste voisi olla sääntelyn ja EU:n politiikan täytäntöönpanon parantaminen osana Fit4Future-foorumia. Tavoitteena olisi parantaa liiketoiminnalle suotuisaa ympäristöä samalla kun yrityksiä valmistellaan tulevien haasteiden kohtaamiseen.
31. suhtautuu myönteisesti siihen, että nimetään kestävän kehityksen neuvonantajia, jotka voivat antaa pk-yrityksille asiaa koskevaa erityistä neuvontaa.

32. suhtautuu myönteisesti sen tarkastelemiseen, mitä etuja saataisiin ehdottamalla lainsäädäntöä, jolla säänneltäisiin keskeisiä liike-elämän palveluja yhdenmukaistettujen standardien tuella. AK odottaa kiinnostuneena etenkin ilmoitettuja palvelustandardeja ja korostaa, että ne voisivat auttaa voittamaan rajatylittävien palvelujen tarjoamisen vaikeudet. Riittämättömät ilmoitukset (kuten tiedonantoon liitettyssä vuotuisessa sisämarkkinoita koskevassa raportissa mainitaan) ja oikeudellinen epävarmuus, joka johtuu yhteisöjen tuomioistuimen vuonna 2018 antamasta raja-alueiden suunnittelua koskevasta tuomiosta, vaikuttavat paikallis- ja alueviranomaisiin.

33. pitää valitettavana, että tavoite 3 prosentin BKT-osuuden käyttämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovointi-investointeihin on vielä kaukana. Vaikka jotkin jäsenvaltiot saavuttavatkin tämän tason, toiset jäävät alle 1 prosenttiin. Nämä erot haittaavat EU:n valmiuksia toimia yhtenä kokonaisuutena maailmanlaajuisesti ja pitävät EU:n Yhdysvaltojen, Japanin ja Kiinan takana.

34. katsoo, että eurooppalaisen tutkimusalueen tulevan täytäntöönpanon yhteydessä on mahdollista luoda lisää synergioita kaikilla hallinnon tasoilla teollisuuden siirtymän tukemiseksi lisäämällä tutkimusinvestointeja ja paikkalähtöisiä innovaatiopolitiikkoja.

35. toteaa digitalisaation ja vihreän siirtymän edellyttävän, että teollisuus ja sen työntekijät sopeutuvat ja siirtyvät uuteen todellisuuteen. Komitea pyytää siksi komissiota sisällyttämään Euroopan osaamisohjelmaan paikkalähtöisen lähestymistavan aloilla, joihin nämä siirtymät vaikuttavat. Tähän sisältyy kannustimien suunnittelu työvoiman tuottavuuden lisäämiseksi tätä tukevan teknologian avulla (kuten laajennettu todellisuus, virtuaalitodellisuus) ja työvoiman täydennyskoulutusta aloilla, joihin teknologiset muutokset vaikuttavat voimakkaasti, kuten autoteollisuudessa.

Alueellisen ulottuvuuden lisääminen teollisiin ekosysteemeihin

36. suhtautuu myönteisesti Euroopan 14 teollisen ekosysteemin tarpeiden räätälöityyn arviointiin, jossa tuodaan esiin investointivajeita ja vaihtoehtoja poliittiselle tuelle, sekä terästeollisuuden hiilestä irtautumista koskevaan haasteeseen liittyvään tapaustutkimukseen⁽¹⁾. Komitea ehdottaa, että tätä täydennetään työmarkkinoiden kehitystä ja sen mukaisia osaamistarpeita koskevalla arvioinnilla.

37. toistaa kehotuksensa vahvistaa päivitetyn teollisuusstrategian paikkalähtöisyyttä, jotta alueet ja kunnat voivat ottaa kansalaisia ja ekosysteemejä lähimpänä olevina hallintotahoina teollisuuden sekä vihreän että digitaalisen siirtymän omaksi asiakseen, ottaen myös huomioon, että työntekijät tarvitsevat siirtymästä johtuvan mahdollisen syrjäytymisvaaran takia jatko- ja täydennyskoulutusta⁽²⁾. Paikkalähtöinen politiikka on elintärkeää etenkin elpymisvaiheessa, sillä teollisuus ja aluekehitys ovat tiukasti kytköksissä toisiinsa.

38. toistaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla on merkittävää toimivaltaa teollisuuden kehitykseen vaikuttavilla aloilla. Ne voivat ottaa käyttöön monenlaisia välineitä sellaisen kokonaisvaltaisen ja kunnianhimoisen EU:n teollisuusstrategian täytäntöönpanon mahdollistamiseksi, jonka avulla pyritään takaamaan talouden sopeutumiskyky rakennemuutoksen leimaamana aikana. AK pyytää komissiota kutsumaan paikallis- ja aluetason mukaan EU:n uuden teollisuusstrategian tulevaan suunnitteluun⁽³⁾.

39. tähdentää, että teollisuuden muutoksissa tarvitaan vahvaa sosiaalista pilaria, jotta rakennemuutoksen sosiaalisiin seurauksiin voidaan reagoida asianmukaisesti ja pandemiasta erityisen pahoin kärsineillä alueilla on mahdollisuus toipua taloudellisesti ja sosiaalisesti.

40. korostaa, että alueellista ulottuvuutta voidaan parhaiten vahvistaa käyttämällä alueellisia älykkään erikoistumisen strategioita alueiden välisen yhteistyön pohjana, ja suhtautuu myönteisesti ajatukseen älykkään erikoistumisen käsitteen kehittämisestä lisäämällä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet neljänneksi osatekijäksi.

(1) AK:n lausunto aiheesta <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2016-01726-00-01-ac-tra-en.docx/content> (COR-2016-01726-00-01).

(2) AK:n lausunto aiheesta <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2020-01374-00-00-ac-tra-en.docx/content>, kohta 4.

(3) AK:n lausunto aiheesta <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2020-01374-00-00-ac-tra-en.docx/content>, kohta 6.

41. katsoo, että alueiden välisessä yhteistyössä ja uudessa I3-rahoitusvälineessä on paljon potentiaalia myös yhdistää alueita, joilla on suurimmat vihreään siirtymään ja digitalisaatioon liittyvät haasteet, muihin alueisiin ja siten edistää alueiden välisiä arvoketjuja ja koheesiota. Tämän rahoitusvälineen ja mahdollisten lisävälineiden käytön lisääminen voi tukea alueiden välistä yhteistyötä, joka vahvistaa eurooppalaisia arvoketjuja. Euroopan laajuiset verkostot, kuten Vanguard-aloite, voivat tukea tätä prosessia. AK katsoo, että on erittäin tärkeää käyttää älykkään erikoistumisen strategioita teollisuuden nykyaikaistamisen sekä avoimen innovoinnin kehyksenä ja välineenä. AK korostaa, että älykästä erikoistumista koskevat kansalliset ja alueelliset tutkimus- ja innovaatiostrategiat on mukautettava siirtymäväylien kehittämiseen, koska älykkään erikoistumisen strategioilla pyritään myös tukemaan vihreän ja digitaalisen siirtymän nopeuttamista.

42. painottaa, että on tärkeää koordinoida komission eri yksiköiden tekemiä lukuisia uusia aloitteita, jotka tukevat teollista muutosta. Kestävyydelle 55-valmiuspaketissa asetetut tavoitteet ovat kunnianhimoisia, ja teollisuuden on tuettava niitä konkreettisin toimin ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä. AK ehdottaa, että aletaan käydä Euroopan komission johdolla strategista vuoropuhelua teollisten ekosysteemien ja alueellisten innovaatioekosysteemien yhdistämisestä. Tavoitteena olisi edistää monitasoista hallintoa ja parantaa koordinoitua. Keskeistä olisi integroida EU-tason aloitteet kaikilla hallinnon tasoilla.

Riippuvuuksiin puuttuminen: avoin strateginen riippumattomuus käytännössä

43. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission pyrkimykseen jatkaa EU:n strategisten riippuvuuksien ja valmiuksien analysointia tarkistamalla perusteellisesti useita teknologisia ja teollisia strategisia aloja. AK suhtautuu myönteisesti toimiin, joilla pyritään määrittämään toimenpiteitä, jotka vahvistavat EU:n asemaa globaaleissa arvoketjuissa. Se panee myös merkille, että ”luonnolliset ekosysteemit” leviävät useille sektoreille erityisesti alueellisesti ja ovat osa verkostoa. Alueiden väliset tuotanto- ja arvoketjut muodostavat myös eurooppalaisia ”liukuhihnoja”, jotka tarvitsevat Euroopan komission tukea.

44. suhtautuu myönteisesti siihen, että strategiseen riippumattomuuteen on kiinnitetty lisähuomiota, mutta korostaa Espanjan ja Alankomaiden laatiman epävirallisen asiakirjan tavoittoa, että strateginen riippumattomuus ei merkitse eristäytymistä tai taloudellista protektionismia. Sen sijaan se merkitsee sitä, että järkevillä ja räätälöidyillä toimilla, jotka liittyvät epäsymmetrisiin riippuvuuksiin, luodaan parempaa selviytymiskykyä ja keskinäistä riippuvuutta. AK korostaa, että Euroopan on tehostettava toimiaan eräissä strategisissa arvoketjuissa tuontivirtojen avaamiseksi ja helpottamiseksi.

45. kannattaa erityisesti sellaisten strategisten riippuvuuksien uudelleentarkastelua, jotka vaikuttavat nimenomaan pk-yrityksiin. Lisäksi AK kannattaa tehostettuja toimia, joilla autetaan pk-yrityksiä puuttumaan häiriöihin ja haavoittuvuuksiin tai monipuolistumaan luomalla yhteyksiä uusiin paikallisiin ja rajatylittäviin kumppaneihin.

46. on innoissaan sellaisen oppaan tai välineen kehittämisestä, joka auttaa strategisten riippuvuuksien yksilöinnissä ja niihin puuttumisessa julkisten hankintojen kautta.

Vihreän ja digitaalisen siirtymän vauhdittaminen

47. korostaa vihreää ja digitaalista siirtymää nopeuttavien uusien liiketoimintamallien merkitystä ja näin ollen SOLVIT-verkon kaltaisten järjestelmien merkitystä. Ne auttavat yrityksiä tarjoamalla käytännöllisiä ratkaisuja rajat ylittävään kauppaan ja helpottamalla rahoituksen saantia.

48. kehottaa Euroopan komissiota laatimaan mekanismin, jonka avulla arvioidaan ja ehkäistään yritysostoja aloilla, jotka ovat keskeisen tai strategisen tärkeitä Euroopan taloudelle. Tässä yhteydessä tulee kiinnittää erityishuomiota pienempiin, usein listaamattomiin yrityksiin, jotka ovat oleellisia alueellisissa innovaatio- ja yrittäjyysekosysteemeissä.

49. kehottaa alueita ja kuntia jatkamaan teollisuusliittoutumien tukemista strategisilla aloilla. Tuen pitäisi koskea esimerkiksi startup-yrityksiä ja pk-yrityksiä sekä ehdotettujen uusien teollisuusliittoutumien perustamista. Näitä liittoutumia perustettaisiin kantorakettien, päästöttömien lentokoneiden, pilviteknologian ja prosessorien sekä puolijohteiden aloille. AK kiinnittää huomiota liittoutumien kahteen menestystekijään: 1) hallintotapa ja tarve saada kaikki sidosryhmät sitoutumaan sekä erityisesti 2) valtio-, alue- ja paikallistason hallinnon myötävaikutus, jotta liittoutumat saadaan toimimaan.

50. pitää myönteisenä, että komissio on yhdessä teollisuuden, viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien kanssa luonut siirtymäväyliä eri ekosysteemejä varten alkaen matkailualasta ja energiavaltaisesta teollisuudesta, jotta saataisiin parempi käsitys tärkeimpien ekosysteemien vihreän ja digitaalisen siirtymän tueksi tarvittavien toimenpiteiden laajuudesta, kustannuksista ja edellytyksistä. Tältä pohjalta on tarkoitus saada aikaan toimintasuunnitelma kestävän kilpailukyvyen edistämiseksi.

51. korostaa jälleen kiertotalouteen siirtymisen merkitystä kestäväälle ja kilpailukykyiselle teollisuudelle. Kiertotalous on olennaisen tärkeä ilmastotavoitteiden ja kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi, ja se myös auttaa teollisuutta kilpailemaan maailmanlaajuisesti ja voisi olla strategisen riippumattomuuden tärkeä osatekijä. Epäsymmetrisiä riippuvuuksia voidaan rajoittaa ja autonomiaa vahvistaa niukkojen (ja strategisten) raaka-aineiden ja tuotteiden kiertokäytön ja säästävän käytön keinoin (*). Kiertotalous antaa sysäyksen maantieteellisesti lyhyemmille toimitusketjuille ja vaikuttaa lähes kaikentyyppisiin klustereihin ja teollisuuteen, joten teollisten ekosysteemien paikkasidonnaisuus ja alueellinen ulottuvuus on olennainen osa menestyksekkästä strategiseen autonomiaan tähtäävää teollisuusstrategiaa. Koska monet pk-yritykset eivät ole perinteisten talous- ja liiketoimintamallien muuttamispyrkimyksistä huolimatta vielä valmiita tähän siirtymään, komissio voi auttaa kiertotalouden vauhdittamisessa. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi yhdistämällä jätemarkkinat ja tukemalla useimpien sellaisten pk-yritysten liiketoiminnan muuttamista, jotka eivät ole innovoinnin edelläkävijöitä.

52. korostaa tarvetta keskittyä sektoreihin ja aloihin, joilla voidaan eniten edistää ilmastotavoitteiden saavuttamista. Tämä koskisi erityisesti energiaintensiivistä teollisuutta ja suuria teollisuusklustereita sekä niitä tuotantoketjuja, joihin ne kuuluvat. Keskittyminen tuotantoketjuihin hyödyttää myös teollisuuden pk-yrityksiä, koska ne kuuluvat usein suurten yritysten tuotantoketjuihin. Tämä maksimoi vaikutukset ilmastotavoitteisiin. Teollisuus on alueellisten työmarkkinoiden erittäin tärkeä perusta teollisuusalueilla. Tämä tarkoittaa, että teollisuuden siirtyminen kestävään liiketoimintamalliin on ratkaisevan tärkeää myös työllisyyden ja osallistavan vihreän ja digitaalisen siirtymän kannalta.

53. korostaa, että uudessa teollisuusmallissa on ehdottomasti etsittävä ratkaisuja työpaikkojen suojelemiseksi erityisesti niillä aloilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa voimakkaasti. Tällainen on esimerkiksi autoteollisuus, joka on yksi Euroopan talouden pääasiallisista vetureista. Jotta työpaikat eivät vaarantuisi, autoteollisuuden tuotteilta vaadittava ekologinen siirtymä on tehtävä joustavasti ja riittävän ajan kuluessa teknologianeutraaliutta kunnioittaen ja niin, että annetaan EU:n taloudellista tukea kohdealueille mukautusten tekemiseksi tehtaissa, toimitusyrityksissä ja tuotantolaitoksissa. On myös taattava nykyisten tuotantolaitosten kilpailukyky ja valmiudet mukauttaa työpaikkoja.

54. korostaa, että luotettavien ja kohtuuhintaisten sähköenergian lähteiden saatavuus on ratkaisevan tärkeää Euroopan teollisuuden kilpailukyvyen kannalta. Se edellyttää täysin uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotantokapasiteetin rakentamista. Energialähteiden taloudellisuutta arvioitaessa on aina otettava huomioon kokonaiskustannukset eli energian tasoitettut kokonaistuotantokustannukset, jotka kattavat energiantuotannon koko elinkaaren, järjestelmäkustannukset ja ulkoiset kustannukset.

55. vaatii laajaa ja osallistavaa käsitystä talouskasvusta, myös sukupuolen, rodun, sosiaalisen sukupuolen, kielen, uskonnon, poliittisen katsomuksen sekä henkilökohtaisten ja sosiaalisten olosuhteiden osalta, sillä tarvitsemme kaikki kyvyt, joita Eurooppa tarjoaa. Komitea korostaa, että naiset ovat edelleen selvästi aliedustettuina yritysten johtotehtävissä, ja kehottaa yrityksiä ottamaan sukupuolten tasapuolisen edustuksen kaikilla johtotasoilla kiinteäksi osaksi keskeisiä toimintaperiaatteitaan. Yritykset, joissa on töissä monenlaisia ihmisiä, menestyvät paremmin kuin yritykset, jotka eivät edusta yhteiskuntaa (jossa ne toimivat).

56. toteaa, että Euroopan unionin valtiontukikehystä on tarkistettava perusteellisesti, jotta voidaan määrittää, millä tavoin energiavaltaisen ja ulkomaankaupasta riippuvaisen perusteellisuuden asteittaista siirtymistä vähähiilisempiin tai hiilineutraaleihin menetelmiin voidaan tukea nykyistä paremmin. Lisäksi EU:n ja jäsenvaltioiden tukiohjelmiin on osoitettava riittävästi resursseja ja niitä on pystyttävä yhdistelemään.

57. korostaa tarvetta löytää tasapaino vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämien muutosten dynaamisuuden ja sääntelykehityksen ennustettavuuden välillä (erityisesti pk-yrityksille ja työntekijöille). AK korostaa myös, että osallistava siirtymä edellyttää alueellisessa mittakaavassa ja eri aloilla varojen osoittamista työvoiman (uudelleen)kouluttamiseen ja taitojen kartuttamiseen. Näin vältettäisiin työntekijöiden "lukittuminen" niille aloille, joilla he työskentelevät, ja myös tarve muuttaa muualle työn perässä.

(*) AK:n lausunto kriittisiä raaka-aineita koskevasta toimintasuunnitelmasta (CDR-2021-04292-00-01).

58. toteaa, että tämä tarkoittaa myös sitä, että vihreää ja digitaalista siirtymää on tuettava siirtymällä talouteen, jossa otetaan huomioon ikääntyvä väestö ja innovaatiot, joita tarvitaan, että kaikki kansalaiset pysyvät vihreän ja digitaalisen siirtymän mukana.

59. suhtautuu myönteisesti indikaattoreiden kehittämiseen ja korostaa, että nopeammista siirtymistä seuraa pitkällä aikavälillä kilpailukykyä, muutosjoustavuus mukaan luettuna. Tästä syystä indikaattorien olisi yleisen kilpailukyvyn sijaan mitattava kaksoisiirtymän nopeutta ja kompastuskiviä.

60. muistuttaa Euroopan komissiolle, että paikallis- ja alueviranomaisilla ja aluekehitysvirastoilla voi olla merkittävä rooli rinnakkaisten siirtymien nopeuttamisessa digitaalisia ja ympäristömyönteisiä pk-yrityksiä tukemalla. Komitea kehottaa komissiota omaksumaan "ajatellaan pienesti, toimitaan alueellisesti" -periaatteen.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kilpailupolitiikkaa koskeva Euroopan komission kertomus 2020”

(2022/C 97/10)

Esittelijä: Tadeusz TRUSKOLASKI (PL, EA), Białystokin kaupunginjohtaja
Viiteasiakirja: COM(2021) 373 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. katsoo, että Euroopan sisämarkkinat on yksi Euroopan unionin (EU) suurimmista saavutuksista ja että EU:n kilpailupolitiikalla pyritään ylläpitämään avointa markkinataloutta, jossa vallitsee vapaa, oikeudenmukainen ja tehokas kilpailu ja joka suosii resurssien tehokasta kohdentamista ja edistää innovointia.
2. arvostaa Euroopan komission ja Euroopan parlamentin tähän mennessä toteuttamia toimia EU:n selkeän, avoimen ja tehokkaan kilpailupolitiikan luomiseksi.
3. korostaa, että on olennaisen tärkeää sovittaa yhteen EU:n kilpailusäännöt teollisuus-, digitaali-, ympäristö-, ilmasto-, sosiaali- ja kansainvälistä kauppaa koskevan politiikan kanssa, jotta kyetään huolehtimaan tasapuolisista toimintaedellytyksistä kaikilla aloilla ja niin muodoin varmistamaan maailmanlaajuinen kilpailukyky ja edistämään siten pk-yritysten kehitystä.
4. suhtautuu myönteisesti unioniin tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan tarkoitettujen puitteiden perustamisesta annettuun asetukseen (EU) 2019/452 sekä komission valkoiseen kirjaan tasapuolisista toimintaedellytyksistä ulkomaisten tukien suhteen.
5. on yhtä mieltä siitä, että niin nais- kuin miespuolisten kuluttajien mahdollisuudet saada tuotteista ja palveluista kattavat tiedot verkossa ovat rajalliset, koska saatavilla on vain vähän digitaalisia ekosysteemejä ja alustoja, ja niiden käännösvalikoima eri maiden kielille on suppea.
6. panee tyytyväisenä merkille Euroopan komission huomion Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita koskevaan aloitteeseen (IPCEI).
7. huomauttaa, että EU:n kilpailupolitiikan tavoitteissa olisi otettava erityisesti huomioon (myös maaseutualueiden ja vähemmän kehittyneiden alueiden) pk-yritysten tarpeet ja luotava oikeudenmukaiset ja tasapuoliset toimintaedellytykset kaikkien EU:n kansalaisten hyödyksi.
8. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisten kannalta on erityisen tärkeää varmistaa, että EU:n kilpailupolitiikkaa parannetaan, sillä yritysten tasapuolinen kohtelu on keskeistä ja yksi sisämarkkinoiden toiminnan prioriteeteista.

EU:n kilpailukyky ja yritysten saama pandemiatuki

9. katsoo, että covid-19-pandemialla perusteltua tukea on myönnettävä ainoastaan yrityksille, jotka kärsivät pandemian suorista taloudellisista vaikutuksista ja joiden taloudellisesta toiminnasta on sen vuoksi tullut kannattamatonta.
10. huomauttaa, että tehostomien yritysten, jotka eivät sitoudu EU:n ilmastotavoitteisiin, ei pitäisi saada hyödyntää pandemiaan reagoivia väliaikaisia rahoitustoimenpiteitä konkurssin tai merkittävien rakenneuudistusten saneerausten yhteydessä tai vaatia saneerausta, mikäli nämä on käynnistetty jo ennen pandemian puhkeamista.

11. kiinnittää huomiota OECD:n ja G20-maiden osallistavan kehityksen lokakuussa 2021 hyväksymiin maailmanlaajuisen yhteisöverouudistuksen päälinjoihin. Komitea kehottaa komissiota ehdottamaan heti neuvottelujen päätyttyä konkreettisia toimenpiteitä uusien sääntöjen täytäntöönpanemiseksi EU:ssa. AK kehottaa painokkaasti pyrkimään kehittämään edelleen maailmanlaajuisia verolainsäädäntöä, jossa otetaan huomioon kaikenkokoiset yritykset.
12. toteaa, että julkinen tuki olisi suunniteltava ja myönnettävä avoimella ja sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta vastuullisella tavalla.
13. suhtautuu myönteisesti komission jo käyttöön ottamiin rajoituksiin, jotka koskevat muun muassa osinkojen ja bonusten maksamista tai tuettujen yritysten osakkeiden lunastamista.
14. kannustaa luomaan mekanismeja, joilla helpotetaan toimintaa taloudellisten ja muiden kuin taloudellisten kriisien aiheuttaman laskusuhdanteen aikana (kuten covid-19-pandemian tapauksessa), mutta kehottaa vähentämään suoran rahoituksen osuutta, joka häiritsee keinotekoisesti markkinasuhteita.
15. huomauttaa, että muun muassa erilaisten kriisien aiheuttamat toimintaympäristön häiriöt kannustavat yrityksiä järjestämään markkinat uudelleen esimerkiksi tekemällä sopimuksia tuotantomääristä ja/tai tavoittelemaan kannattavuuden lisäämistä. Tämä on kuitenkin EU:n kilpailusääntöjen mukaan kiellettyä ja vie viime kädessä siihen, että kriisin kustannukset säilytetään kuluttajien maksettaviksi.
16. korostaa, että ensisijaisena tavoitteena on myös kriisioloissa varmistaa, että kuluttajat hyötyvät kilpailuun perustuvista markkinoista, kunhan markkinoilla sovelletaan oikeudenmukaisia hintoja ja siellä on tarjolla laaja valikoima korkealaatuisia tuotteita.
17. katsoo, että yritysten tasapuolisten toimintaedellytysten varmistaminen Euroopan sisämarkkinoilla on ratkaisevan tärkeää erityisesti pk-yrityksille, mukaan luettuina innovointi, uusien ympäristöystävällisten teknologioiden kehittäminen ja pysyvien työpaikkojen luominen EU:hun.
18. kehottaa Euroopan komissiota seuraamaan EU:n erilaatuisen rahoituksen käyttöä ja jakamista covid-19-kriisin vastatoimena muun muassa jäsenvaltioiden kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien avulla, joiden on oltava EU:n kilpailu- ja valtiontukisääntöjen mukaisia.
19. odottaa kriisistrategioita koskevia ennakkotoimia. Kilpailupolitiikan suunnittelun on oltava yhtenäistä ja johdonmukaista pitkällä aikavälillä.

Euroopan markkinoiden uudet osa-alueet

20. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotukseen digitaalisia markkinoita koskevaksi säädökseksi ja korostaa, että on kiireellisesti luotava oikeudenmukainen liiketoimintaympäristö portinvartijoista riippuvaisille yrityskäyttäjille vapaan kilpailun varmistamiseksi myös verkossa.
21. kehottaa Euroopan komissiota, jäsenvaltioita ja alueita tehostamaan toimiaan teknologian siirron edistämiseksi, jotta pystytään tukemaan EU:n arvoketjujen luomista ja maksimoimaan käytettävissä olevasta pääomasta saatava hyöty. Muita vähemmän kehittyneille alueille, syrjäisille ja syrjäisimmille alueille ja saarialueille tulisi antaa erityistä tukea.
22. korostaa, että digitalisaatio on erityisen tärkeää pk-yrityksille, koska se mahdollistaa pääsyn laajemmille markkinoille ja eliminoi maantieteellisistä haitoista johtuvat alueelliset ongelmat. EU:n varoja olisi myönnettävä (erityisesti maaseutualueiden ja vähemmän kehittyneiden alueiden) pk-yrityksille niiden toiminnan digitalisoimiseksi. Pk-yrityksille olisi tarjottava tietoa myös digitalisaatioon liittyvistä EU:n tason mahdollisuuksista. Paikallis- ja alueviranomaisilla voisi olla keskeinen rooli tiedon levittämisessä.
23. katsoo, että digitalisaatioon johtava EU:n kehitys edellyttää toimia monopolistisia rakenteita vastaan.
24. kiinnittää huomiota määrävän markkina-aseman väärinkäytön kiellon (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen [SEUT-sopimuksen] 102 artikla) erityiseen merkitykseen sekä EU:n sisäisten että unionin ulkopuolisten yhteisöjen toiminnassa. Tämä on erityisen tärkeää muodoltaan löyhästi jäsenynteillä ja puutteellisesti valvotuilla, dynaamisesti kasvavilla markkinoiden uusilla osa-alueilla.

25. huomauttaa, että kilpailuehtojen rikkomisesta määrätyt taloudelliset seuraamukset ovat vain osa ratkaisua ja että erityisesti uuden digimarkkinasäädöksen on johdettava siihen, että portinvartijat lopettavat kilpailuedun saamiseen tähtäävät laittomat käytännöt. Komitea kritisoi sitä, että kilpailusakkoihin liittyvät kustannukset säilytetään kuluttajien maksettaviksi, mikä johtaa lopulta tilanteeseen, jossa ainoita uhreja ovat EU:n kansalaiset.

26. korostaa, että Euroopan komission kilpailun pääosastolla on oma digitaalisia asioita käsittelevä osasto ja että se on tehnyt viime vuosina useita alakohtaisia tutkimuksia (esim. verkkokauppaa koskeva tutkimus ja esineiden internetiä koskeva kuluttajatutkimus), mikä on myös johtanut ehdotukseen digimarkkinasäädöksestä. Komitea odottaa, että kilpailun pääosasto ottaa digimarkkinasäädöksen täytäntöönpanon yhteydessä huomioon kartellilainsäädännön rikkomistapauksia koskevien tutkimusten tulokset.

27. on Euroopan parlamentin kanssa samaa mieltä siitä, että Euroopan komission kilpailun pääosaston nykyiset resurssit ovat riittämättömät työmäärään ja haasteisiin nähden.

28. panee merkille haasteet, joita kilpailupolitiikan suunnittelu ja täytäntöönpano aiheuttavat erityisesti digitaalisilla markkinoilla, missä dataa keskitetään, yhdistetään ja käytetään nollahintaisilla markkinoilla sekä missä sovelletaan epäreiluja hinnoittelualgoritmeja erityisesti suurien alustojen toimesta. Komitea pitää tässä yhteydessä myönteisenä, että digimarkkinasäädöksellä pyritään muun muassa huolehtimaan siitä, että portinvartija-alustojen itse tarjoamia palveluja ja tuotteita kohdellaan samalla tavalla kuin kolmansien osapuolten portinvartija-alustalla tarjoamia vastaavia palveluja ja tuotteita, ja siten varmistamaan vapaa kilpailu.

29. odottaa, että Euroopan komissio pyrkii mukauttamaan erityisiä digitaalisia ratkaisuja ajavien, EU:n ulkopuolisten toimijoiden nimissä operoivien edunvalvontaorganisaatioiden rekisteriä ja parantamaan niiden rahoituslähteiden avoimuutta.

30. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission arvioon, että tarvitaan uusia välineitä, joilla varmistetaan EU:n kilpailupolitiikan tehokkuus ja jotka ovat erityisen tarpeellisia markkinoiden uusilla osa-alueilla, jotka ovat vasta kehkeytyneissä ja joita ei ole kuvattu kyllin tarkkaan.

31. on samaa mieltä siitä, että kuluttajilla on liian vähän valtaa omiin tietoihinsa ja digitaaliseen identiteettiinsä erityisesti siksi, että useimmat digitaalisen palvelun tarjoajat edellyttävät suostumusta – jättämättä kuluttajille valinnanvaraa, jos nämä eivät halua menettää mahdollisuutta käyttää tiettyjä palveluja.

32. kannustaa komissiota laatimaan lainsäädäntöä, jolla veloitetaan tietojen haltijat poistamaan tiedot, jos kuluttajat eivät ole käyttäneet niiden palveluja tietyn ajanjakson (esim. yhden vuoden) aikana.

33. ilmaisee tukensa toimille, joilla edistetään yleistä taloudellista etua koskevia palveluja, jotka ovat edelleen olennaisen tärkeitä monien ihmisryhmien selviytymiselle kaikkialla Euroopassa, erityisesti unionin eristyksissä olevilla, kaukaisilla tai syrjäisillä alueilla.

34. huomauttaa, että rahoituspalvelujen alalla on kehittynyt tiettyjä oligopolistisia rakenteita ja että eräistä suurista teknologiayrityksistä on tullut tärkeitä toimijoita rahoituspalvelumarkkinoilla, mikä edellyttää valvontaa ja kuluttajien turvaamista. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää soveltaa SEUT-sopimuksen 102 artiklaa myös verkkopalveluihin, jotta kuntien ja alueiden pienet, palvelujaan tai tuotteitaan verkossa tarjoavat toimijat eivät joudu epäedulliseen kilpailuasemaan.

35. kehottaa komissiota tarkistamaan kuluttajaluottodirektiiviä, koska tämänhetkinen kuluttajansuoja on riittämätön ja tiedon saanti eri tekijöiden vaikutuksesta tuotteiden vaihteluun liian niukkaa.

36. kehottaa Euroopan komissiota tutkimaan kuluttajasopimusten kohtuuttomia ehtoja ja käytäntöjä erityisesti pankkialalla, koska pankkialaa on sen olennaisesta merkityksestä huolimatta kohdeltava kuten muita markkinoiden osa-alueita.

37. korostaa tarvetta suojella veronmaksajia ja pankkien asiakkaita rahoitusjärjestelmän pelastamistaakalta.

EU:n kilpailupolitiikka suhteessa kolmansiin maihin

38. yhtyy Euroopan parlamentin kehotukseen vahvistaa kaupan suojoittoa hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjumiseksi ja Euroopan teollisuuden kilpailukykyyn turvaamiseksi.

39. odottaa kiinnostuneena toimia EU:n kilpailukyky politiikan kaksisuuntaisuuden suhteen. Siten voidaan Euroopan sisämarkkinoiden puitteissa tarjota takeet vapaudesta ja keskittymisen vastaisista mekanismeista, mukaan lukien monopolien luominen, ja luoda tasapainoa ostajien ja myyjien markkinavoiman välille, kun taas kolmansiin maihin nähden sovelletaan vienninedistämälle vastaavia mekanismeja (esim. Kiina, Yhdysvallat).

40. huomauttaa, että Euroopan markkinoiden monopolisoinnin torjunnan on oltava yhtä voimakasta niin EU:sta peräisin olevien kuin sen ulkopuolisten toimijoiden osalta. Tällä hetkellä erityisesti sähköisen kaupankäynnin alalla esiintyy lukuisia toimintahäiriöitä, jotka johtuvat siitä, että yhdysvaltalaiset ja kiinalaiset yritykset monopolisoivat digitaalista huipputeknologiaa.

41. odottaa, että teollisuuspolitiikkaa kehitetään siten, että se on alueiden lähentymisen väline, jolla tuetaan resurssien alueellista ja tehokasta uudelleenkehittämistä vääristämättä kilpailua.

42. kehottaa komissiota kiinnittämään huomiota ulkomaisiin valtion omistamiin yrityksiin, joita asianomaisten maiden hallitustahot avustavat ja tukevat tavalla, jonka EU:n sisämarkkinasäännöt kieltävät EU:sta olevilta toimijoilta.

43. vaatii EU:n kauppakumppaneiden yhdenvertaista kohtelua. Komitea odottaakin, että komissio virallistaa säännöt, joilla taataan samat markkinoille pääsyn, kilpailun ja valtiontuen ehdot. Ehtojen rikkomisen olisi johdettava vaihdon keskeyttämiseen erityiseltä pohjalta, jotta seuraamusten uhkaan liittyisi kannustava ulottuvuus.

44. katsoo, että nykyiset kilpailua edistävät toimet vahvistavat sen, että EU:n ulkopuolelta olevat toimijat eivät noudata samoja sääntöjä ja saavat muun muassa vahvaa julkisen vallan avustusta, myös rahoitustukea. Tämä edellyttää EU:n kilpailulainsäädännön joustavoittamista eritoten valtiontuen osalta, koska sääöksissä ei oteta riittävästi huomioon eurooppalaisten yritysten kohtaaman kilpailun luonnetta kolmansissa maissa, missä näitä samoja sääntöjä ei noudateta.

45. kehottaa tehostamaan EU:n kauppapolitiikkaa koskevaa työskentelyä sen sijaan, että jäljiteltäisiin muita markkinoita, kuten Yhdysvaltoja, koska nykyinen malli on johdonmukainen EU:n kansalaisten vakaumusten ja liike-elämän perinteiden kanssa. EU:n on vahvistettava kauppapolitiikkaansa ollakseen vakuuttavampi markkinoille pääsyn vastavuoroisuuden ja teollisuustukien valvonnan suhteen.

46. kannustaa laajentamaan pääomakeskittymien valvontamallia. Huomiota on kiinnitettävä alati voimistuvaan ekspansioon, joka johtaa paitsi markkinamonopoliin syntymiseen myös markkinoiden vertikaaliseen ja horisontaaliseen valtaamiseen, millä on kielteinen vaikutus arvoketjujen hajauttamiseen.

47. toteaa, että sosiaalisen eriarvoisuuden ja ilmastokriisin torjumista koskevien tavoitteiden saavuttaminen, ympäristönormien tiukentaminen, YK:n vahvistamien kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamisen parantaminen ja ilmasto- ja kuluttajansuojapolitiikan soveltaminen edellyttävät kukin toimia, joilla puututaan tiukasti kaikkiin sovellettävien ehtojen, kuten tuotanto-, työllisyys- tai ympäristövelvoitteiden, rikkomiseen EU:n ulkopuolelta peräisin olevien toimittajien taholta.

EU:n kilpailupolitiikan tulevaisuus

48. huomauttaa, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan kauppaa- ja yhteistyösopimuksen määräykset, jotka koskevat valtiontuen/tukipalkkioiden valvontaa, rajoittavat merkittävästi molempia osapuolia julkisten tukien osalta. Vaikka määräyksillä varmistetaan, että EU:n kilpailulainsäädännöllä asetetaan edelleen vaatimukset tasapuolisista toimintaedellytyksistä, sopimuksen 366 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään, että osapuolet eivät saa myöntää tietyn tyyppisiä tukia, jos niillä on tai voisi olla "olennainen" vaikutus osapuolten väliseen kauppaan tai niiden välisiin investointeihin. Komitea kehottaakin komissiota seuraamaan tiiviisti, miten Yhdistynyt kuningaskunta noudattaa näitä määräyksiä, jotta vältetään kaikenlaiset tukia koskevat polkumyöntikäytännöt Yhdistyneen kuningaskunnan taholta.

49. kannustaa radikaalimpiin toimiin jäsenvaltioiden tuotteiden ja palvelujen boikotointia sekä vilpilliseen markkinoitiin tarkoitettuja väärennöksiä ja jäljitelmiä vastaan maailmanlaajuisilla markkinoilla. Pk-yrityksillä on oltava EU:n toimielinten selkeä tuki ulkomaisilla markkinoilla.

50. kiinnittää huomiota tarpeeseen erottaa selkeästi toisistaan kilpailupolitiikan tavoitteet, joita olisi sovellettava ensisijaisesti EU:n sisämarkkinoilla, ja teollisuuspolitiikka, jolla pyritään tukemaan maailmanmarkkinoilla kilpailuun osallistuvia toimijoita.

51. katsoo, että EU:n kilpailupolitiikan mukaisilla pitkän aikavälin toimilla olisi vahvistettava lisäarvoketjujen häiriönsietokykyä, jotta kyetään vähentämään riippuvuutta kolmansista maista olevista toimijoista ja, jos tämä ei ole mahdollista, varmistamaan toimittajien kirjon laaja monipuolistaminen.

52. korostaa, että EU:n kilpailu- ja valtiontukisääntöjen on oltava johdonmukaisia Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, EU:n digitaalistrategian, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja YK:n vahvistamien kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa. Komitea tähdentää, että energialähteiden yhdistelmän määrittely kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan mutta monet jäsenvaltiot eivät valitettavasti aseta tällaisia tavoitteita valtiontuen ehdoksi.

53. on ilahtunut siitä, että terveydenhuollon ja sosiaalisen asuntotuotannon markkinasuuntauksia ja niiden vaikutuksia valtiontukien alalla kartoittava tutkimus⁽¹⁾, jonka komissio teetti äskettäin osana yleistä taloudellista etua koskevia palveluja ja sosiaalista asuntotarjontaa koskevan paketin (2012) meneillään olevaa arviointia, vahvistaa hyvin suurelta osin AK:n lokakuussa 2016 lausunnossaan "Valtiontuki ja yleistä taloudellista etua koskevat palvelut"⁽²⁾ esittämät vaatimukset ja etenkin seuraavat näkökohdat: 1) Vähämerkityksisen tuen 500 000 euron yläraja saavutetaan helposti, ja kun otetaan huomioon eri aloille myönnettävän valtiontuen kokonaismäärän kasvu, ylärajan korottamista olisi harkittava, jotta se olisi kohtuullinen. 2) Komitea pitää sosiaalisen asuntotuotannon määrittelmää vaikeaselkoisena, koska yhtä ainoaa, kaikissa EU:n jäsenvaltioissa sovellettavaa määrittelmää ei ole. Vaikuttaa sitä paitsi siltä, että nykyinen määrittelmä on vanhentunut, sillä väestöllä on yhä enemmän kohtuuhintaiseen asumiseen liittyviä tarpeita. AK toistaakin kehotuksensa poistaa määrittelmästä liian rajoittava viittaus vähävaraisiin tai heikossa asemassa oleviin yhteiskuntaryhmiin.

54. kehottaa Euroopan komissiota seuraamaan ja tutkimaan perusteellisesti rahoitusalan toimijoiden, erityisesti digitaalisten alustojen, vaikutusta kilpailuun markkinoilla ja kuluttajien päätöksiin.

55. toteaa, että Euroopan unionin valtiontukikehystä on tarkistettava perusteellisesti, jotta energiavaltaisen ja ulkomaankaupasta riippuvaisen perusteellisuuden asteittaista siirtymistä vähähiiliseen tai hiilineutraaleihin menetelmiin voidaan tukea. Investointitukien lisäksi tukea tarvitaan myös toimintakustannuksia varten. EU:n ja jäsenvaltioiden tukiohjelmiin onkin osoitettava riittävästi resursseja, ja niitä on pystyttävä yhdistelemään. Teollisuuden muutosta voidaan edistää merkittävästi myös hankeohjaisilla ilmastopimuksilla, joihin sisältyy valtion pitkäaikainen takuu hiilidioksidin hinnasta.

56. kiinnittää huomiota tarpeeseen luoda ja soveltaa tehokkaita välineitä, joilla painostaa sisäisiä ja ulkoisia toimijoita, jotka eivät noudata kilpailusääntöjä.

57. katsoo, että riippumattomien kilpailuviranomaisten harjoittama EU:n kilpailusääntöjen tiukka ja puolueeton täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää sisämarkkinoilla ja kansainvälisellä tasolla toimiville eurooppalaisille yrityksille, erityisesti pk-yrityksille, ja kannustaa siksi suurempaan jyrkkyyteen määrättäessä seuraamuksia niille, jotka rikkovat vaadittua järjestystä.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-09/kd0621047enn_SGEI_evaluation.pdf

⁽²⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2016-01460-00-00-ac-tra-en.docx/content>

58. kehottaa tässäkin yhteydessä kunnianhimoisempaan otteeseen toteutettaessa uusia ratkaisuja, erityisesti niitä, jotka liittyvät Euroopan talouden ilmastonutraaliuteen, sekä rohkeuteen sisämarkkinoiden yhtenäisyyden välittömässä vahvistamisessa.

59. kannustaa koheesipolitiikan ja kilpailupolitiikan yhdistäviin toimenpiteisiin, jotta tukeen kytkeytyy viime kädessä Euroopan sisämarkkinoiden toimijoita koskevien sääntöjen ja periaatteiden yhdenmukaistaminen. Komitea pitää tältä osin myönteisenä covid-19-pandemian yhteydessä käyttöön otettua joustavuutta aluepolitiikkaa varten myönnettävien valtiontukien alalla. AK kiinnittää huomiota COTER-valiokuntansa rakennerahastojen hallintoviranomaisten keskuudessa tekemään kyselytutkimukseen CRII- ja CRII+-ohjelmien liitännäistoimenpiteiden täytäntöönpanosta. Saatujen tulosten mukaan enemmistö rakennerahastojen hallintoviranomaisista kannattaisi vähämerkityksisen valtiontuen rajan väliaikaista korottamista.

60. toteaa, että eurooppalaisten yritysten on voitava kilpailla maailmanmarkkinoilla tasavertaisesti, ja kehottaa Euroopan komissiota mukauttamaan EU:n kilpailupolitiikkaa ja valtiontukia teollisuuden kehityksen edistämiseksi erityisesti aloilla, joilla on korkein tekninen ja teknologinen huippuosaaminen, ja tukemaan voimakkaasti eurooppalaisten yritysten laajentumista Euroopan sisämarkkinoiden ulkopuolelle.

61. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aloitteeseen ehdottaa muutoksia yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen, jotta EU:n vihreään siirtymään ja digitalisaatioon annettavaa julkista tukea pystytään entisestään helpottamaan ⁽³⁾. Komitea korostaa, että tiettyjen tukimuotojen vapauttaminen ilmoitusvelvollisuudesta tekee jäsenvaltioille huomattavasti helpommaksi myöntää tukea nopeasti, jos edellytykset kilpailun vääristymisen rajoittamiseen sisämarkkinoilla täyttyvät.

62. painottaa sen merkitystä, että EU:n talous säilyy avoimena ja että vapaata, oikeudenmukaista, kestäväpohjaista ja kaikkia kauppakumppaneita hyödyttävää kansainvälistä kauppaa ja kilpailua edistetään jatkossakin. Komitea kannattaakin Euroopan komission pyrkimyksiä uudistaa WTO:ta. Uudistuksen tavoitteena on oltava WTO:n elvyttäminen ja vahvistaminen mm. nykyaikaistamalla sen toimintatapaa ja korjaamalla sen sääntöjen puutteet, jotta se pystyy reagoimaan asianmukaisesti ajankohtaisiin kauppapoliittisiin haasteisiin.

63. Komitea toistaa Euroopan komissiolle esittämänsä vetoamuksen laatia entistä joustavampia ja tehokkaampia julkisen tuen sääntöjä, joiden nojalla sellaisilla reuna- ja saarialueilla tai syrjäisimmillä tai heikommin kehittyneillä alueilla, missä ei ole tarjolla tehokkaampaa ja kestäväpohjaisempaa vaihtoehtoa, voidaan tarjota alueellisille lentoasemille EAKR:n ja elpymis- ja palautumistukivälineen säännösten mukaisesti taloudellista tukea ⁽⁴⁾.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽³⁾ Euroopan komission 6. lokakuuta 2021 järjestämä kuuleminen tarkistetun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säätämiseksi vuoden 2022 alkupuoliskolla.

⁽⁴⁾ COTER-VII-010, COR-2021-00471-00-00, Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Alueellisten lentoasemien tulevaisuus – haasteet ja mahdollisuudet”.

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Sukupuoliulottuvuus rakenne- ja koheesiorahastoissa kaudella 2021–2027, painopisteenä toimenpideohjelmien valmistelu”

(2022/C 97/11)

Esittelijä: Donatella PORZI (IT, PES)

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Taustaa ja yleisiä huomioita

1. painottaa koheesiopolitiikan merkitystä, sillä sen yleisinä tavoitteina on taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistäminen Euroopan unionissa sekä eri alueiden välisten kehityserojen kaventaminen taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden saavuttamiseksi.
2. korostaa, että sukupuolten tasa-arvo on tässä yhteydessä ymmärrettävä oikein 1) peruseriaatteena koheesiopoliittista lainsäädäntöä annettaessa, 2) horisontaalisena kriteerinä koheesiopoliittisten ohjelmien valmistelussa, 3) ohjelmissa noudatettavana tavoitteena sekä 4) vahvana osatekijänä, jota tarvitaan kestäväan ja tasapainoiseen kehitykseen tähtäävien koheesiopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
3. toteaa, että sukupuolten tasa-arvoa käsitellään edelleen yleisluonteisesti ja vain ESR+:n toiminta-aloilla ja kontekstianalyysin ja ohjelmasuunnittelun vaiheessa, ja katsoo, että siihen olisi kiinnitettävä enemmän ja säännönmukaisesti huomiota lainsäädäntö-, täytäntöönpano-, seuranta- ja arviointivaiheissa.
4. toteaa, että sukupuolten tasa-arvo hyödyttää paitsi naisia myös koko yhteiskuntaa, sillä se on voimakas sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen veturi, kuten todetaan myös sukupuolten tasa-arvoa koskevassa EU:n strategiassa 2020–2025, jossa korostetaan, että sukupuolten tasa-arvo edistää työllisyyden ja tuottavuuden kasvua.
5. on vakuuttunut siitä, että sukupuolten tasa-arvo ja yhtäläiset mahdollisuudet sen lisäksi, että vahvistetaan hyvinvointijärjestelmiä erityisesti äitien ja lasten suojeluun liittyvillä aloilla ja hoitoaloilla, helpottavat uran ja perheen yhdistämistä, mikä puolestaan saattaa auttaa nostamaan naisten työllisyysastetta ja torjumaan vakavaa väestökriisiä, joka koskee suurinta osaa Euroopasta. Tuen lisääminen eurooppalaisille perheille ja naisten työllisyysasteen nostaminen ovat myös tärkeitä toimenpiteitä hyvinvointijärjestelmien kestävyysongelmien lieventämiseksi ja nuorten tukemiseksi vanhemmuuteen kasvamisessa.
6. pitää myönteisenä ja kannatettavana, että unionin toimielimet pyrkivät edistämään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tavoitteiden saavuttamiselle vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan sääntely- ja ohjelmakehyksessä annetaan suuri merkitys, erityisesti kun on kyse erityistavoitteisiin liittyvien meno-ohjelmien mahdollistavista edellytyksistä ja seurantajärjestelmästä.
7. on myös huolissaan siitä, että naisten työllisyysaste ja keskipalkka Euroopassa olivat vuonna 2017 vastaavasti edelleen noin 12 (67,3 prosenttia verrattuna 79 prosenttiin) ja 16 prosenttiyksikköä alhaisemmat kuin miehillä. Lisäksi Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) analyysin mukaan EU-maiden tulokset sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisessa ovat heikentyneet vuodesta 2012. Euroopan tasa-arvoinstituutti, joka luokittelee sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen keskeisiä osatekijöitä asteikolla 0–16, toteaa jäsenvaltioiden keskimääräisen arvon laskeneen 8,4:stä vuonna 2012 7,4:ään vuonna 2018.
8. pitää lisäksi valitettavana, ettei sukupuolten tasa-arvoa koskevaan EU:n strategiaan 2020–2025 sisälly erityistoimia sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseksi kaikilla EU:n politiikanaloilla, ja muistuttaa tarpeesta vahvistaa tehokkaiden indikaattorien käyttöä sukupuolivaikutusten mittaamiseksi ja arvioimiseksi strategioiden täytäntöönpanon yhteydessä.

9. kehottaa siksi Euroopan komissiota tehostamaan toimiaan tosiasiallisen sukupuolten tasa-arvon varmistamiseksi ja pyrkimään tähän kaksitahoisella lähestymistavalla, johon sisältyy yhtäältä erityisaloitteita tietynlaisen eriarvoisuuden torjumiseksi ja toisaalta valtavirtaistaminen horisontaalisena toimintamallina kaikilla unionin politiikanaloilla.

10. muistuttaa, että tosiasiallisen sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi tämä tavoite on sisällytettävä päätöksentekoprosessin kaikkiin vaiheisiin ja sitä seuraavaan täytäntöönpanovaiheeseen sekä asetettaessa painopisteitä, kehitettäessä toimintapolitiikkoja ja kohdennettaessa resursseja. Tätä varten on tärkeää, että alue- ja paikallisviranomaiset toteuttavat ohjelmien osalta asianmukaisia sukupuolivaikutusten arviointoja.

11. suosittaa kuitenkin, ettei sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista koskevassa lähestymistavassa siirretä huomiota pois erityisistä toimenpiteistä ja investoinneista, joilla pyritään nimenomaan poistamaan syrjinnän syyt ja tukemaan naisten voimaannuttamista, osallistumista ja roolin vahvistamista yhteiskunnassa ja työelämässä.

12. kehottaa tätä varten Euroopan komissiota hyödyntämään nykyistä enemmän Euroopan tasa-arvoinstituutin laatimia välineitä, jotta voidaan seurata säännöllisesti sukupuolten tasa-arvoa ja koheesiota koskevien sitoumusten täytäntöönpanoa. Mikäli välineet ovat riittämättömiä, komitea pyytää erityisten välineiden luomista tasa-arvon ja koheesion yhdistävien konkreettisten onnistumisten mittaamiseksi.

13. pitää paremman sääntelyn periaatteeseen viitaten tarpeellisena kiinnittää enemmän huomiota siihen, että hyväksytyillä lainsäädäntötoimilla kyetään vaikuttamaan tosiasiallisesti ja tehokkaasti sosiaaliseen ja kulttuuriseen toimintaympäristöön sekä toteuttamaan paperilla vahvistetut oikeudelliset takeet rakenteellisina muutoksina sukupuolten välisissä suhteissa. Tätä varten tarvitaan uutta lainsäädäntöä, jossa yksilöitä ei enää nähdä abstrakteina oikeushenkilöinä ja jossa torjutaan yhä tehokkaammin yhteiskunnassa esiintyvää syrjintää.

14. toteaa, että sukupuolitekiijään ja siihen, miten se liittyy digitaaliseen kuiluun, on puututtava, ja tämä vaatii lisää investointeja digitalisaatioon, digitaaliseen innovointiin ja digitaalisiin yhteyksiin. Koheesiopolitiikalla on tuettava koulutuksen ja työpaikkojen tasavertaista saatavuutta naisille ja miehille ja autettava varmistamaan, ettei oikeudenmukainen, ekologinen ja digitaalinen siirtymä syvennä sukupuolten välistä kuilua.

15. kehottaa tuoreimmassa talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa sovitun mukaisesti komissiota esittämään ehdotuksen menetelmästä, jonka avulla voidaan arvioida Euroopan unionin rahoittamien ohjelmien sukupuolivaikutusta, ja asettamaan tätä varten käyttöön sukupuolen mukaan eriytettyjä tietoja ja indikaattoreita. Komitea kehottaa komissiota myös toteuttamaan asianomaisia koulutustoimia, jotta hallintoviranomaiset kykenevät panemaan tällaiset uudet menetelmät paremmin täytäntöön.

16. korostaa, että covid-19-pandemia on koetellut erityisesti hyvin naisvaltaisia talouden aloja, mikä on kärjistänyt sukupuolten eriarvoisuutta. Naiset työskentelevät yleisemmin perinteisesti ”naisten työnä” pidetyillä aloilla, kuten terveydenhuolto, vähittäiskauppa ja lastenhoito. Näin ollen naisista on tullut pandemian aikana etulinjan työntekijöitä, minkä vuoksi he ovat altistuneet suhteettomasti virukselle ja kriisin vaikutuksille. Covid-pandemiasta johtuva merkittävä sukupuolivaikutus tulee esiin paitsi alhaisemmassa työllisyysasteessa myös naisten suuremmissa vaikeuksissa – miehiin nähden – palata työelämään rajoitusten purkamisen jälkeen. Näin ollen on luotava asianmukaisia välineitä, jotta voidaan edistää sulkutoimien vuoksi työnsä menettäneiden naisten paluuta työelämään myös ottaen oppia aiemmista kriiseistä.

17. katsoo, että kaikista unionin erilaisista toimintavälineistä juuri koheesiopolitiikalla voidaan erityisen hyvin edistää sukupuolten tasa-arvon tosiasiallista parantamista, kun otetaan huomioon rahoituksen määrä sekä sen luonne ja kohdentaminen. Komitea korostaa, että alueilla, joiden ohjelmat ovat merkittävä osa kokonaisbudjettia, sukupuolivaikutus riippuu myös ohjelmien suunnittelusta ja täytäntöönpanosta.

18. kehottaa Euroopan komissiota ja erityisesti jäsenvaltioita koordinoimaan tiiviisti assosiaatiosopimuksen laadintaa paikallisten ja alueellisten viranomaisten kanssa, jotta voidaan ottaa huomioon paikallis- ja aluetason tehokkaaseen tasa-arvopolitiikkaan liittyvät haasteet.

19. toteaa, että erilaiset koheesiopoliittiset rahastot mahdollistavat sellaisten toimien toteuttamisen, joilla voidaan suoraan edistää sukupuolten tasa-arvoa työelämässä, sosiaalisessa osallisuudessa, koulutuksessa ja lastenhoitopalveluissa, esimerkkinä Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) on annettava nykyistä suurempi panos alkaen naisryrittäjyyttä tukevista investoinneista ja palveluista aina sukupuolten välisen kuilun kaventamiseen tutkimuksessa ja innovoinnissa sekä fyysisen, tieto- ja viestintäteknisen ja sosiaalisen infrastruktuurin saatavuuden parantamiseen.

20. toivookin, ettei sukupuolten tasa-arvon edistämistä pidetä pelkästään sosiaalirahaston tehtävänä – koska sosiaalirahaston toimet kohdistuvat ensisijaisesti ihmisiin – vaan että siihen osallistuvat kaikki rahastot, myös Euroopan aluekehitysrahasto, joka toimii suurelta osin yritysten hyväksi, ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto), jolla on tärkeä rooli edistettäessä kehitystä maaseutu- ja sisämaa-alueilla, missä sukupuolten tasa-arvo ja naisten osallistuminen työmarkkinoille ovat usein akuutimpia ongelmia. Koheesion, elpymistä varten tarkoitettujen varojen ja muiden koheesiopoliittikan ulkopuolisten ohjelmien välisen synergian parantaminen on tarpeellista.

21. toistaa painokkaasti, että koheesiopoliitikassa on puututtava ongelmiin, jotka liittyvät sukupuolten tasa-arvoon ja naisten osallistumiseen työmarkkinoille, ja asetettava niihin liittyvät tavoitteet etusijalle, koska on epärealistista pyrkiä lisäämään taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta parantamatta naisten osallistumista työmarkkinoille ja poistamatta syrjintää ja palkkaeroja.

22. katsookin, että tässä yhteydessä on osattava ottaa asianmukaisesti huomioon, että tasa-arvopoliittiset toimet on erittäin tärkeää nähdä myös koheesiopoliittikan konkreettisina täytäntöönpanovälineinä. Komitea on tyytyväinen komission aloitteeseen sisällyttää kahdeksanteen koheesiokertomukseen sukupuolten tasa-arvoa käsittelevä erillinen osio.

23. suosittaa, että Euroopan unionin yhteisrahoittamia ohjelmia vuosina 2021–2027 hallinnoivat viranomaiset laativat hankkeita ja toimia, joilla pyritään a) tukemaan työ- ja yksityiselämän tasapainoa kannustamalla yrityksiä laatimaan asianmukaisia strategioita työpaikoilla, b) edistämään niiden naisten paluuta työelämään, jotka ovat menettäneet työpaikkansa covid-19-pandemian johdosta, c) vahvistamaan ja parantamaan hoivapalveluja naisten hoivataakan keventämiseksi, d) toteuttamaan erityisiä ja kohdennettuja toimia, jotta lisätään naisten osuutta perinteisesti miesvaltaisissa työympäristöissä, e) torjumaan sukupuolistereotyyppioita ja -rooleja sekä ehkäisemään seksuaalista häirintää ja sukupuolesta johtuvaa syrjintää ja häirintää työpaikoilla, f) hyödyntämään erityisosaamista ja -ammattitaitoa ohjattaessa kokonaisvaltaista sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista, g) tarjoamaan unionin varojen edunsaajille hyödyllistä tukea ja ohjausta, jotta sukupuolinäkökulma voidaan ottaa paremmin huomioon erilaisilla toiminta-aloilla työllisyyspolitiikasta tutkimukseen ja kehittämiseen ja ympäristönsuojelusta julkiseen liikenteeseen ja digitaalitekniologiaan, h) kannustamaan naisia ryhtymään yrittäjiksi, i) kiinnittämään infrastruktuurin suunnittelussa huomiota siihen, että tavoitteena olisi oltava naisten turvallisuuden parantaminen, j) edistämään toimenpiteitä yhteiskasvatuksen saavuttamiseksi ja koulussa ilmenevien stereotyyppien ja roolien hävittämiseksi ja k) poistamaan naisista tiedotusvälineissä annettu seksistinen kuva.

24. suosittaa, että ohjelmakauden 2021–2027 hallintoviranomaiset toimivat yhteistyössä, koordinoitusti ja tasa-arvoelimiin tukeutuen tarvittavan erityisosaamisen ja tiedon hankkimiseksi, jotta sukupuolinäkökulma voidaan integroida järjestelmällisesti varojen koko elinkaaren toimintaohjelmien laatimisesta aina niiden täytäntöönpanoon ja arviointiin, jotta voidaan saada selville vaikutus, joka näillä ohjelmilla on sukupuolten välisen kuilun kaventamiseen sekä ohjelmien toteutuksen aikana että sen jälkeen.

25. toivoo, että julkisten palvelujen (esim. julkinen liikenne) organisointimallien ja yleensäkin toimintamallien arviointia laajennetaan yhä enemmän sen varmistamiseksi, että ne vastaavat sukupuolten tasa-arvon edistämisen tavoitteita.

26. pitää erittäin tärkeänä, että sukupuolinäkökulma sisällytetään myös kansallisiin elpymissuunnitelmiin Next Generation EU -välineen yhteydessä ja että sukupuolinäkökulman arvioinnin periaatteita ja välineitä sovelletaan keskeisissä hankkeissa.

27. suosittaa, että alue- ja paikallisviranomaisten saataville asetetaan tarvittavat tiedot ja tilastot, jotta voidaan arvioida asianmukaisesti sukupuolten välistä eriarvoisuutta.

28. kehottaa hyödyntämään EU:n ohjelmissa laajemmin sukupuolivaikutusten arvioinnin ja sukupuolitietoisen budjetoinnin kaltaisia välineitä, joita käytetään edelleen aivan liian harvoin.

29. muistuttaa vuosina 2014–2020 saaduista kokemuksista seuraavissa keskeisissä kohdissa, joihin on kiinnitettävä huomiota: a) erot virallisten lausumien ja konkreettisten tulosten välillä, b) asianmukaisen tiedon puute siitä, miten sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen toteutetaan erityisesti Euroopan aluekehitysrahaston toimissa, c) tarve sisällyttää sukupuolinäkökulma vahvemmin valintakriteereihin ja arviointijärjestelmiin, d) mahdollisuus nivoa kansalliset strategiat ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvät koheesiopoliittiset toimet tiiviimmin yhteen ja e) hyöty hallintojärjestelmän kehittämisestä sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen koordinoitua ja seurantaa varten.

30. korostaa, että hallintoviranomaisten on tärkeää vaihtaa näkemyksiä ja hyviä käytäntöjä sukupuolten tasa-arvon edistämisen parissa toimivien kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa ja vahvistaa koulutus-, koordinointi- ja arviointitoimia sekä hallintoviranomaisten että kumppanuuden osalta.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 147. TÄYSISTUNTO, 1.12.2021–2.12.2021

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Tekoälyä koskeva eurooppalainen lähestymistapa ja tekoälysäädös”

(tarkistettu lausunto)

(2022/C 97/12)

Esittelijä:	Guido RINK (NL, PES), Emmenin kunnanhallituksen jäsen
Viiteasiakirjat:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tekoälyä koskevan eurooppalaisen lähestymistavan edistäminen COM(2021) 205 final Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (tekoälysäädös) ja tiettyjen unionin säädösten muuttamisesta COM(2021) 206 final

I MUUTOSEHDOTUKSET

Muutosehdotus 1

Johdanto-osan 1 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Tämän asetuksen tarkoituksena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa vahvistamalla yhtenäinen oikeudellinen kehys erityisesti unionin arvojen mukaiselle tekoälyn kehittämiselle, markkinoille saattamiselle ja käytölle. Tämän asetuksen tavoitteet liittyvät useisiin yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin, kuten terveyden, turvallisuuden ja perusoikeuksien suojelun korkeaan tasoon, ja sillä varmistetaan tekoälyyn perustuvien tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus rajojen yli, mikä estää jäsenvaltioita asettamasta tekoälyjärjestelmien kehittämistä, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevia rajoituksia, ellei sitä nimenomaisesti sallita tällä asetuksella.	Tämän asetuksen tarkoituksena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa ja taata kansalaisten perusoikeudet vahvistamalla yhtenäinen oikeudellinen kehys erityisesti unionin arvojen mukaiselle tekoälyn kehittämiselle, markkinoille saattamiselle ja käytölle. Tämän asetuksen tavoitteet liittyvät useisiin yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin, kuten terveyden, turvallisuuden ja perusoikeuksien suojelun korkeaan tasoon, ja sillä varmistetaan tekoälyyn perustuvien tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus rajojen yli, mikä estää jäsenvaltioita asettamasta tekoälyjärjestelmien kehittämistä, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevia rajoituksia, ellei sitä nimenomaisesti sallita tällä asetuksella.

Perustelu

Viittauksella perusoikeuksiin pyritään korostamaan yhteyttä EU:n perusoikeuskirjaan.

Muutosehdotus 2

Uusi kappale johdanto-osan 6 kappaleen jälkeen

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p><i>Tekoälyjärjestelmien määrittely on jatkuva prosessi. Siinä olisi otettava huomioon tekoälyn toimintaympäristö, sen olisi pysyttävä alan yhteiskunnallisen kehityksen tahdissa, eikä se saisi hämärtää huippuosaamisen ekosysteemin ja luottamuksen ekosysteemin välistä yhteyttä.</i></p>

Perustelu

Tekoälyn ja teknologian kehitys edellyttää mukautuvaa ja kehittyvää lähestymistapaa. Ehdotetussa johdanto-osan kappaleessa tähdennetään, että tekoälyn määrittelyn olisi pysyttävä sekä ajan että tekoälyjärjestelmien ja -sovellusten kehityksen tasalla.

Muutosehdotus 3

Johdanto-osan 20 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Sen varmistamiseksi, että näitä järjestelmiä käytetään vastuullisella ja oikeasuhteisella tavalla, on myös tärkeää vahvistaa, että kussakin näistä kolmesta tyhjentävästi luetellusta ja suppeasti määritellystä tilanteesta olisi otettava huomioon tietyt tekijät, erityisesti pyynnön perusteena olevan tilanteen luonne ja käytön seuraukset kaikkien asianomaisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille sekä käyttöä koskevat suojatoimet ja ehdot. Lisäksi reaaliaikaisen biometristen etätunnistusjärjestelmien käytölle julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa olisi asetettava asianmukaiset aika- ja tilarajat ottaen erityisesti huomioon uhkia, uhreja tai rikoksentekejiä koskevat todisteet tai tiedossa olevat seikat. Henkilöitä koskevan viitetietokannan olisi oltava kuhunkin käyttötapaukseen sopiva kussakin edellä mainitussa kolmessa tapauksessa.</p>	<p>Sen varmistamiseksi, että näitä järjestelmiä käytetään vastuullisella ja oikeasuhteisella tavalla, on myös tärkeää vahvistaa, että kussakin näistä kolmesta tyhjentävästi luetellusta ja suppeasti määritellystä tilanteesta olisi otettava huomioon tietyt tekijät, erityisesti pyynnön perusteena olevan tilanteen luonne ja käytön seuraukset kaikkien asianomaisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille sekä käyttöä koskevat suojatoimet ja ehdot. Asianomaisia paikallis- ja alueviranomaisia olisi kuultava ennen näiden järjestelmien poikkeuksellista käyttöä. Lisäksi reaaliaikaisen biometristen etätunnistusjärjestelmien käytölle julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa olisi asetettava tiukat aika- ja tilarajat ottaen erityisesti huomioon uhkia, uhreja tai rikoksentekejiä koskevat todisteet tai tiedossa olevat seikat. Henkilöitä koskevan viitetietokannan olisi oltava kuhunkin käyttötapaukseen sopiva kussakin edellä mainitussa kolmessa tapauksessa.</p>

Perustelu

Reaaliaikaisia biometrisia etätunnistusjärjestelmiä ei pitäisi käyttää kevyin perustein.

Muutosehdotus 4

Johdanto-osan 21 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jokaisen reaaliaikaisen biometrisen etätunnistusjärjestelmän käytön julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa olisi edellytettävä jäsenvaltion oikeusviranomaisen tai riippumattoman hallintoviranomaisen nimenomaista ja erityistä lupaa. Tällainen lupa olisi periaatteessa saatava ennen käyttöä, lukuun ottamatta asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia eli tilanteita, joissa kyseisten järjestelmien käyttötarve on sellainen, että luvan saamisen ennen käytön aloittamista on tosiasiallisesti ja objektiivisesti mahdotonta. Tällaisissa kiireellisissä tilanteissa käyttö olisi rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä, ja siihen olisi sovellettava asianmukaisia suojatoimia ja ehtoja, jotka määritellään kansallisessa lainsäädännössä ja jotka lainvalvontaviranomainen itse määrittää kunkin yksittäisen kiireellisen käyttötapauksen yhteydessä. Lisäksi lainvalvontaviranomaisen olisi tällaisissa tilanteissa pyrittävä saamaan lupa mahdollisimman pian ja esitettävä samalla syyt siihen, miksi lupaa ei ole voitu pyytää aikaisemmin.</p>	<p>Jokaisen reaaliaikaisen biometrisen etätunnistusjärjestelmän käytön julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa olisi edellytettävä jäsenvaltion oikeusviranomaisen tai riippumattoman hallintoviranomaisen nimenomaista ja erityistä lupaa. Tällainen lupa olisi saatava ennen käyttöä, lukuun ottamatta asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia eli tilanteita, joissa kyseisten järjestelmien käyttötarve on sellainen, että luvan saamisen ennen käytön aloittamista on tosiasiallisesti ja objektiivisesti mahdotonta. Käyttö olisi joka tapauksessa rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä, ja siihen olisi sovellettava asianmukaisia suojatoimia ja ehtoja, jotka määritellään kansallisessa lainsäädännössä. Lisäksi lainvalvontaviranomaisen olisi ilmoitettava asiasta viipymättä asianomaisille paikallis- ja alueviranomaisille sekä pyrittävä saamaan lupa toimivaltaisilta viranomaisilta.</p>

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaisilla on poliittinen ja hallinnollinen vastuu julkisten tilojen hallinnoinnista ja valvonnasta, ja siksi niiden olisi päästävä vaikuttamaan asianmukaisesti tällaisten järjestelmien käyttöönottoon julkisissa tiloissa. Kiireellisissä tilanteissa, joissa olisi kohtuutonta jäädä odottamaan asianomaisten paikallis- tai alueviranomaisten ennakkokuulemista, biometristen järjestelmien käyttöönotosta julkisissa tiloissa olisi ilmoitettava niille välittömästi.

Muutosehdotus 5

Johdanto-osan 39 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Muuttoliikkeen hallinnassa, turvapaikka-asioissa ja rajavalvonnassa käytettävät tekoälyjärjestelmät vaikuttavat ihmisiin, jotka ovat usein erityisen haavoittuvassa asemassa ja riippuvaisia toimivaltaisten viranomaisten toimien tuloksista. Näissä yhteyksissä käytettävien tekoälyjärjestelmien tarkkuus, syrjimätön luonne ja läpinäkyvyys on sen vuoksi erityisen tärkeää, jotta voidaan taata asianomaisten henkilöiden perusoikeuksien kunnioittaminen, erityisesti heidän oikeutensa vapaaseen liikkuvuuteen, syrjimättömyyteen, yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan, kansainväliseen suojeluun ja hyvään hallintoon. Sen vuoksi on aiheellista luokitella suuririskiseksi tekoälyjärjestelmät, joita muuttoliikkeen hallinnassa, turvapaikka-asioissa ja rajavalvonnassa vastaavien toimivaltaisten viranomaisten on tarkoitus käyttää valheenpaljastimina ja vastaavina välineinä tai luonnollisen henkilön emotionaalisen tilan havaitsemiseen; jäsenvaltion alueelle saapuvien tai viisumia tai turvapaikkaa hakevien luonnollisten henkilöiden aiheuttamien tiettyjen riskien arvioimiseen; luonnollisten henkilöiden asiaa koskevien asiakirjojen aitouden tarkistamiseen; sekä toimivaltaisten viranomaisten avustamiseen turvapaikka-, viisumi- ja oleskelulupahakemusten ja niihin liittyvien valitusten käsittelyssä, kun tavoitteena on vahvistaa asemaa hakevien luonnollisten henkilöiden kelpoisuus. Tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvien muuttoliikkeen hallinnan, turvapaikka-asioiden ja rajavalvonnan alan tekoälyjärjestelmien olisi oltava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/32/EU⁴⁹, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 810/2009⁵⁰ ja muussa asiaa koskevassa lainsäädännössä säädettyjen asiaankuuluvien menettelyvaatimusten mukaisia.</p>	<p>Muuttoliikkeen hallinnassa, turvapaikka-asioissa ja rajavalvonnassa käytettävät tekoälyjärjestelmät vaikuttavat ihmisiin, jotka ovat usein erityisen haavoittuvassa asemassa ja riippuvaisia toimivaltaisten viranomaisten toimien tuloksista. Näissä yhteyksissä käytettävien tekoälyjärjestelmien tarkkuus, syrjimätön luonne ja läpinäkyvyys on sen vuoksi erityisen tärkeää, jotta voidaan taata asianomaisten henkilöiden perusoikeuksien kunnioittaminen, erityisesti heidän oikeutensa vapaaseen liikkuvuuteen, syrjimättömyyteen, yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan, kansainväliseen suojeluun ja hyvään hallintoon. Sen vuoksi on välttämätöntä luokitella suuririskiseksi tekoälyjärjestelmät, joita muuttoliikkeen hallinnassa, turvapaikka-asioissa ja rajavalvonnassa vastaavien toimivaltaisten viranomaisten on tarkoitus käyttää valheenpaljastimina ja vastaavina välineinä tai luonnollisen henkilön emotionaalisen tilan havaitsemiseen; jäsenvaltion alueelle saapuvien tai viisumia tai turvapaikkaa hakevien luonnollisten henkilöiden aiheuttamien tiettyjen riskien arvioimiseen; luonnollisten henkilöiden asiaa koskevien asiakirjojen aitouden tarkistamiseen; sekä toimivaltaisten viranomaisten avustamiseen turvapaikka-, viisumi- ja oleskelulupahakemusten ja niihin liittyvien valitusten käsittelyssä, kun tavoitteena on vahvistaa asemaa hakevien luonnollisten henkilöiden kelpoisuus. Tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvien muuttoliikkeen hallinnan, turvapaikka-asioiden ja rajavalvonnan alan tekoälyjärjestelmien olisi oltava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/32/EU⁴⁹, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 810/2009⁵⁰ ja muussa asiaa koskevassa lainsäädännössä säädettyjen asiaankuuluvien menettelyvaatimusten mukaisia.</p>

Perustelu

Ehdotetulla muutoksella tähdennetään tarvetta ottaa kyseiset tekoälyjärjestelmät suuririskisiin tekoälyjärjestelmiin sovellettavien tiukempien järjestelyjen piiriin.

Muutosehdotus 6

Johdanto-osan 43 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Suuririskisiin tekoälyjärjestelmiin olisi sovellettava vaatimuksia, jotka koskevat käytettyjen datajoukkojen laatua, teknistä dokumentaatiota ja tietojen säilyttämistä, läpinäkyvyyttä ja tietojen antamista käyttäjille, ihmisen suorittamaa valvontaa sekä luotettavuutta, tarkkuutta ja kyberturvallisuutta. Nämä vaatimukset ovat tarpeen, jotta voidaan tehokkaasti vähentää terveyteen, turvallisuuteen ja perusoikeuksiin kohdistuvia riskejä, siltä osin kuin niitä esiintyy järjestelmän käyttötarkoituksen perusteella, ja koska muita vähemmän kauppaa rajoittavia toimenpiteitä ei ole kohtuudella käytettävissä, jolloin vältetään perusteettomat kaupan rajoitukset.</p>	<p>Suuririskisiin tekoälyjärjestelmiin olisi sovellettava vaatimuksia, jotka koskevat käytettyjen datajoukkojen laatua, teknistä dokumentaatiota ja tietojen säilyttämistä, läpinäkyvyyttä ja tietojen antamista käyttäjille, ihmisen suorittamaa valvontaa sekä luotettavuutta, tarkkuutta ja kyberturvallisuutta. Nämä vaatimukset ovat tarpeen, jotta voidaan tehokkaasti vähentää terveyteen, turvallisuuteen, tietoturvaan, kuluttajan oikeuksiin ja perusoikeuksiin kohdistuvia riskejä, siltä osin kuin niitä esiintyy järjestelmän käytön perusteella, ja koska muita vähemmän kauppaa rajoittavia toimenpiteitä ei ole kohtuudella käytettävissä, jolloin vältetään perusteettomat kaupan rajoitukset. Niille luonnollisille henkilöille tai henkilöryhmille, joita unionissa markkinoille saatetut tai muuten käyttöön otetut suuririskiset tekoälyjärjestelmät koskevat, on ilmoitettava asianmukaisella, vastaanottajalle vaivattomalla ja ymmärrettävällä tavalla siitä, että heihin sovelletaan tällaisia järjestelmiä. Lisäksi heillä olisi oltava mahdollisuus tutustua selkeisiin, helposti saatavilla oleviin julkisiin tietoihin asiasta.</p>

Perustelu

Tarjoajiin ja käyttäjiin sovellettavia läpinäkyvyyden- ja tiedonantovaatimuksia on laajennettava niin, että ne kattavat myös sellaiset henkilöt tai henkilöryhmät, joita asetuksen liitteessä III lueteltujen suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttö mahdollisesti koskee. ”Ymmärrettävällä tavalla” tarkoitetaan myös käyttäjälle ymmärrettävän ja esteettömän kielen käyttöä, oraaliset-auditiviset ja gesturaalis-visuaaliset kielet mukaan lukien.

Muutosehdotus 7

Uusi kappale johdanto-osan 44 kappaleen jälkeen

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>Tekoälyjärjestelmien tarjoajien on laadunhallintajärjestelmiensä yhteydessä pidättäydyttävä sellaisista toimenpiteistä, jotka edistävät sukupuoleen, alkuperään, uskoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään, sukupuoliseen suuntautumiseen tai mihin tahansa muihin seikkaan perustuvaa perusteetonta syrjintää.</p>

Perustelu

Laiton syrjintä juontaa juurensa ihmisen toiminnasta. Tekoälyjärjestelmien tarjoajien olisi laatu- ja turvallisuusjärjestelmiensä yhteydessä pidättäydyttävä sellaisista toimenpiteistä, jotka voisivat edistää syrjintää.

Muutosehdotus 8

Johdanto-osan 47 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jotta voidaan puuttua läpinäkymättömyyteen, joka voi tehdä tietyistä tekoälyjärjestelmistä käsittämättömiä tai liian monimutkaisia luonnollisille henkilöille, suuririskisiltä tekoälyjärjestelmiltä olisi edellytettävä tietyä läpinäkyvyyttä. Käyttäjien olisi voitava tulkita järjestelmän tuotosta ja käyttää sitä asianmukaisesti. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien mukana olisi sen vuoksi oltava asiaankuuluvat asiakirjat ja käyttöohjeet, joiden olisi sisällettävä ytimekkäitä ja selkeitä tietoja, tarvittaessa myös mahdollisista perusoikeuksiin kohdistuvista riskeistä ja syrjintäriskeistä.</p>	<p>Jotta voidaan puuttua läpinäkymättömyyteen, joka voi tehdä tietyistä tekoälyjärjestelmistä käsittämättömiä tai liian monimutkaisia luonnollisille henkilöille tai viranomaisille kaikilla hallintotasoilla, suuririskisiltä tekoälyjärjestelmiltä olisi edellytettävä suurta läpinäkyvyyttä. Käyttäjien olisi voitava tulkita järjestelmän tuotosta ja käyttää sitä asianmukaisesti. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien mukana olisi sen vuoksi oltava asiaankuuluvat asiakirjat ja käyttöohjeet, joiden olisi sisällettävä ytimekkäitä ja selkeitä tietoja, tarvittaessa myös mahdollisista perusoikeuksiin kohdistuvista riskeistä ja syrjintäriskeistä.</p>

Perustelu

Käytetty sanamuoto ”tietyä läpinäkyvyyttä” heikentää suuririskisten tekoälyjärjestelmien suunnittelijoiden vastuuvälillisuutta.

Muutosehdotus 9

Johdanto-osan 48 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Suuririskiset tekoälyjärjestelmät olisi suunniteltava ja kehitettävä siten, että luonnolliset henkilöt voivat valvoa niiden toimintaa. Tätä varten järjestelmän tarjoajan olisi määritettävä asianmukaiset ihmisen suorittamat valvontatoimenpiteet ennen järjestelmän markkinoille saattamista tai käyttöönottoa. Tällaisilla toimenpiteillä olisi tarvittaessa erityisesti varmistettava, että järjestelmässä on sisäänrakennettuja toiminnallisia rajoituksia, joita järjestelmä ei voi itse ohittaa ja jotka vastaavat ihmiskäyttäjän kommentoihin, ja että luonnollisilla henkilöillä, joiden tehtäväksi ihmisen suorittama valvonta on annettu, on tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet tämän tehtävän hoitamiseksi.</p>	<p>Suuririskiset tekoälyjärjestelmät olisi suunniteltava ja kehitettävä siten, että luonnolliset henkilöt ja viranomaiset kaikilla hallintotasoilla voivat valvoa niiden toimintaa. Tätä varten järjestelmän tarjoajan olisi määritettävä asianmukaiset ihmisen suorittamat valvontatoimenpiteet ennen järjestelmän markkinoille saattamista tai käyttöönottoa. Tällaisilla toimenpiteillä olisi tarvittaessa erityisesti varmistettava, että järjestelmässä on sisäänrakennettuja toiminnallisia rajoituksia, joita järjestelmä ei voi itse ohittaa ja jotka vastaavat ihmiskäyttäjän kommentoihin, ja että luonnollisilla henkilöillä, joiden tehtäväksi ihmisen suorittama valvonta on annettu, on tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet tämän tehtävän hoitamiseksi.</p>

Perustelu

Itsestään selvä.

Muutosehdotus 10

Johdanto-osan 67 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Suuririskisissä tekoälyjärjestelmissä olisi oltava CE-merkinä, joka osoittaa niiden olevan tämän asetuksen mukaisia, jotta ne voivat liikkua vapaasti sisämarkkinoilla. Jäsenvaltiot eivät saisi perusteettomasti estää sellaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista tai käyttöön ottamista, jotka ovat tässä asetuksessa vahvistettujen vaatimusten mukaisia ja joissa on CE-merkintä.</p>	<p>Suuririskisissä tekoälyjärjestelmissä olisi oltava CE-merkinä, joka osoittaa niiden olevan tämän asetuksen mukaisia, jotta ne voivat liikkua vapaasti sisämarkkinoilla. Jäsenvaltiot eivät saisi estää sellaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista tai käyttöön ottamista, jotka ovat tässä asetuksessa vahvistettujen vaatimusten mukaisia ja joissa on CE-merkintä. Jäsenvaltioilla on oikeus säännellä suuririskisiä tekoälyyn liittyviä käytäntöjä ja tekoälyjärjestelmiä ainoastaan yleistä etua ja kansallista turvallisuutta koskevista pakottavista ja asianmukaisesti perustelluista syistä.</p>

Perustelu

Vaikka jäsenvaltiot eivät saisi estää asetuksen soveltamista, niillä olisi edelleen oltava oikeus säännellä suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä, jos kyse on yleisestä edusta ja kansallisesta turvallisuudesta.

Muutosehdotus 11

Johdanto-osan 70 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tietyt tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu toimimaan vuorovaikutuksessa luonnollisten henkilöiden kanssa tai tuottamaan sisältöä, voivat aiheuttaa erityisiä toisena henkilönä esiintymiseen tai harhaanjohtamiseen liittyviä riskejä riippumatta siitä, luokitellaanko ne suuririskisiksi vai ei. Siksi näiden järjestelmien käyttöön olisi tietyissä olosuhteissa sovellettava erityisiä läpinäkyvyysvelvoitteita, sanotun kuitenkaan rajoittamatta suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevien vaatimusten ja velvoitteiden soveltamista. Luonnollisille henkilöille olisi erityisesti ilmoitettava, että he ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmän kanssa, ellei tämä ole olosuhteiden ja käyttöyhteyden perusteella ilmeistä. Lisäksi luonnollisille henkilöille olisi ilmoitettava, jos he altistuvat tunteentunnistusjärjestelmälle tai biometriselle luokitusjärjestelmälle. Tällaiset tiedot ja ilmoitukset olisi annettava vammaisille henkilöille soveltuvassa muodossa. Lisäksi sellaisen tekoälyjärjestelmän käyttäjien, joka tuottaa tai manipuloi kuva-, ääni- tai videosisältöä, joka selvästi muistuttaa olemassa olevia henkilöitä, paikkoja tai tapahtumia ja joka voi ihmisestä vaikuttaa virheellisesti aidolta, olisi ilmoitettava, että sisältö on keinotekoisesti tuotettu tai manipuloitu merkitsemällä tekoälyn tuotos vastaavasti ja paljastamalla sen keinotekoinen alkuperä.</p>	<p>Tietyt tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu toimimaan vuorovaikutuksessa luonnollisten henkilöiden kanssa tai tuottamaan sisältöä, voivat aiheuttaa erityisiä toisena henkilönä esiintymiseen tai harhaanjohtamiseen liittyviä riskejä riippumatta siitä, luokitellaanko ne suuririskisiksi vai ei. Siksi näiden järjestelmien käyttöön olisi sovellettava erityisiä läpinäkyvyysvelvoitteita, sanotun kuitenkaan rajoittamatta suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevien vaatimusten ja velvoitteiden soveltamista. Luonnollisille henkilöille olisi erityisesti ilmoitettava systemaattisesti, että he ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmän kanssa. Lisäksi luonnollisille henkilöille olisi ilmoitettava, jos he altistuvat tunteentunnistusjärjestelmälle tai biometriselle luokitusjärjestelmälle. Tällaiset tiedot ja ilmoitukset olisi annettava vammaisille henkilöille soveltuvassa muodossa. Lisäksi sellaisen tekoälyjärjestelmän käyttäjien, joka tuottaa tai manipuloi kuva-, ääni- tai videosisältöä, joka selvästi muistuttaa olemassa olevia henkilöitä, paikkoja tai tapahtumia ja joka voi ihmisestä vaikuttaa virheellisesti aidolta, olisi ilmoitettava, että sisältö on keinotekoisesti tuotettu tai manipuloitu merkitsemällä tekoälyn tuotos vastaavasti ja paljastamalla sen keinotekoinen alkuperä.</p>

Perustelu

Kun luonnolliset henkilöt ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmien kanssa, läpinäkyvyys- ja ilmoitusvelvoitteesta ei pidä sallia minkäänlaisia poikkeuksia.

Muutosehdotus 12

Johdanto-osan 76 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tämän asetuksen sujuvan, tehokkaan ja yhdenmukaisen täytäntöönpanon helpottamiseksi olisi perustettava Euroopan tekoälyneuvosto. Neuvoston olisi vastattava useista neuvoa-antavista tehtävistä, kuten lausuntojen, suositusten, neuvojen tai ohjeiden antamisesta tämän asetuksen täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa, esimerkiksi tässä asetuksessa vahvistettuja vaatimuksia koskevista teknisistä eritelmistä tai voimassa olevista standardeista, sekä neuvojen ja avun antamisesta komissiolle tekoälyyn liittyvissä erityiskysymyksissä.</p>	<p>Tämän asetuksen sujuvan, tehokkaan ja yhdenmukaisen täytäntöönpanon helpottamiseksi olisi perustettava Euroopan tekoälyneuvosto. Neuvoston olisi vastattava useista neuvoa-antavista tehtävistä, kuten lausuntojen, suositusten, neuvojen tai ohjeiden antamisesta tämän asetuksen täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa, esimerkiksi tässä asetuksessa vahvistettuja vaatimuksia koskevista teknisistä eritelmistä tai voimassa olevista standardeista, sekä neuvojen ja avun antamisesta komissiolle tekoälyyn liittyvissä erityiskysymyksissä. Euroopan tekoälyneuvoston olisi heijastettava ja edustettava eurooppalaisen yhteiskunnan eri intressejä, ja sen sukupuolijakauman olisi oltava tasapainoinen.</p>

Perustelu

Euroopan tekoälyneuvoston olisi edustettava ja heijastettava asianmukaisesti eurooppalaisen yhteiskunnan intressien laajaa kirjoa. Kyse on muun muassa ihmisoikeuksiin, ilmastoon ja tekoälyjärjestelmien energiatehokkaaseen käyttöön, turvallisuuteen, sosiaaliseen osallisuuteen ja terveyteen liittyvistä asioista. Sukupuolten tasapuolinen edustus on ennakoedellytys moninaisuuden takaamiselle neuvonannossa, ohjeiden laadinnassa ja muussa toiminnassa.

Muutosehdotus 13

Johdanto-osan 77 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jäsenvaltioilla on keskeinen rooli tämän asetuksen soveltamisessa ja täytäntöönpanon valvonnassa. Tältä osin kunkin jäsenvaltion olisi nimettävä yksi tai useampi kansallinen toimivaltainen viranomainen valvomaan tämän asetuksen soveltamista ja täytäntöönpanoa. Jotta voidaan lisätä organisoinnin tehokkuutta jäsenvaltioissa ja luoda virallinen yhteyspiste yleisölle ja muille vastaaville tahoille jäsenvaltioissa ja unionissa, kussakin jäsenvaltiossa olisi nimettävä yksi kansallinen viranomainen kansalliseksi valvontaviranomaiseksi.</p>	<p>Jäsenvaltioilla on keskeinen rooli tämän asetuksen soveltamisessa ja täytäntöönpanon valvonnassa. Tältä osin kunkin jäsenvaltion olisi nimettävä yksi tai useampi kansallinen toimivaltainen viranomainen valvomaan tämän asetuksen soveltamista ja täytäntöönpanoa. Jotta voidaan lisätä organisoinnin tehokkuutta jäsenvaltioissa ja luoda virallinen yhteyspiste yleisölle ja muille vastaaville tahoille jäsenvaltioissa ja unionissa, kussakin jäsenvaltiossa olisi nimettävä yksi kansallinen viranomainen kansalliseksi valvontaviranomaiseksi. Paikallis- ja alueviranomaisille annetaan valvonta- tai täytäntöönpanotehtäviä silloin kun jäsenvaltiot katsovat sen aiheelliseksi.</p>

Perustelu

Jotta voidaan varmistaa, että asetus on pantavissa täytäntöön ja sen mukaiset valvonta- ja täytäntöönpanojärjestelyt ovat toteutettavissa, jäsenvaltioiden olisi voitava tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan antaa täytäntöönpano- ja valvontatehtäviä paikallis- ja alueviranomaisten hoidettaviksi.

Muutosehdotus 14

Johdanto-osan 79 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Jotta voidaan varmistaa tässä asetuksessa, joka on osa unionin yhdenmukaistamislainsäädäntöä, vahvistettujen vaatimusten ja velvollisuuksien asianmukainen ja tehokas täytäntöönpano, asetuksella (EU) 2019/1020 perustettua markkinavalvontaa ja tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevaa järjestelmää olisi sovellettava kokonaisuudessaan. Kansallisilla viranomaisilla tai elimillä, jotka valvovat perusoikeuksia suojelevan unionin lainsäädännön soveltamista, mukaan lukien tasa-arvoelimet, olisi voitava saada käyttöönsä kaikki tämän asetuksen nojalla laadittu dokumentaatio, jos se on tarpeen niiden toimeksiannon kannalta.	Jotta voidaan varmistaa tässä asetuksessa, joka on osa unionin yhdenmukaistamislainsäädäntöä, vahvistettujen vaatimusten ja velvollisuuksien asianmukainen ja tehokas täytäntöönpano, asetuksella (EU) 2019/1020 perustettua markkinavalvontaa ja tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevaa järjestelmää olisi sovellettava kokonaisuudessaan. Kansallisilla viranomaisilla, ja soveltuviissa tapauksissa paikallis- ja alueviranomaisilla , tai elimillä, jotka valvovat perusoikeuksia suojelevan unionin lainsäädännön soveltamista, mukaan lukien tasa-arvoelimet, olisi oltava mahdollisuus saada käyttöönsä kaikki tämän asetuksen nojalla laadittu dokumentaatio, jos se on tarpeen niiden toimeksiannon kannalta.

Perustelu

Ehdotetun muutoksen avulla otetaan huomioon EU:n jäsenvaltioiden erilaiset hallintorakenteet.

Muutosehdotus 15

Johdanto-osan 83 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Jotta voidaan varmistaa toimivaltaisten viranomaisten luotettava ja rakentava yhteistyö unionin ja kansallisella tasolla, kaikkien tämän asetuksen soveltamiseen osallistuvien osapuolten olisi kunnioitettava tehtäviään suorittaessaan saamiensa tietojen ja datan luottamuksellisuutta.	Jotta voidaan varmistaa toimivaltaisten viranomaisten luotettava ja rakentava yhteistyö unionin, valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, kaikkien tämän asetuksen soveltamiseen osallistuvien osapuolten olisi kunnioitettava tehtäviään suorittaessaan saamiensa tietojen ja datan luottamuksellisuutta.

Perustelu

Ehdotetun muutoksen avulla otetaan huomioon EU:n jäsenvaltioiden erilaiset hallintorakenteet.

Muutosehdotus 16

I osasto, 3 artiklan 1 kohta – Määritelmät

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
”tekoälyjärjestelmällä” ohjelmistoa, joka on kehitetty käyttäen yhtä tai useampaa liitteessä I lueteltua tekniikkaa ja lähestymistapaa ja joka voi tuottaa tiettyjen ihmisen määrittelemien tavoitteiden saavuttamiseksi tuloksia, kuten sisältöjä, ennusteita, suosituksia tai päätöksiä, jotka vaikuttavat ympäristöihin, joiden kanssa järjestelmät ovat vuorovaikutuksessa;	”tekoälyjärjestelmällä” ohjelmistoa, joka on kehitetty käyttäen yhtä tai useampaa liitteessä I olevassa ei-tyhjentävässä luettelossa mainittua tekniikkaa ja lähestymistapaa ja joka on yhteydessä sosiaalisiin käytäntöihin, identiteettiin ja kulttuuriin ja joka keräämällä dataa, tulkitsemalla kerättyä jäsenneiltyä tai jäsennelemätöntä dataa, hallitsemalla tietämystä tai käsittelemällä data-aineistosta johdettua tietoa ja siten havainnoimalla ympäristöään voi tuottaa tiettyjen ihmisen määrittelemien tavoitteiden saavuttamiseksi tuloksia, kuten sisältöjä, ennusteita, suosituksia tai päätöksiä, jotka vaikuttavat ympäristöihin, joiden kanssa järjestelmät ovat vuorovaikutuksessa;

Perustelu

Tekoälyjärjestelmä muodostuu yhdistelmästä teknisiä elementtejä, jotka nivovat datan, algoritmit ja laskentatehon sosiaalisiin käytäntöihin, yhteiskuntaan, identiteettiin ja kulttuuriin. Tällaisen sosioteknisen kokonaisuuden määritelmässä olisikin otettava huomioon tulevaisuuden vaatimukset ja sitä olisi ajantasaistettava säännöllisesti, jotta se kuvastaisi tarkoin tekoälyn yhä suurempaa yhteiskunnallista vaikutusta. Tässä yhteydessä olisi niin ikään määritettävä tekoälyyn liittyvät nopeasti muuttuvat haasteet ja mahdollisuudet, mukaan lukien tietämyksenhallinnan ja tekoälyn välinen yhteys. Lisäksi asetusta olisi sovellettava myös toisen algoritmin kehittämiin algoritmeihin.

Muutosehdotus 17

5 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Seuraavat tekoälyyn liittyvät käytännöt ovat kiellettyjä:</p> <p>(a) sellaisen tekoälyjärjestelmän markkinoille saattaminen, käyttöönotto tai käyttö, jossa käytetään subliminaalisia tekniikoita, joita henkilö ei havaitse tietoisesti, jotta voidaan olennaisesti vääristää henkilön käyttäytymistä tavalla, joka aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa kyseiselle henkilölle tai toiselle henkilölle fyysistä tai psyykkistä haittaa;</p> <p>(b) sellaisen tekoälyjärjestelmän markkinoille saattaminen, käyttöönotto tai käyttö, jossa hyödynnetään tietyn henkilöryhmän haavoittuvuuksia, jotka liittyvät heidän ikäänsä tai fyysiseen tai psyykkiseen vammaansa, jotta voidaan olennaisesti vääristää kyseiseen ryhmään kuuluvan henkilön käyttäytymistä tavalla, joka aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa kyseiselle henkilölle tai toiselle henkilölle fyysistä tai psyykkistä haittaa;</p>	<p>Seuraavat tekoälyyn liittyvät käytännöt ovat kiellettyjä:</p> <p>(a) sellaisen tekoälyjärjestelmän markkinoille saattaminen, käyttöönotto tai käyttö, jossa käytetään subliminaalisia tekniikoita, joita henkilö ei havaitse tietoisesti, jotta voidaan olennaisesti vääristää henkilön käyttäytymistä tavalla, joka aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa kyseiselle henkilölle tai toiselle henkilölle fyysistä tai psyykkistä haittaa, <i>loukkaa tai todennäköisesti loukkaa toisen henkilön tai jonkin henkilöryhmän perusoikeuksia, heidän fyysinen tai psyykinen terveystensä ja turvallisuutensa mukaan lukien, aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa kuluttajalle haittaa, taloudelliset menetykset tai taloudellinen syrjintä mukaan lukien, taikka heikentää tai todennäköisesti heikentää demokratiaa ja oikeusvaltiota;</i></p> <p>(b) sellaisen tekoälyjärjestelmän markkinoille saattaminen, käyttöönotto tai käyttö, jossa hyödynnetään tietyn henkilöryhmän haavoittuvuuksia, jotka liittyvät heidän ikäänsä tai fyysiseen tai psyykkiseen vammaansa, jotta voidaan olennaisesti vääristää kyseiseen ryhmään kuuluvan henkilön käyttäytymistä tavalla, joka aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa kyseiselle henkilölle tai toiselle henkilölle fyysistä tai psyykkistä haittaa;</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(c) tekoälyjärjestelmien markkinoille saattaminen, käyttöönotto tai käyttö viranomaisten toimesta tai niiden puolesta luonnollisten henkilöiden luotettavuuden arvioimiseksi tai luokittelemiseksi tietyinä ajanjaksona heidän sosiaalisen käyttäytymisensä tai tunnettujen tai ennakoitujen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai luonteenpiirteidensä perusteella siten, että sosiaalinen pisteytys johtaa jompaankumpaan tai molempiin seuraavista:</p> <p>i) tietyjen luonnollisten henkilöiden tai heidän ryhmiensä haitallinen tai epäedullinen kohtelu sosiaalisissa yhteyksissä, jotka eivät liity siihen asiayhteyteen, jossa tiedot alun perin tuotettiin tai kerättiin;</p> <p>ii) tietyjen luonnollisten henkilöiden tai heidän ryhmiensä haitallinen tai epäedullinen kohtelu, joka on perusteetonta tai suhteetonta heidän sosiaaliseen käyttäytymiseensä tai sen vakavuuteen nähden;</p> <p>(d) reaaliaikaisten biometrinen etätunnistusjärjestelmien käyttö julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa, paitsi jos ja siltä osin kuin se on ehdottoman välttämätöntä jonkin seuraavan tavoitteen saavuttamiseksi:</p> <p>i) tietyjen mahdollisten rikoksen uhrien, myös kadonneiden lasten, kohdennettu etsintä;</p> <p>ii) luonnollisten henkilöiden henkeen tai fyysiseen turvallisuuteen kohdistuvan erityisen, merkittävän ja välittömän uhan tai terrori-iskun ehkäiseminen;</p> <p>iii) neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS⁽⁶²⁾ 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekijän tai tällaisesta rikoksesta epäillyn havaitseminen, paikantaminen, tunnistaminen tai syytteenpano, kun rikoksesta voi asianomaisessa jäsenvaltiossa seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta, siten kuin se on määritelty kyseisen jäsenvaltion oikeudessa.</p> <p>⁽⁶²⁾ Neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1).</p>	<p>(c) tekoälyjärjestelmien markkinoille saattaminen, käyttöönotto tai käyttö viranomaisten toimesta tai niiden puolesta luonnollisten henkilöiden tai henkilöryhmien luotettavuuden arvioimiseksi tai luokittelemiseksi tietyinä ajanjaksona heidän sosiaalisen käyttäytymisensä tai tunnettujen tai ennakoitujen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai luonteenpiirteidensä perusteella, jos se johtaa tekoälypohjaiseen sosiaaliseen pisteytykseen yleisiä tarkoituksia varten;</p> <p>(d) sellaisten tekoälyjärjestelmien markkinoille saattaminen, käyttöönotto tai käyttö viranomaisten toimesta tai niiden puolesta, joita sovelletaan ilman ihmisen valvontaa tapahtuvaan tekoälypohjaiseen sosiaaliseen pisteytykseen tiettyä tarkoitusta varten – eli sellaisissa sosiaalisissa yhteyksissä, jotka liittyvät siihen asiayhteyteen, jossa tiedot alun perin tuotettiin tai kerättiin – luonnollisten henkilöiden tai henkilöryhmien luotettavuuden arvioimiseksi tai luokittelemiseksi tietyinä ajanjaksona heidän sosiaalisen käyttäytymisensä tai tunnettujen tai ennakoitujen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai luonteenpiirteidensä perusteella, jos sosiaalinen pisteytys johtaa tietyjen luonnollisten henkilöiden tai kokonaisten henkilöryhmien haitalliseen tai epäedulliseen kohteluun, joka on perusteetonta tai suhteetonta heidän sosiaaliseen käyttäytymiseensä tai sen vakavuuteen nähden;</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>(e) reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käyttö julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa, paitsi jos ja siltä osin kuin se on ehdottoman välttämätöntä jonkin seuraavan tavoitteen saavuttamiseksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) tiettyjen mahdollisten rikoksen uhrien, myös kadonneiden lasten, kohdennettu etsintä; ii) luonnollisten henkilöiden henkeen tai fyysiseen turvallisuuteen kohdistuvan erityisen, merkittävän ja välittömän uhan tai terrori-iskun ehkäiseminen; iii) neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS⁽⁶²⁾ 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekijän tai tällaisesta rikoksesta epäillyn havaitseminen, paikantaminen, tunnistaminen tai syytteenpano, kun rikoksesta voi asianomaisessa jäsenvaltiossa seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta, siten kuin se on määritelty kyseisen jäsenvaltion oikeudessa. <p>⁽⁶²⁾ Neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1).</p>

Perustelu

Subliminaaliset tekniikat voivat yleisesti ottaen heikentää vapautta ja ihmisoikeuksia ja siten horjuttaa demokraattisen oikeusvaltion toimintaa. Lisäksi tekoäly voi heikentää kuluttajien oikeuksia. Lisäysten tarkoituksena on tehdä tämä selväksi.

Mitä tulee viranomaisten toimesta tai niiden puolesta tehtävään sosiaaliseen luokitteluun, se olisi kiellettävä, jos se tehdään yleisiä tarkoituksia varten, koska tällaisista käytännöistä aiheutuu johdanto-osan 17 kappaleessa esitetyn laisia vaaroja. Tietojen tuottaminen tai kerääminen tiettyihin tarkoituksiin olisi sallittava vain ihmisen valvonnassa ja edellyttäen, että se ei loukkaa oikeutta ihmisarvoon ja syrjimättömyyteen eikä tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden arvoja.

Muutosehdotus 18

5 artiklan 4 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Jäsenvaltio voi päättää säätää mahdollisuudesta sallia kokonaan tai osittain reaaliaikaisten biometrinen etätunnistusjärjestelmien käyttö julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa 1 kohdan d alakohdassa, 2 kohdassa ja 3 kohdassa luetelluin rajoituksin ja edellytyksin. Kyseisen jäsenvaltion on annettava kansallisessa lainsäädännössään tarvittavat yksityiskohtaiset säännöt 3 kohdassa tarkoitettujen lupien pyytämistä, myöntämistä, käyttöä ja valvontaa varten. Näissä säännöissä on myös täsmennettävä, minkä 1 kohdan d alakohdassa lueteltujen tavoitteiden osalta, myös minkä mainitun alakohdan iii alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta, toimivaltaisille viranomaisille voidaan antaa lupa käyttää kyseisiä järjestelmiä lainvalvontatarkoituksessa.</p>	<p>Jäsenvaltio voi päättää säätää mahdollisuudesta sallia kokonaan tai osittain reaaliaikaisten biometrinen etätunnistusjärjestelmien käyttö julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa 1 kohdan d alakohdassa, 2 kohdassa ja 3 kohdassa luetelluin rajoituksin ja edellytyksin. Kyseisen jäsenvaltion on annettava kansallisessa lainsäädännössään tarvittavat yksityiskohtaiset säännöt 3 kohdassa tarkoitettujen lupien pyytämistä, myöntämistä, käyttöä ja valvontaa varten. Näissä säännöissä on myös täsmennettävä, minkä 1 kohdan d alakohdassa lueteltujen tavoitteiden osalta, myös minkä mainitun alakohdan iii alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta, toimivaltaisille viranomaisille voidaan antaa lupa käyttää kyseisiä järjestelmiä lainvalvontatarkoituksessa. Lisäksi niissä on vahvistettava asianomaisten paikallis- ja alueviranomaisten tiedonsaanti- ja kuulemisjärjestelyt. Kuulemiset on järjestettävä ennen kyseisten järjestelmien poikkeuksellista käyttöä julkisissa tiloissa. Kiireellisissä tilanteissa, joissa olisi kohtuutonta jäädä odottamaan asianomaisten paikallis- tai alueviranomaisten kuulemista, tekoälyyn liittyvän käytännön soveltamisesta on ilmoitettava niille viipymättä.</p>

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaisilla on poliittinen ja hallinnollinen vastuu julkisten tilojen hallinnoinnista ja valvonnasta. Siksi niille on annettava mahdollisuus esittää näkemyksensä ennen tällaisten tekoälyyn liittyvien käytäntöjen soveltamista ja niille on tiedotettava asianmukaisesti tekoälyjärjestelmien poikkeuksellisesta käytöstä lainvalvontatarkoituksiin.

Kiireellisissä tilanteissa, joissa olisi kohtuutonta jäädä odottamaan asianomaisten paikallis- tai alueviranomaisten ennakkokuulemista, järjestelmien ja käytäntöjen soveltamisesta on ilmoitettava niille välittömästi.

Muutosehdotus 19

13 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>13 artikla Läpinäkyvyys ja tietojen antaminen käyttäjille</p> <p>1. Suuririskiset tekoälyjärjestelmät on suunniteltava ja kehitettävä siten, että varmistetaan, että niiden toiminta on riittävän läpinäkyvää, jotta käyttäjät voivat tulkita järjestelmän tuloksia ja käyttää niitä asianmukaisesti. On varmistettava sopiva läpinäkyvyyden tyyppi ja taso, jotta voidaan varmistaa tämän osaston 3 luvussa säädettyjen käyttäjän ja tarjoajan asiaankuuluvien velvoitteiden noudattaminen.</p>	<p>13a artikla Läpinäkyvyys ja tietojen antaminen käyttäjille</p> <p>1. Suuririskiset tekoälyjärjestelmät on suunniteltava ja kehitettävä siten, että varmistetaan, että niiden toiminta on riittävän läpinäkyvää, jotta käyttäjät voivat tulkita järjestelmän tuloksia ja käyttää niitä asianmukaisesti. On varmistettava sopiva läpinäkyvyyden tyyppi ja taso sekä tehtävä järjestelmästä selkoa ymmärrettävällä tavalla, jotta voidaan varmistaa tämän osaston 3 luvussa säädettyjen käyttäjän ja tarjoajan asiaankuuluvien velvoitteiden noudattaminen. Selonteko on annettava ainakin sen maan kielellä, jossa tekoälyjärjestelmä otetaan käyttöön.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>2. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien mukana on oltava käyttöohjeet asianmukaisessa digitaalisessa tai muussa muodossa, ja niissä on annettava ytimekkäitä, täydellisiä, paikkansapitäviä ja selkeitä tietoja, jotka ovat käyttäjien kannalta olennaisia, esteettömiä ja ymmärrettäviä.</p> <p>3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa on yksilöitävä</p> <p>(a) tarjoajan ja tarvittaessa tämän valtuutetun edustajan henkilöllisyys ja yhteystiedot;</p> <p>(b) suuririskisen tekoälyjärjestelmän ominaisuudet, valmiudet ja suorituskyvyn rajoitukset, mukaan lukien seuraavat:</p> <p>i) järjestelmän käyttötarkoitus;</p> <p>ii) edellä 15 artiklassa tarkoitettu tarkkuuden, luotettavuuden ja kyberturvallisuuden taso, johon nähden suuririskinen tekoälyjärjestelmä on testattu ja validoitu ja jota voidaan odottaa, sekä kaikki tunnetut ja ennakoitavissa olevat olosuhteet, joilla voi olla vaikutusta kyseiseen tarkkuuden, luotettavuuden ja kyberturvallisuuden tasoon;</p> <p>iii) kaikki tunnetut tai ennakoitavissa olevat olosuhteet, jotka liittyvät suuririskisen tekoälyjärjestelmän käyttöön sen käyttötarkoituksen mukaisesti tai kohtuudella ennakoitavissa olevissa vääriinkäyttöolosuhteissa ja jotka voivat aiheuttaa terveyteen ja turvallisuuteen tai perusoikeuksiin kohdistuvia riskejä;</p> <p>iv) järjestelmän suorituskyky niiden henkilöiden tai henkilöryhmien osalta, joihin järjestelmää on tarkoitus käyttää;</p> <p>v) tarvittaessa syöttötietoja koskevat spesifikaatiot tai muut käytettyjä koulutus-, validointi- ja testausdatajoukkoja koskevat olennaiset tiedot ottaen huomioon tekoälyjärjestelmän suunniteltu käyttötarkoitus;</p>	<p>2. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien mukana on oltava julkiset, ymmärrettävät ja yleisesti saatavilla olevat käyttöohjeet asianmukaisessa digitaalisessa tai muussa muodossa, ja niissä on annettava ytimekkäitä, täydellisiä, paikkansapitäviä ja selkeitä tietoja, jotka ovat käyttäjien kannalta olennaisia, esteettömiä ja ymmärrettäviä.</p> <p>3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa on yksilöitävä</p> <p>(a) tarjoajan ja tarvittaessa tämän valtuutetun edustajan henkilöllisyys ja yhteystiedot;</p> <p>(b) suuririskisen tekoälyjärjestelmän ominaisuudet, valmiudet ja suorituskyvyn rajoitukset, mukaan lukien seuraavat:</p> <p>i) järjestelmän käyttötarkoitus;</p> <p>ii) edellä 15 artiklassa tarkoitettu tarkkuuden taso (mallien arviointiin soveltuvina mittayksiköinä), luotettavuuden taso ja kyberturvallisuuden taso, johon nähden suuririskinen tekoälyjärjestelmä on testattu ja validoitu ja jota voidaan odottaa, sekä kaikki tunnetut ja ennakoitavissa olevat olosuhteet, joilla voi olla vaikutusta kyseiseen tarkkuuden, luotettavuuden ja kyberturvallisuuden tasoon;</p> <p>iii) kaikki tunnetut tai ennakoitavissa olevat olosuhteet, jotka liittyvät suuririskisen tekoälyjärjestelmän käyttöön sen käyttötarkoituksen mukaisesti tai kohtuudella ennakoitavissa olevissa vääriinkäyttöolosuhteissa ja jotka voivat aiheuttaa terveyteen ja turvallisuuteen tai perusoikeuksiin kohdistuvia riskejä;</p> <p>iv) järjestelmän suorituskyky niiden henkilöiden tai henkilöryhmien osalta, joihin järjestelmää on tarkoitus käyttää;</p> <p>v) tarvittaessa syöttötietoja koskevat spesifikaatiot tai muut käytettyjä koulutus-, validointi- ja testausdatajoukkoja koskevat olennaiset tiedot ottaen huomioon tekoälyjärjestelmän suunniteltu käyttötarkoitus;</p> <p>vi) mallin hienosäädössä käytetyt parametrit sekä ylisovittamisen ja alisovittamisen estämiseksi toteutetut toimenpiteet;</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>(c) suuririskisen tekoälyjärjestelmän ja sen suorituskyvyn muutokset, jotka tarjoaja on määritellyt ennalta ensimmäisen vaatimustenmukaisuuden arvioinnin yhteydessä, jos sellaisia on;</p> <p>(d) 14 artiklassa tarkoitettujen ihmisen suorittamien valvontatoimenpiteiden, mukaan lukien tekniset toimenpiteet, jotka on otettu käyttöön, jotta käyttäjien olisi helpompaa tulkita tekoälyjärjestelmien tuloksia;</p> <p>(e) suuririskisen tekoälyjärjestelmän odotettu käyttöikä ja kaikki tarvittavat huolto- ja hoitotoimenpiteet, joilla varmistetaan tekoälyjärjestelmän asianmukainen toiminta, mukaan lukien ohjelmistopäivitykset.</p>	<p>(c) suuririskisen tekoälyjärjestelmän ja sen suorituskyvyn muutokset, jotka tarjoaja on määritellyt ennalta ensimmäisen vaatimustenmukaisuuden arvioinnin yhteydessä, jos sellaisia on;</p> <p>(d) 14 artiklassa tarkoitettujen ihmisen suorittamien valvontatoimenpiteiden, mukaan lukien tekniset toimenpiteet, jotka on otettu käyttöön, jotta käyttäjien olisi helpompaa tulkita tekoälyjärjestelmien tuloksia;</p> <p>(e) suuririskisen tekoälyjärjestelmän odotettu käyttöikä ja kaikki tarvittavat huolto- ja hoitotoimenpiteet, joilla varmistetaan tekoälyjärjestelmän asianmukainen toiminta, mukaan lukien ohjelmistopäivitykset.</p> <p>13b Läpinäkyvyys ja tietojen antaminen henkilöille, joita järjestelmä koskee</p> <p><i>Henkilöille tai henkilöryhmille, joihin suuririskistä tekoälyjärjestelmää on tarkoitus soveltaa, on ilmoitettava tällaisesta käytöstä asianmukaisella, vastaanottajalle vaivattomalla ja ymmärrettävällä tavalla. Lisäksi heillä olisi oltava mahdollisuus tutustua selkeisiin, helposti saatavilla oleviin julkisiin tietoihin asiasta.</i></p>

Perustelu

Luottamuksen ekosysteemin vahvistamiseksi suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttöohjeet olisi julkaistava ja asetettava yleisesti saataville. Ohjeet olisi laadittava tekoälyjärjestelmän käyttömaan kielellä, ja niiden olisi oltava lukijoille ymmärrettäviä.

Algoritmien läpinäkyvyyteen ja selitettävyyteen liittyen on pystyttävä tekemään selkoa siitä, mitä parametreja mallin hienosäädössä on käytetty ja mitä toimenpiteitä ylisovittamisen ja alisovittamisen estämiseksi on toteutettu.

Ehdotetussa 13b artiklassa säädetään läpinäkyvyys- ja tiedonantovelvoitteesta niitä henkilöitä kohtaan, jotka ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmän kanssa tai joihin tekoälyjärjestelmä voi vaikuttaa.

Muutosehdotus 20

14 artiklan 4 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Edellä 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on mahdollistettava se, että henkilöt, joiden tehtäväksi ihmisen suorittama valvonta on annettu, voivat olosuhteiden mukaan</p> <p>(a) ymmärtää täysin suuririskisen tekoälyjärjestelmän valmiudet ja rajoitukset ja seurata sen toimintaa asianmukaisesti, jotta poikkeavuuksien, toimintahäiriöiden ja odottamattoman suorituskyvyn merkit voidaan havaita ja niihin voidaan puuttua mahdollisimman pian;</p>	<p>Edellä 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on mahdollistettava se, että henkilöt, joiden tehtäväksi ihmisen suorittama valvonta on annettu, voivat olosuhteiden mukaan</p> <p>(a) ymmärtää täysin suuririskisen tekoälyjärjestelmän valmiudet ja rajoitukset ja seurata sen toimintaa asianmukaisesti, jotta poikkeavuuksien, toimintahäiriöiden ja odottamattoman suorituskyvyn merkit voidaan havaita ja niihin voidaan puuttua mahdollisimman pian;</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
(b) pysyä tietoisina mahdollisesta taipumuksesta luottaa automaattisesti tai liiallisesti suuririskisen tekoälyjärjestelmän tuottamiin tuloksiin ("automaatiovinoutuma"), erityisesti sellaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien osalta, joita käytetään tietojen tai suositusten antamiseen luonnollisten henkilöiden tekemiä päätöksiä varten;	(b) pysyä tietoisina mahdollisesta taipumuksesta luottaa automaattisesti tai liiallisesti suuririskisen tekoälyjärjestelmän tuottamiin tuloksiin ("automaatiovinoutuma") tai mistä tahansa muista vinoutumista , erityisesti sellaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien osalta, joita käytetään tietojen tai suositusten antamiseen luonnollisten henkilöiden tekemiä päätöksiä varten;
(c) tulkita oikein suuririskisen tekoälyjärjestelmän tuotoksia ottaen erityisesti huomioon järjestelmän ominaisuudet sekä käytettävissä olevat tulkintavälineet ja -menetelmät;	(c) tulkita oikein suuririskisen tekoälyjärjestelmän tuotoksia ottaen erityisesti huomioon järjestelmän ominaisuudet sekä käytettävissä olevat tulkintavälineet ja -menetelmät;
(d) päättää missä tahansa erityistilanteessa, että suuririskistä tekoälyjärjestelmää ei käytetä, tai muutoin jättää huomiotta, korjata tai peruuttaa suuririskisen tekoälyjärjestelmän tuotokset;	(d) päättää missä tahansa erityistilanteessa, että suuririskistä tekoälyjärjestelmää ei käytetä, tai muutoin jättää huomiotta, korjata tai peruuttaa suuririskisen tekoälyjärjestelmän tuotokset;
(e) puuttua suuririskisen tekoälyjärjestelmän toimintaan tai pysäyttää järjestelmän pysäytyspainikkeella tai vastaavalla menettelyllä.	(e) puuttua suuririskisen tekoälyjärjestelmän toimintaan tai pysäyttää järjestelmän pysäytyspainikkeella tai vastaavalla menettelyllä.

Perustelu

On olemassa useita vinoutumia, jotka voivat olla ongelmallisia. Esimerkkeinä mainittakoon tekoälyjärjestelmän suunnittelijan tai käyttäjän omat painotukset (sosiaalinen vinoutuma), vinoutumat sen suhteen, onko käyttöön otettu tekoälyjärjestelmä asianmukainen ratkaisu ongelmaan (teknologinen vinoutuma), ja erilaiset tilastolliset vinoutumat.

Muutosehdotus 21

Uusi kohta 14 artiklan 5 kohdan jälkeen

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<i>Kaikki liitteessä III olevan 5 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettu tekoälyjärjestelmin tehtävät päätökset vaativat ihmisen osallistumista, ja niiden on perustuttava huolelliseen päätöksentekoprosessiin. Päätösten osalta on taattava mahdollisuus ihmisten väliseen kanssakäymiseen.</i>

Perustelu

Ehdotetun asetuksen 14 artikla koskee ainoastaan ihmisen suorittamaa suuririskisten tekoälyjärjestelmien valvontaa. Viranomaispäätösten osalta on tärkeää korostaa, että ihmisen osallistuminen, mahdollisuus ihmisten väliseen kanssakäymiseen ja asianmukaiset muutoksenhakumenettelyt on taattava.

Muutosehdotus 22

Uudet alakohdat 17 artiklan 1 kohdan m alakohdan jälkeen

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Suuririskisten tekoälyjärjestelmien tarjoajien on otettava käyttöön laadunhallintajärjestelmä, jolla varmistetaan tämän asetuksen noudattaminen. Järjestelmä on dokumentoitava järjestelmällisesti ja täsmällisesti kirjallisiksi periaatteiksi, menettelyiksi ja ohjeiksi, ja siihen on sisällyttävä ainakin seuraavat seikat:</p>	<p>Suuririskisten tekoälyjärjestelmien tarjoajien on otettava käyttöön laadunhallintajärjestelmä, jolla varmistetaan tämän asetuksen noudattaminen. Järjestelmä on dokumentoitava järjestelmällisesti ja täsmällisesti kirjallisiksi periaatteiksi, menettelyiksi ja ohjeiksi, ja siihen on sisällyttävä ainakin seuraavat seikat:</p>
<p>(a) strategia säännösten noudattamista varten, mukaan lukien vaatimustenmukaisuusmenettelyjen ja suuririskisiin tekoälyjärjestelmiin tehtyjen muutosten hallintamenettelyjen noudattaminen;</p>	<p>(a) strategia säännösten noudattamista varten, mukaan lukien vaatimustenmukaisuusmenettelyjen ja suuririskisiin tekoälyjärjestelmiin tehtyjen muutosten hallintamenettelyjen noudattaminen;</p>
<p>(b) suuririskisen tekoälyjärjestelmän suunnittelussa, suunnittelun valvonnassa ja rakenteen tarkastuksessa käytettävät tekniikat, menettelyt ja järjestelmälliset toimenpiteet;</p>	<p>(b) suuririskisen tekoälyjärjestelmän suunnittelussa, suunnittelun valvonnassa ja rakenteen tarkastuksessa käytettävät tekniikat, menettelyt ja järjestelmälliset toimenpiteet;</p>
<p>(c) suuririskisen tekoälyjärjestelmän kehittämisessä, laadunvalvonnassa ja laadunvarmistuksessa käytettävät tekniikat, menettelyt ja järjestelmälliset toimenpiteet;</p>	<p>(c) suuririskisen tekoälyjärjestelmän kehittämisessä, laadunvalvonnassa ja laadunvarmistuksessa käytettävät tekniikat, menettelyt ja järjestelmälliset toimenpiteet;</p>
<p>(d) tarkastus-, testaus- ja validointimenettelyt, jotka on suoritettava ennen suuririskisen tekoälyjärjestelmän kehittämistä, sen aikana ja sen jälkeen, sekä niiden suoritustiheys;</p>	<p>(d) tarkastus-, testaus- ja validointimenettelyt, jotka on suoritettava ennen suuririskisen tekoälyjärjestelmän kehittämistä, sen aikana ja sen jälkeen, sekä niiden suoritustiheys;</p>
<p>(e) sovellettavat tekniset eritelmät, standardit mukaan luettuina, ja, jos asiaankuuluvia yhdenmukaistettuja standardeja ei sovelleta täysimääräisesti, keinot, joilla varmistetaan, että suuririskinen tekoälyjärjestelmä on tämän osaston 2 luvussa vahvistettujen vaatimusten mukainen;</p>	<p>(e) sovellettavat tekniset eritelmät, standardit mukaan luettuina, ja, jos asiaankuuluvia yhdenmukaistettuja standardeja ei sovelleta täysimääräisesti, keinot, joilla varmistetaan, että suuririskinen tekoälyjärjestelmä on tämän osaston 2 luvussa vahvistettujen vaatimusten mukainen;</p>
<p>(f) datanhallintajärjestelmät ja -menettelyt, mukaan lukien datankeruu, datan analysointi, tunnisteiden lisääminen, datan tallentaminen, datan suodattaminen, datanlouhinta, datan yhdistäminen, datan säilyttäminen ja kaikki muut dataan liittyvät toimet, jotka suoritetaan ennen suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista tai käyttöönottoa ja näitä toimia varten;</p>	<p>(f) datanhallintajärjestelmät ja -menettelyt, mukaan lukien datankeruu, datan analysointi, tunnisteiden lisääminen, datan tallentaminen, datan suodattaminen, datanlouhinta, datan yhdistäminen, datan säilyttäminen ja kaikki muut dataan liittyvät toimet, jotka suoritetaan ennen suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista tai käyttöönottoa ja näitä toimia varten;</p>
<p>(g) 9 artiklassa tarkoitettu riskinhallintajärjestelmä;</p>	<p>(g) 9 artiklassa tarkoitettu riskinhallintajärjestelmä;</p>
<p>(h) markkinoille saattamisen jälkeistä seuranta koskevan järjestelmän perustaminen, toteutus ja ylläpito 61 artiklan mukaisesti;</p>	<p>(h) markkinoille saattamisen jälkeistä seuranta koskevan järjestelmän perustaminen, toteutus ja ylläpito 61 artiklan mukaisesti;</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
(i) menettelyt, jotka liittyvät vakavista vaaratilanteista ja toimintahäiriöistä ilmoittamiseen 62 artiklan mukaisesti;	(i) menettelyt, jotka liittyvät vakavista vaaratilanteista ja toimintahäiriöistä ilmoittamiseen 62 artiklan mukaisesti;
(j) kansallisten toimivaltaisten viranomaisten, toimivaltaisten viranomaisten, myös alakohtaisten viranomaisten, jotka tarjoavat pääsyn dataan tai tukevat sitä, ilmoitettujen laitosten, muiden toimijoiden, asiakkaiden tai muiden asianomaisten osapuolten kanssa käytävän viestinnän järjestäminen;	(j) kansallisten toimivaltaisten viranomaisten, toimivaltaisten viranomaisten, myös alakohtaisten viranomaisten, jotka tarjoavat pääsyn dataan tai tukevat sitä, ilmoitettujen laitosten, muiden toimijoiden, asiakkaiden tai muiden asianomaisten osapuolten kanssa käytävän viestinnän järjestäminen;
(k) järjestelmät ja menettelyt kaiken asiaankuuluvan dokumentaation ja tiedon säilyttämistä varten;	(k) järjestelmät ja menettelyt kaiken asiaankuuluvan dokumentaation ja tiedon säilyttämistä varten;
(l) resurssien hallinta, mukaan lukien toimitusvarmuuteen liittyvät toimenpiteet;	(l) resurssien hallinta, mukaan lukien toimitusvarmuuteen liittyvät toimenpiteet;
(m) vastuuvollisuuskehys, jossa määritellään johdon ja muun henkilöstön vastuut kaikkien tässä kohdassa lueteltujen näkökohtien osalta.	(m) vastuuvollisuuskehys, jossa määritellään johdon ja muun henkilöstön vastuut kaikkien tässä kohdassa lueteltujen näkökohtien osalta;
	(n) <i>toimenpiteet sukupuoleen, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään, sukupuoliseen suuntautumiseen tai mihin tahansa muuhun seikkaan perustuvan perusteettoman syrjinnän torjumiseksi;</i>
	(o) <i>selvitys siitä, miten eettiset kysymykset on otettu huomioon suuririskistä tekoälyjärjestelmää suunniteltaessa.</i>

Perustelu

Ehdotetun lisäyksen avulla korostetaan, että osallistavuuden sekä perusteettoman syrjinnän torjumisen olisi oltava tärkeä osa laatujärjestelmää.

Järjestelmän olisi oltava niiden eettisten arvojen mukainen, joita tekoälyjärjestelmän käyttäjä järjestelmältä toivoo tai joita järjestelmän tarjoaja voi kohtuudella odottaa suuririskiseltä tekoälyjärjestelmältä mahdollisesti toivottavan. Tarjoajan on pystyttävä selittämään, miten se on ottanut asian huomioon.

Muutosehdotus 23

19 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Suuririskisten tekoälyjärjestelmien tarjoajien on varmistettava, että niiden järjestelmille tehdään asiaankuuluva vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely 43 artiklan mukaisesti ennen järjestelmien markkinoille saattamista tai käyttöönottoa. Kun vaatimustenmukaisuuden arvioinnin perusteella on osoitettu, että tekoälyjärjestelmät ovat tämän osaston 2 luvussa vahvistettujen vaatimusten mukaisia, tarjoajien on laadittava EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus 48 artiklan mukaisesti ja kiinnitettävä CE-vaatimustenmukaisuusmerkintä 49 artiklan mukaisesti.	Suuririskisten tekoälyjärjestelmien tarjoajien on varmistettava, että niiden järjestelmille tehdään asiaankuuluva vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely 43 artiklan mukaisesti ennen järjestelmien markkinoille saattamista tai käyttöönottoa. Kun vaatimustenmukaisuuden arvioinnin perusteella on osoitettu, että tekoälyjärjestelmät ovat tämän osaston 2 luvussa vahvistettujen vaatimusten mukaisia, tarjoajien on laadittava EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus 48 artiklan mukaisesti ja kiinnitettävä CE-vaatimustenmukaisuusmerkintä 49 artiklan mukaisesti. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien tarjoajien on julkaistava EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tiivistelmä vaatimustenmukaisuuden arvioinnista sellaisessa paikassa, että se on yleisesti saatavilla.

Perustelu

Jotta voidaan vahvistaa tekoälyjärjestelmiin kohdistuvan luottamuksen ekosysteemiä, suuririskisten tekoälyjärjestelmien tarjoajien on toimittava avoimella tavalla. Kansalaisten on näin ollen voitava tarkistaa, että vaatimustenmukaisuuden arviointi on toteutettu asianmukaisesti ja asetuksen säännöksiä noudattaen.

Muutosehdotus 24

Uusi kohta 29 artiklan 6 kohdan jälkeen

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p><i>Suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttäjien on tehtävä eettinen arviointi ennen järjestelmän käyttöönottoa. Näiden on kyettävä tekemään selkoa teknologian käytön mahdollisista vaikutuksista ihmisiin ja yhteiskuntaan ja täsmennettävä tekoälyjärjestelmän kaavailtu käyttötarkoitus, yleiset arvot ja niiden painotus sekä ilmoitettava, onko arvot integroitu osaksi järjestelmää. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttäjien on myös arvioitava järjestelmän todellisia vaikutuksia ihmisiin ja yhteiskuntaan järjestelmän koko elinkaaren ajan.</i></p>

Perustelu

Etiikka on laaja käsite, ja eettisiä periaatteita voidaan teknologian alalla noudattaa monin eri tavoin, olipa kyse sitten teoreettisista perusteista tai konkreettisista menetelmistä, välineistä ja suunnittelua ohjaavista arvoista. Arvot ovat seikkoja, joita tietyt ihmiset (tai ryhmät) pitävät tärkeinä, ja ne voivat olla konkreettisempia tai käsitteellisempiä. On tärkeää, että mahdollisesti sovellettavien moraalisten arvojen valikoima pidetään avoimena ja että tekoälyjärjestelmän arviointia jatketaan koko sen elinkaaren ajan.

Muutosehdotus 25

52 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Tarjoajien on varmistettava, että luonnollisten henkilöiden kanssa vuorovaikutukseen tarkoitetut tekoälyjärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan siten, että luonnollisille henkilöille ilmoitetaan, että he ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmän kanssa, paitsi jos tämä on olosuhteiden ja käyttöyhteyden perusteella ilmeistä. Tätä velvoitetta ei sovelleta tekoälyjärjestelmiin, joita on lain mukaan sallittua käyttää rikosten paljastamiseen, estämiseen ja tutkimiseen ja rikoksiin liittyviin syytöimiin, paitsi jos kyseiset järjestelmät ovat julkisesti saatavilla rikosilmoitusten tekemistä varten.</p>	<p>Tarjoajien on varmistettava, että luonnollisten henkilöiden kanssa vuorovaikutukseen tarkoitetut tekoälyjärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan siten, että luonnollisille henkilöille ilmoitetaan, että he ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmän kanssa. Tätä velvoitetta ei sovelleta tekoälyjärjestelmiin, joita on lain mukaan sallittua käyttää rikosten paljastamiseen, estämiseen ja tutkimiseen ja rikoksiin liittyviin syytöimiin, paitsi jos kyseiset järjestelmät ovat julkisesti saatavilla rikosilmoitusten tekemistä varten. Tekoälyjärjestelmin tapahtuva vuorovaikutus ei saa rajoittaa järjestelmien kanssa vuorovaikutuksessa olevien luonnollisten henkilöiden käytössä olevia vaihtoehtoja eikä oikeudellista asemaa.</p>

Perustelu

Kun vuorovaikutus luonnollisten henkilöiden kanssa tapahtuu teknologisten järjestelmien keinoin, vaarana saattaa olla, että järjestelmien kanssa vuorovaikutuksessa olevien luonnollisten henkilöiden valinnanmahdollisuudet supistuvat. Luonnollisille henkilöille on ilmoitettava asianmukaisesti aina, kun he ovat tekemisissä tekoälyjärjestelmien kanssa; tätä ei pitäisi jättää tilannekohtaisen tulkinnan varaan. Lisäksi heidän oikeutensa on taattava aina, kun he ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmien kanssa.

Muutosehdotus 26

57 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Tekoälyneuvoston muodostavat kansalliset valvontaviranomaiset, joita edustaa kyseisen viranomaisen johtaja tai vastaava korkean tason virkamies, sekä Euroopan tietosuojavaltuutettu. Kokouksiin voidaan kutsua myös muita kansallisia viranomaisia, jos käsitellyt asiat ovat niiden kannalta merkityksellisiä.	Tekoälyneuvoston muodostavat kansalliset valvontaviranomaiset, joita edustaa kyseisen viranomaisen johtaja tai vastaava korkean tason virkamies, sekä Euroopan tietosuojavaltuutettu. Kokouksiin voidaan kutsua myös muita valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia, jos käsitellyt asiat ovat niiden kannalta merkityksellisiä.

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaisten on voitava osallistua tekoälyjärjestelmien valvontaan ja raportoida niiden täytäntöönpanosta kentällä.

Muutosehdotus 27

58 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Neuvoessaan ja avustaessaan komissiota 56 artiklan 2 kohdan mukaisesti tekoälyneuvoston tulee erityisesti	Neuvoessaan ja avustaessaan komissiota 56 artiklan 2 kohdan mukaisesti tekoälyneuvoston tulee erityisesti
(a) kerätä ja jakaa asiantuntemusta ja parhaita käytäntöjä jäsenvaltioiden kesken;	(a) kerätä ja jakaa asiantuntemusta ja parhaita käytäntöjä jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallisviranomaisten kesken;
(b) edistää yhdenmukaisia hallinnollisia käytäntöjä jäsenvaltioissa, myös 53 artiklassa tarkoitettujen sääntelyn testiympäristöjen toiminnan osalta;	(b) edistää yhdenmukaisia hallinnollisia käytäntöjä jäsenvaltioissa, myös 53 artiklassa tarkoitettujen sääntelyn testiympäristöjen toiminnan osalta;
(c) antaa lausuntoja, suosituksia tai kirjallisia kannanottoja tämän asetuksen täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä, erityisesti	(c) antaa lausuntoja, suosituksia tai kirjallisia kannanottoja tämän asetuksen täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä, erityisesti
i) III osaston 2 luvussa vahvistettuja vaatimuksia koskevista teknisistä eritelmistä tai olemassa olevista standardeista,	i) III osaston 2 luvussa vahvistettuja vaatimuksia koskevista teknisistä eritelmistä tai olemassa olevista standardeista,
ii) 40 ja 41 artiklassa tarkoitettujen yhdenmukaisesti standardien tai yhteisten eritelmien käytöstä,	ii) 40 ja 41 artiklassa tarkoitettujen yhdenmukaisesti standardien tai yhteisten eritelmien käytöstä,
iii) ohjeasiakirjojen laatimisesta, mukaan lukien 71 artiklassa tarkoitettujen hallinnollisten sakkojen määrittämistä koskevat suuntaviivat.	iii) ohjeasiakirjojen laatimisesta, mukaan lukien 71 artiklassa tarkoitettujen hallinnollisten sakkojen määrittämistä koskevat suuntaviivat.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
-------------------	--------------------

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaiset ovat lähimpänä paikallisia asukkaita ja paikallistaloutta. Ne olisi otettava nimenomaisesti huomioon, sillä niillä on tietämystä jaettavanaan.

Muutosehdotus 28

59 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kunkin jäsenvaltion on perustettava tai nimettävä kansalliset toimivaltaiset viranomaiset tämän asetuksen soveltamisen ja täytäntöönpanon varmistamiseksi. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on oltava organisaatioltaan sellaisia, että niiden toimien ja tehtävien objektiivisuus ja puolueettomuus on turvattu.	Kunkin jäsenvaltion on perustettava tai nimettävä kansalliset toimivaltaiset viranomaiset tämän asetuksen soveltamisen ja täytäntöönpanon varmistamiseksi. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on oltava organisaatioltaan sellaisia, että niiden toimien ja tehtävien objektiivisuus ja puolueettomuus on turvattu. Paikallis- ja alueviranomaiset valtuutetaan hoitamaan valvonta- tai täytäntöönpanotehtäviä silloin kun jäsenvaltiot katsovat sen aiheelliseksi.

Perustelu

Jotta voidaan varmistaa, että asetus on pantavissa täytäntöön ja säädetyt valvonta- ja täytäntöönpanojärjestelyt ovat toteutettavissa, jäsenvaltioiden olisi voitava tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan antaa paikallis- ja alueviranomaisille täytäntöönpano- ja valvontatehtäviä. Paikallis- ja alueviranomaisten on tässä yhteydessä saatava tukea ja koulutusta, jotta niillä olisi täydet valmiudet hoitaa valvonta- tai täytäntöönpanotehtäviä.

Muutosehdotus 29

69 artiklan 3 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Käytännesääntöjä voivat laatia yksittäiset tekoälyjärjestelmien tarjoajat tai niitä edustavat järjestöt tai molemmat, ja niiden laatimiseen voivat osallistua myös käyttäjät ja mahdolliset sidosryhmät ja niitä edustavat järjestöt. Käytännesäännöt voivat kattaa yhden tai useamman tekoälyjärjestelmän ottaen huomioon asianomaisten järjestelmien käyttötarkoituksen samankaltaisuuden.	Käytännesääntöjä voivat laatia valtakunnalliset, alueelliset tai paikalliset viranomaiset , yksittäiset tekoälyjärjestelmien tarjoajat tai niitä edustavat järjestöt tai molemmat, ja niiden laatimiseen voivat osallistua myös käyttäjät ja mahdolliset sidosryhmät ja niitä edustavat järjestöt. Käytännesäännöt voivat kattaa yhden tai useamman tekoälyjärjestelmän ottaen huomioon asianomaisten järjestelmien käyttötarkoituksen samankaltaisuuden.

Perustelu

Valtakunnallisille, alueellisille ja paikallisille viranomaisille olisi annettava lainsäädäntöön perustuva oikeus laatia kehittämiään tai käyttämiään tekoälyjärjestelmiä koskevia käytännesääntöjä.

Muutosehdotus 30

LIITE I – 3 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettut tekoälyyn liittyvät tekniikat ja lähestymistavat

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<i>Tieteen ja tutkimuksen nykytilanteen valossa tekoäly kattaa seuraavat tekniikat ja menetelmät:</i>
(a) Koneoppimisen lähestymistavat, mukaan lukien ohjattu, ohjaamaton ja vahvistava oppiminen, jossa käytetään monia erilaisia menetelmiä, kuten syväoppimista;	(a) Koneoppimisen lähestymistavat, mukaan lukien ohjattu, ohjaamaton ja vahvistava oppiminen, jossa käytetään monia erilaisia menetelmiä, kuten syväoppimista;
(b) Logiikkaan ja tietämykseen perustuvat lähestymistavat, mukaan lukien tietämyksen esittäminen, induktiivinen (looginen) ohjelmointi, tietämuskannat, päättelykoneet, (symbolinen) päättely ja asiantuntijajärjestelmät;	(b) Logiikkaan ja tietämykseen perustuvat lähestymistavat, mukaan lukien tietämyksen esittäminen, induktiivinen (looginen) ohjelmointi, tietämuskannat, päättelykoneet, (symbolinen) päättely ja asiantuntijajärjestelmät;
(c) Tilastolliset lähestymistavat, Bayes-estimointi, haku- ja optimointimenetelmät.	(c) Tilastolliset lähestymistavat, Bayes-estimointi, haku- ja optimointimenetelmät.

Perustelu

Tekoälytekniikoiden määritelmässä ja luettelossa olisi otettava huomioon tulevaisuuden vaatimukset, eikä tekoälyjärjestelmien kehittämiseen käytettävien erityisten tekniikoiden ja lähestymistapojen luettelon pitä olla tyhjentävä. Lisäksi on oltava selvää, että luettelo perustuu tieteen ja tutkimuksen ajankohtaiseen tilanteeseen.

Muutosehdotus 31

Liitteessä III oleva 1–5 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Tämän asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisia suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä ovat seuraavilla aloilla luetellut tekoälyjärjestelmät:	Tämän asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisia suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä ovat seuraavilla aloilla luetellut tekoälyjärjestelmät:
1. Luonnollisten henkilöiden biometrinen tunnistaminen ja luokittelu:	1. Luonnollisten henkilöiden biometrinen tunnistaminen ja luokittelu:
(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi luonnollisten henkilöiden reaaliaikaiseen ja jälkikäteeseen biometriseen etätunnistukseen.	(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi luonnollisten henkilöiden reaaliaikaiseen ja jälkikäteeseen biometriseen etätunnistukseen.
2. Kriittisen infrastruktuurin hallinta ja toiminta:	2. Kriittisen infrastruktuurin hallinta ja toiminta:
(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponentteina tieliikenteen sekä vesi-, kaasu-, lämmitys- ja sähköhuollon hallinnassa ja toiminnassa.	(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponentteina tieliikenteen sekä vesi-, kaasu-, lämmitys- ja sähköhuollon hallinnassa ja toiminnassa ja televiestintä-, vesihuolto- ja internetinfrastruktuureissa.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>3. Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus:</p> <p>(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi määrittäessä pääsyä yleissivistäviin ja ammatillisiin oppilaitoksiin tai osoitettaessa luonnollisia henkilöitä niihin;</p> <p>(b) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi oppilaiden arviointiin yleissivistävissä ja ammatillisissa oppilaitoksissa tai oppilaitoksiin pääsyyn yleisesti vaadittavien kokeiden osallistujien arviointiin.</p>	<p>3. Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus:</p> <p>(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi määrittäessä pääsyä yleissivistäviin ja ammatillisiin oppilaitoksiin tai osoitettaessa luonnollisia henkilöitä niihin;</p> <p>(b) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi oppilaiden arviointiin yleissivistävissä ja ammatillisissa oppilaitoksissa tai oppilaitoksiin pääsyyn yleisesti vaadittavien kokeiden osallistujien arviointiin.</p>
<p>4. Työllistäminen, henkilöstöhallinto ja itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollistaminen:</p> <p>(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi luonnollisten henkilöiden rekrytoinnissa tai valinnassa, erityisesti avoimista työpaikoista tiedottamiseen, hakemusten seulontaan tai suodattamiseen sekä hakijoiden arviointiin haastattelujen tai kokeiden aikana;</p> <p>(b) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi uralla etenemistä ja työhön liittyvien sopimussuhteiden päättämistä koskevien päätösten tekemiseen, tehtävien jakamiseen tällaisissa suhteissa oleville henkilöille ja heidän suorituksensa ja käyttäytymisensä seurantaan tai arviointiin.</p>	<p>4. Työllistäminen, henkilöstöhallinto ja itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollistaminen:</p> <p>(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi luonnollisten henkilöiden rekrytoinnissa tai valinnassa, erityisesti avoimista työpaikoista tiedottamiseen, hakemusten seulontaan tai suodattamiseen sekä hakijoiden arviointiin haastattelujen tai kokeiden aikana;</p> <p>(b) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi uralla etenemistä ja työhön liittyvien sopimussuhteiden päättämistä koskevien päätösten tekemiseen, tehtävien jakamiseen tällaisissa suhteissa oleville henkilöille ja heidän suorituksensa ja käyttäytymisensä seurantaan tai arviointiin.</p>
<p>5. Olennaisten yksityisten palvelujen ja julkisten palvelujen ja etujen saatavuus ja käyttö:</p> <p>(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi viranomaisten toimesta tai viranomaisten puolesta sen arviointiin, ovatko luonnolliset henkilöt oikeutettuja julkisen avun etuuksiin ja palveluihin, sekä tällaisten etuuksien ja palvelujen myöntämiseen, vähentämiseen, peruuttamiseen tai takaisin perimiseen;</p> <p>(b) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi luonnollisten henkilöiden luottokelpoisuuden arviointiin tai heidän luottopisteytyksensä määrittämiseen, lukuun ottamatta tekoälyjärjestelmiä, jotka pienet tarjoajat ovat ottaneet käyttöön omaan käyttöönsä;</p> <p>(c) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi pelastus- ja ensihoitopalvelujen lähettämässä tai tärkeysjärjestyksen määrittämisessä, mukaan lukien palo- ja lääkintäapu.</p>	<p>5. Olennaisten yksityisten palvelujen ja julkisten palvelujen ja etujen saatavuus ja käyttö:</p> <p>(a) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi viranomaisten toimesta tai viranomaisten puolesta arviointien ja päätösten tekemiseen siitä, ovatko luonnolliset henkilöt oikeutettuja julkisen avun etuuksiin ja palveluihin, sekä tällaisten etuuksien ja palvelujen myöntämiseen, vähentämiseen, peruuttamiseen tai takaisin perimiseen;</p> <p>(b) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi luonnollisten henkilöiden luottokelpoisuuden tai heidän luottopisteytyksensä määrittämiseen, lukuun ottamatta tekoälyjärjestelmiä, jotka pienet tarjoajat ovat ottaneet käyttöön omaan käyttöönsä;</p> <p>(c) Tekoälyjärjestelmät, jotka on tarkoitettu käytettäväksi pelastus- ja ensihoitopalvelujen lähettämässä tai tärkeysjärjestyksen määrittämisessä, mukaan lukien palo- ja lääkintäapu.</p>

Perustelu

Televiestintä-, vesihuolto- ja internetinfrastruktuurit ovat olennainen osa kriittistä infrastruktuuria.

Järjestelmien luokitteluun suuririskiseksi on kyse siitä, voivatko ne aiheuttaa kansalaisille todellisen riskin. Siihen, että asukkaiden oikeutta julkisiin palveluihin ja etuuksiin vain arvioidaan analyttisesti ja teoreettisesti, ei sinänsä vielä liity suurta riskiä. Maininta päätösten tekemisestä arviointien lisäksi korostaa sitä, että suuret riskit, joita järjestelmien käytöstä aiheutuu nimenomaan asukkaalle, ilmenevät käytännössä juuri päätöksenteon yhteydessä.

II POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Huippuosaamisen ekosysteemi

1. korostaa, että komission tavoite tehdä EU:sta tekoälyn vastuullisen ja ihmiskeskeisen kehityksen suunnannäyttäjäksi maailmassa voidaan saavuttaa vain, jos paikallis- ja alueviranomaisilla on vahva asema tässä prosessissa. Paikallis- ja alueviranomaisilla on parhaat edellytykset edistää suotuisan ympäristön luomista tekoölyyn tehtävien investointien kasvattamiselle tulevina vuosina ja lisätä luottamusta tekoölyyn.
2. tähdentää, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistamisen lisäksi on tärkeää tarjota niille tukea ja koulutusta, jotta voidaan parantaa niiden valmiuksia tällä alalla, etenkin kun niille saatetaan antaa valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviä.
3. toteaa, että tekoälyn kehittämiseen on tulossa EU-rahoitusta, mutta huomauttaa, että lähestymistapa on ohjelmien moninaisuuden vuoksi hajanainen, mikä lisää pilkkoutumisen ja päällekkäisyyksien riskiä.
4. kehottaa komissiota kehittämään ja nivomaan yhteen vankkoja ja monimuotoisia yhteisiä data-avaruuksia, joissa voidaan julkista ja yksityistä dataa hyödyntämällä löytää ratkaisuja yhteiskunnallisia käyttötapauksia varten. Tämä edellyttää myös toimien sovittamista yhteen Euroopan datastrategian mukaisten lainsäädäntöaloitteiden kanssa.

Luottamuksen ekosysteemi

5. pitää valittavana, ettei asetusehdotuksessa viitata paikallis- ja alueviranomaisiin, vaikka oikeudellista kehystä on määrä soveltaa sekä julkisiin että yksityisiin toimijoihin.
6. toteaa tähän liittyen, että tekoälyjärjestelmillä voi olla tärkeä rooli paikallis- ja alueviranomaisten vuorovaikutuksessa kansalaisten kanssa ja palvelujen tarjoamisessa. Lisäksi tekoälyjärjestelmillä on mahdollista muun muassa lisätä julkisen sektorin tehokkuutta ja ne voivat auttaa paikallis- ja alueviranomaisia reagoimaan muutoksiin, joita paikallis- ja aluetasolla on tehtävä vihreän siirtymän ja digitalisaation yhteydessä. Siksi on tärkeää, että paikallis- ja alueviranomaisten keräämää kokemusta hyödynnetään aktiivisesti, kun asetusta kulloinkin tarkistetaan.
7. kehottaa selventämään ”tarjoajan” ja ”käyttäjän” määritelmiä erityisesti sellaisten tilanteiden varalta, joissa yritykset, tutkimuslaitokset, viranomaiset ja asukkaat yhdessä kehittävät ja testaavat tekoälyjärjestelmiä elävissä laboratorioissa. Komitea katsoo, että olisi otettava asianmukaisesti huomioon myös kansalaiset ja kuluttajat, joihin ammattimaisten käyttäjien käyttämien järjestelmien tekoälypohjaiset päätökset vaikuttavat.
8. korostaa, että asianomaisia paikallis- ja alueviranomaisia on kuultava etukäteen, jos tekoälyjärjestelmiä käytetään luonnollisten henkilöiden reaaliaikaiseen biometriseen etätunnistukseen julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksissa.
9. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission käynnistämään julkiseen kuulemiseen siviilioikeudellista vastuuta koskevien sääntöjen mukauttamisesta digitaalijan ja tekoälyn erityishaasteisiin ⁽¹⁾ ja odottaa, että kuulemistulosten pohjalta laaditaan ajantasaistettu kehys, jolla pyritään varmistamaan, että kuluttajat voivat saada korvauksia tekoälysovellusten aiheuttamista vahingoista.
10. ihmettelee, miksi suuririskisten tekoälyjärjestelmien luettelossa ei mainita demokraattisissa prosesseissa, esimerkiksi vaaleissa, käytettäviä tekoälyjärjestelmiä.
11. katsoo, että suuririskisiin tekoälyjärjestelmiin on sovellettava luonnollisten henkilöiden osalta samoja läpinäkyvyyss- tai tietovaatimuksia, joita tällä hetkellä sovelletaan käyttäjien osalta.
12. kiinnittää huomiota siihen, että sosiaaliseen luokitteluun liittyy merkittäviä ihmisoikeusriskejä ja -vaikutuksia.
13. suhtautuu tässä yhteydessä erittäin epäilevästi ehdotetussa asetuksessa ⁽²⁾ esitettyihin kahteen perusteeseen, joiden pohjalta on tarkoitus määrittää, milloin sosiaalinen luokittelu johtaa yksittäisten henkilöiden tai henkilöryhmien haitalliseen tai epäedulliseen kohteluun, sillä tällaisten tilanteiden olemassaoloa on erittäin vaikea todeta. Komitea kehottaa kuitenkin muotoilemaan selkeästi vahvat suojatoimet, jotta voidaan varmistaa, että sosiaalisen luokittelun käytäntöjä koskevaa kieltoa ei kierretä.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12979-Civil-liability-adapting-liability-rules-to-the-digital-age-and-artificial-intelligence/public_consultation_fi

⁽²⁾ 5 artiklan 1 kohdan c alakohta.

14. panee merkille, että asetuksen johdanto-osan kappaleissa paneudutaan riskeihin, joille ihmiset altistuvat ollessaan vuorovaikutuksessa suuririskisten tekoälyjärjestelmien kanssa silloin, kun on kyse muun muassa koulutuksesta, työllistymisestä, henkilöstöhallinnosta, itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollistamisesta tai tiettyjen olennaisten yksityisten ja julkisten palvelujen saatavuudesta ja nauttimisesta.

15. kehottaa komissiota pohtimaan tarkemmin viranomaisten käyttöön tarkoitettujen tekoälyjärjestelmien ⁽³⁾ luokittelua suuririskisiksi.

16. peräänkuuluttaa viranomaistahoa, joka voi antaa etukäteen painavia lausuntoja asetuksen säännösten tulkinnasta, myös yleiseen tietosuoja-asetukseen liittyen. Tämä parantaisi oikeusvarmuutta ja vähentäisi tekoälyjärjestelmien suunnittelusta ja täytäntöönpanosta aiheutuvia kustannuksia.

17. korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää selkeyttää asetuksen muotoilua, jolla on ratkaiseva merkitys luottamuksen ekosysteemin rakentamisen sekä tekoälyjärjestelmien kehittämiseen ja käyttöön liittyvän oikeudellisen epävarmuuden poistamisen kannalta. Näin vältettäisiin ehdotettujen vaatimusten virheelliset tulkinnat ja minimoitaisiin tekoälysovellusten huonoon hallintointiin liittyvät riskit ja siten maksimoitaisiin asetuksen tehokkuus ja seuraamusten uskottavuus. Lisäksi on Euroopan komission paremman sääntelyn agendan mukaisesti keskeisen tärkeää havaita ja poistaa uuden asetuksen ja nykyisten sääntöjen mahdolliset päällekkäisyydet ja/tai ristiriidat varhaisessa vaiheessa.

18. toteaa, että monet paikallis- ja alueviranomaiset käyttävät samoja tekoälyjärjestelmiä samankaltaisiin tehtäviin. Nämä järjestelmät ovat valtaosin yksityisten yritysten suunnittelemia.

19. toteaa, että ehdotettu asetusta ei ole ainoa keino kansalaisten oikeuksien takaamiseksi ja että sitä on tarkasteltava voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Sen vuoksi jäsenvaltioita kannustetaan varmistamaan, että ne toteuttavat jatkuvasti tarvittavat hallinnolliset toimenpiteet, joilla puututaan tekoälyn käyttöön julkisella sektorilla liittyviin mahdollisuuksiin ja riskeihin.

20. huomauttaa tämän tarkoittavan sitä, että eurooppalaisia ja kansallisia sääntöjä tulkitsevat vaatimustenmukaisuuden arvioinnin yhteydessä yritykset ja ilmoitetut laitokset ja että tällä on siis vaikutusta kyseisiä tekoälyjärjestelmiä käyttävien paikallis- ja alueviranomaisten käytäntöihin. Näin ollen on vaikea todentaa, missä määrin paikalliset ja alueelliset toimintalinjat voidaan ottaa näissä tekoälyjärjestelmissä huomioon. Komitea kiinnittääkin huomiota paikallis- ja alueviranomaisten erityistarpeisiin ja siihen, että yleispäteväksi suunniteltu lähestymistapa saattaa heikentää tekoälyjärjestelmien tehokkuutta näihin tarpeisiin vastaamisessa. Lisäksi komitea ehdottaa, että jäsenvaltioille annetaan oikeus säännellä suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä yleistä etua koskevista pakottavista ja perustelluista syistä.

21. vaatii tässä yhteydessä, että vaatimustenmukaisuuden arviointien on oltava avoimia ja yleisesti saatavilla. Paikallis- ja alueviranomaisten on myös voitava osallistua tekoälyjärjestelmien valvontaan, raportoida niiden täytäntöönpanosta kentällä ja osallistua virallisesti Euroopan komission arviointiin asetuksen soveltamisesta.

22. korostaa, että sääntelyn testiympäristön käyttöönotto edellyttää asianmukaisten oikeudellisten, menetelmällisten ja eettisten edellytysten luomista, jotta teknologiaa, lainsäädäntöä ja lainsäädännön arviointia voidaan kehittää. Lisäksi yrittäjien pääsyyllä mukaan sääntelyn testiympäristöön on määriteltävä selkeät kriteerit. Sen varmistamiseksi, että kuluttajajärjestöt voivat huolehtia siitä, että tekoälysäädöksen säännöksiä noudatetaan, säädös on lisättävä kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista annetun EU-direktiivin [(EU) 2020/1828] liitteeseen I.

Tiedotuskampanjat

23. tähdentää julkisten kampanjoiden olevan tärkeitä, jotta suuri yleisö saa tietoa tekoälyjärjestelmien olemassaolosta ja hyödyllisyydestä sekä niiden mahdollisista riskeistä ja pääsee perehtymään näihin asioihin, ja korostaa lisäksi, että kuluttajille on kiireellisesti annettava kattavaa tietoa tekoäly- ja koneavusteisesta päätöksenteosta. Komitea kehottaakin Euroopan komissiota myöntämään rahoitusta tällaisille kampanjoille.

⁽³⁾ Liitteessä III olevan 5 kohdan a alakohta.

Hallinnolliset rasiitteet

24. on huolissaan hallinnollisista rasiitteista, joita ehdotettu asetus saattaa aiheuttaa. Ne voivat estää pk-yrityksiä sekä paikallis- ja alueviranomaisia edistämästä innovointia ja ottamasta tekoälyjärjestelmiä käyttöön⁽⁴⁾.

Suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteet

25. katsoo, että ehdotettu asetus on suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden mukainen. EU:n toimien lisäarvo tällä alalla on selvä, ja komission valitsemat oikeusperustat ovat ilmeisen asianmukaisia ja johdonmukaisia. Vaikutustenarviointiin sisältyi erillinen toissijaisuusperiaatetta käsittelevä osio. Yksikään kansallinen parlamentti ei myöskään antanut perusteltua lausuntoa toissijaisuusperiaatteen noudattamatta jättämisestä määräaikaan eli 2. syyskuuta 2021 mennessä.

Bryssel 2. joulukuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁴⁾ Euroopan komission tukemassa tuoreessa tutkimuksessa (*Study to Support an Impact Assessment of Regulatory Requirements for Artificial Intelligence in Europe*, s. 12) arvioidaan perusteltujen oletusten pohjalta, että tekoälyjärjestelmän sertifiointi saattaa maksaa keskimäärin 16 800–23 000 euroa, mikä vastaa noin 10–14:ää prosenttia kehittämiskustannuksista.

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

**Euroopan unionin
julkaisutoimisto**
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

FI